धर्मकीर्ति

धर्मकीर्ति
The Dharmakirti

बुद्ध हुनु भएपछि राजा शुद्धोदनको निमन्त्रणा स्वीकार गर्नुभई
वैशाख पूर्णिमाको दिन प्रथम पटक कपिलवस्तुमा प्रवेश गर्नुहुँदै शाक्यमुनि बुद्ध

वर्षः ४१, अङ्कः १

बु.सं. २५६७, स्वाँया पुन्हि

धम्मपूजा पत्र ग्रहण गर्नुहुँदै धम्मवती गुरुमां

(धम्मपूजा पत्रमा उल्लेखित विवरण 'श्रद्धेय धम्मवती गुरुमां विशेष सामूहिक धम्मपूजा अर्पण' शिर्षकको लगत्तै पछिको (नेपाल भाषामा) पेजमा प्रस्तुत गरिएको छ)

प्रकाशक र विशेष सल्लाहकार

भिक्षुणी धम्मवती

फोन: ५३५९४६६

सम्पादक

भिक्षुणी वीर्यवती

फोन: ९८४१५३४१०९

सम्पादन सहयोगी

भिक्षुणी शुभवती

फोन: ९८४१३२९००५

व्यवस्थापकहरु

ध्रुवरत्न स्थापित

फोन: ९८४१२६३३५५

इन्द्रमान महर्जन

फोन: ९८४१४३४५७२

कार्यालय

धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी

धर्मकीर्ति विहार

श्रीघ: नघ:टोल

पोष्ट बक्स नं. ४९९२, काठमाडौं

फोन: ५३५९४६६

email: gurumawiryawati@gmail.com

subhawati26@gmail.com

बुद्ध सम्बत् २५६७

नेपाल सम्बत् ११४३

इस्वी सम्बत् २०२३

बिक्रम सम्बत् २०८०

विशेष सदस्य	रु. २०००/- वा सो भन्दा बढी	
वार्षिक	रु.	१००/-
यस अङ्कको	रु.	१०/-

धर्मकीर्ति

(बौद्ध मासिक)

THE DHARMAKIRTI

A BUDDHIST MONTHLY

2567 BAISAKH FULL MOON DAY

२५६७ औं वैशाख पूर्णिमा

5th MAY 2023

वर्ष- ४१	अङ्क- १	स्वांया पुन्हि	वैशाख २०८०

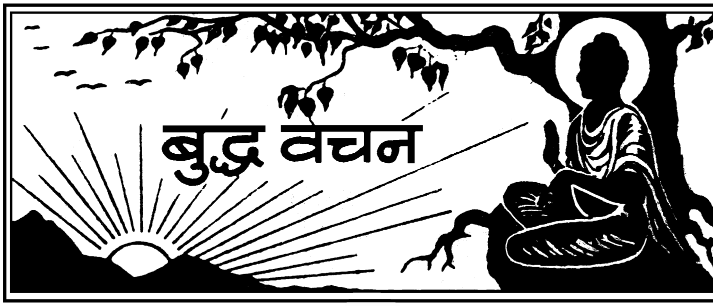

अत्तना'व कतं पापं-अत्तना सङ्किलिस्सति
अत्तना अकतं पापं-अत्तना'व विसुज्झति
सुद्धि असुद्धि पच्चत्तं-नाञ्ञो अञ्ञं विसोधये

थम्हं यानागु पापं थःत तुं बुलुसे च्वंकी। थम्हं यानागु पुण्यं थःत तुं शुद्ध याई। शुद्ध ज्वीगु व अशुद्ध ज्वीगु थःथम्हं हे खः। सुनानं सुयात नं शुद्ध वा अशुद्ध याय्फुगु मखु।

आफूले गरेको पापले आफैलाई अपवित्र पार्छ। आफूले गरेको पुण्यले आफैलाई शुद्ध पार्दछ। शुद्धि हुने र अशुद्धि हुने आफैबाट हो। कसैले अरु कसैलाई शुद्ध पार्न सक्दैन।

By one's self the evil is done, by one's self one suffers, by one's self evil is left undone; by one's self one is purified. The pure and the impure stand and fall by thenselves; no one can purify another

विषय-सूचि

क्र.सं.	शिर्षक		पृष्ठ
१)	बुद्ध वचन	–	१
२)	सम्पादकीय– शाक्य मुनि बुद्धको प्रथमपटक कपिलवस्तु आगमन	–	३
३)	आन्तरिक बाधाहरू	– सत्यनारायण गोयन्का	४
४)	दण्ड वर्ग	– सत्यमोहन जोशी	७
५)	घिसिलाःम्ह बहुआयामिक व्यक्तित्वया धनीः गुरुमां धम्मवती	– कोण्डय	८
६)	स्नेही छोरी–८	– बर्मी भिक्षु र वे थ्वं महास्थविर	१०
७)	खुद्दकपाठ अर्थकथाय् त्रिशरण गमनया व्याख्यान	– कुसलञाणी गुरुमां	१४
८)	अष्टलोक धर्म	– विजयलक्ष्मी शाक्य	१८
९)	Moon Shines Bright in Baisakha Day	– Lekh Ratna Shakya	१९
१०)	शाक्यधिता नेपालया बौद्ध तिर्थयात्रा–२०७९	– प्रेमहिरा तुलाधर	२०
११)	ध्यान- एक अनुभव	– तारा केशरी ढुंगाना	२१
१२)	'यःम्ह म्ह्याय्'नं सकल म्ह्याय्मचायात इनाच्वंगु ज्ञान	– लोचनतारा तुलाधर	२३
१३)	आमाबुबाको मुख हेर्ने	– विद्याकुमारी बज्राचार्य	२६
१४)	स्वाँया पुन्ही व बुद्ध शिक्षा	– प्रेम लक्ष्मी तुलाधर	२७
१५)	लिचिले	– भरत राज चित्रकार	२८
१६)	बौद्ध धारधामः अविस्मरणीय यात्राको अवसर	– सानु तुलाधर (महर्जन)	२९
१७)	वनेनु पुण्य रुपी धन ज्वनाः	– नाती महर्जन	३१
१८)	घाःपाः जुलकि टिटि सुई	– तुलसीनारायण श्रेष्ठ	३२
१९)	धर्मकीर्ति समाचारहरू	–	३३

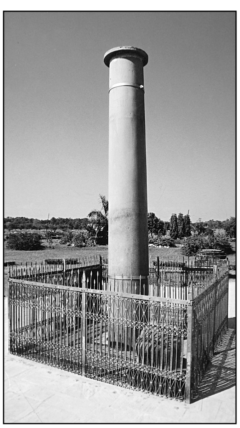
लुम्बिनी

बोधगया

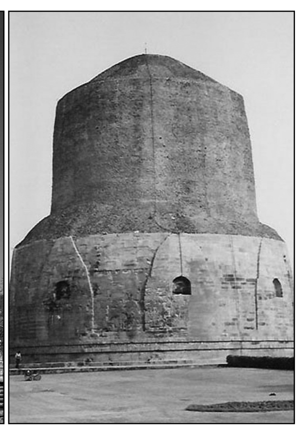
सारनाथ

कुशीनगर

▪ सम्पादकीय ▪

शाक्य मुनि बुद्धको प्रथमपटक कपिलवस्तु आगमन

बुद्ध जीवनी अध्ययन गरेपछि वैशाख पूर्णिमाको दिन उहाँको जीवनीसंग सम्वन्धित ५ वटा संयोगहरू जुरेको देखिन्छ । ती संयोगगहरू मध्ये एक शाक्यमुनि बुद्धको प्रथम पटक कपिलवस्तु आगमन पनि रहन्छ ।

सिद्धार्थ कुमारले २९ वर्षको उमेरमा गृहत्याग गर्नुभई ६ वर्ष सम्म दुष्करचर्या गरी वैशाख पूर्णिमाकै दिन बुद्धत्त्व लाभ गर्नुभई सम्यक सम्बुद्ध हुनुभयो । त्यसपछि आषाढपूर्णिमाको दिन सारनाथ स्थित मृगदावनमा धर्मचक्र प्रवर्तन गर्नुभयो । त्यसपछि उहाँ सिद्धार्थ कुमार बोधि ज्ञान लाभ गर्नका लागि प्रयासरत रहँदैको अवस्थामा मगध नरेश विम्विसारले ज्ञानलाभ पछि सर्वप्रथम मगध राज्यमा आउनुहोला भनी निमन्त्रणा गरेको विशेष निमन्त्रणालाई स्वीकार गर्नुहुँदैन शाक्यमुनि बुद्ध पौष पूर्णिको दिन मगध राज्य स्थित वेलुवन पुग्नुभयो ।

यी सबै खवरहरूको जानकारी लिइरहनुभएका कपिलवस्तु नरेश सुद्धोदनले उहाँका पुत्र शाक्यमुनि बुद्ध दर्शन गर्न व्याकुल रहनुभयो । त्यसैले उहाँले एकहजार सिपाहिंहरू साथ लगाई एक सचिवलाई भगवान् बुद्ध समक्ष निमन्त्रणा पढाउनुभयो । तर उनीहरू भगवान् बुद्ध समक्ष पुग्दा भगवान् बुद्धबाट धर्मोपदेश सुनी मन परिवर्तन गरी प्रव्रजित भिक्षु बनी भिक्षु संघमा सामेल भए अर्थात् बुद्ध शिष्य बने । फलस्वरुप उनीहरू कपिलवस्तु फर्केनन् । यही तरिकाले शाक्यमुनि बुद्धलाई निमन्त्रणा गर्नका लागि राजा शुद्धोदनले ९ पटक सम्म मानिसहरू खटाएको कुरा बुद्ध जीवनीमा उल्लेख गरिएका छन् ।

तर ती सबैले शुद्धोदन महाराजाले आफू बुद्धलाई निमन्त्रणा गर्नका लागि पठाइएको भनी प्रस्तुत गर्ने साहस गर्न सकेनन् । सबैजना बुद्ध समक्ष पुगी प्रव्रजित भिक्षु नै बनेर रहे । त्यतिका मानिसहरू बुद्धलाई निमन्त्रणा गराउन पठाइसकेपनि एकजना पनि फिर्ता नआएको देखी शुद्धोदन महाराजा निराश बने । उहाँलाई सम्झने कोही पनि नरहेको महशूस गरी ज्यादै अपशोच गर्न थाले । त्यही बेला उनले कालुदायी मन्त्रीलाई सम्झे । कालुदायी सिद्धार्थ कुमारका वाल्यकालका साथी थिए । यिनले राजा शुद्धोदनको मनोकामना अवश्य पूरा गर्नेछ भनी राजा शुद्धोदनले उनलाई भगवान् बुद्धलाई कपिलवस्तुमा निमन्त्रणा गर्न जान आदेश दिनुभयो । यस आदेश शिरोपर गर्दै कालुदायीले भने– 'महाराज'! मलाई पनि प्रव्रजित हुने आज्ञा बक्सिए मात्र मैले भगवान् बुद्धलाई कपिलवस्तु ल्याउन सक्नेछु ।"

राजा शुद्धोदनले कालुदायीको विन्ति स्विकार गर्नुभयो । राजाको आज्ञा पाइसकेपछि एकहजार सिपाहिँहरूका साथ कालुदायी मगध देश पुगी शाक्यमुनि बुद्ध दर्शन गरी उहाँतर्फबाट धर्मोपदेश सुने । बुद्ध उपदेश सुनिसकेपछि उनी अर्हन्त भए । अरहन्त कालुदायी प्रव्रजित (त्यागी) भई उपसम्पदा (भिक्षुत्त्व) पनि प्राप्त गरे । तर उनले शुद्धोदन महाराजाले पठाएको निमन्त्रणा प्रस्तुत गर्न सकिरहेको थिएन । यसको लागि उचित मौका खोजिरहेका थिए । त्यसबेला बसन्त ऋतु शुरु भइरहेको थियो । त्यसैले उनले बुद्ध समक्ष रहँदा समय समयमा बसन्त ऋतुको त्यस याममा मगधबाट कपिलवस्तु तर्फ लाग्ने मार्गको मनमोहक, रमणिय वातावरण, मार्गमा भरखर फलेका रुखका मुनाहरू, रंगीविरंगी फुलहरूले सोभायमान रहेका दृष्य, नाना प्रकारका पंक्षीहरूको सुमधुर संगीतले भरिएको मनमोहक वातावरणको वर्णन गर्ने गर्थ्यो । यसरी पटक पटक कपिलवस्तु तर्फ जाने मार्गको वयान गरिरहनुको कारण भगवान् बुद्धले कालुदायीलाई सोध्नुभएपछि मात्र कालुदायीले महाराज शुद्धोदनको बुद्धलाई निमन्त्रणा र भगवान बुद्धलाई दर्शन गर्ने महाराजाको इच्छा जाहेर गरे । यस निमन्त्रणालाई स्विकार्नुहुँदै भगवान बुद्ध फागुण पूर्णिमाको दिन बीसहजार भिक्षु समूहका साथ आयुष्मान कालुदायी पनि साथ लिई मगध देशबाट कपिल वस्तुतर्फ प्रस्थान गर्नुभयो । भगवान् बुद्ध राजा शुद्धोदनको निमन्त्रणा स्विकार गरी २० हजार भिक्षुहरूको समूहका साथ पैदल यात्रा गरी कपिलवस्तु आइरहनुभएको खवर पाएपछि राजा शुद्धोदनले राजपरिवारका सदस्यहरू जम्मा गरी कपिलवस्तुको निग्रोध शाक्य उद्यानमा निग्रोधाराम विहार बनाउनुभयो ।

(बाँकी अंश पेज ६ मा हेर्नुहोला)

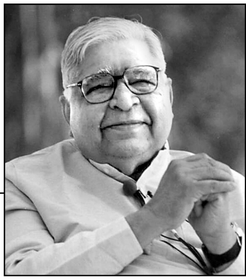

वर्ष ४०, अङ्क ११ को बाँकी अंश ... ...

आन्तरिक बाधाहरू-२

✍ सत्यनारायण गोयन्का

सबै अनित्य हुन्, नश्वर हुन्, भंगुर हुन्। अरे, सारा चिज अनित्य होलान् तर मेरो दुखाई त अनित्य होईन, जाँदै जाँदै न हेर न जाँदै जाँदैन। फेरि त्यस प्रति द्वेष जगाउन थाल्छौं। फेरि होश आउँछ कि यहाँ त द्वेष निकाल्न आएको फेरि द्वेष नै गरिरहेका छौं। के गरौं द्वेषको स्वभावले गहिरो जरा बनाइसकेको हुनाले कुनै बाहाना पाउने बित्तिकै फेरि स्वभाव देखा परिहाल्छ। बीच बीचमा होश त आउँछ कि हामीलाई त जस्तो छ त्यस्तै हेर्नको लागि भनेको थियो, दुखेर के भयो र यसलाई पनि हेर्छु। जसरी डाक्टरले विरामीलाई जाँच्छ कि शरीरमा कहाँ कहाँ पीडा छ ? त्यस्तै यस शरीरमा पनि कहाँ कहाँ दुखेको छ ? कहाँ धेरै दुखेको छ ? कहाँ कम छ ? यसलाई साक्षी भावले हेर्छु। केही बेर शान्त भावले हेरिन्छ तर फेरि द्वेष जाग्न थाल्छ कि यो दुखाई त जाँदै गएन, द्वेष नै द्वेष।

साधकले सजग रहने निर्देशन पाएको छ। ताकि यस्तो शत्रु नआओस्, आईहाले पनि छिट्टै त्यसलाई हटाउनु पर्छ। त्यस्तै रागको दुश्मन। शिविरमा बोल्न पाउँदैन, मौन रहनु पर्छ, कुरा गर्न थाल्यो भने त ध्यान गर्न पाउँदैन। तै पनि मन मान्दैन। अरुलाई कस्तो भइरहेछ थाहापाउन मन लाग्छ। रहन सक्दैन र कोही नभएको ठाऊँमा कसैलाई सोध्न पुग्छ कि तिमीलाई कस्तो भइरहेछ हँ ? अरुलाई राम्रो भएको, आनन्द आएको कुरा सुनेर आफूपनि त्यही चाहने प्रयत्न गर्छ। फेरि राग उत्पन्न गर्छ, राग बढाउने नै काम गर्छ।

यी दुई प्रकारका दुश्मन आउँछन्। यी दुश्मन अरु कोही नभएर हाम्रै भित्रको विकार हुन्, जो पाहुना बनेर आएको थियो अब मालिक भएर रहेको छ। यो यहाँबाट निस्कन नै चाहँदैन, यो मान्छेले विपश्यना गरेर मलाई निकाल्न खोजीरहेको छ भनेर उस्ले पनि राम्ररी बुझ्दछ र काम बन्द गराउन खोज्छ।

फेरि अर्को शत्रु आउँछ कि आलस्य। अल्छी पनले पनि काम बन्द गर्न लगाउँछ। निन्द्रा आउँछ, राती मस्त सुते पनि, जब जब ध्यान गर्न बस्यो निन्द्रा आउँछ। यस दुश्मन संग पनि भिड्नु पर्ने हुन्छ। निन्द्रा लाग्यो भने कसरी सजग हुन सक्छ ? कसरी सचेत हुन सक्छ ? कसरी सावधान रहन सक्छ ? भित्रको सत्यलाई कसरी हेर्न सक्छ ? त्यसैले यसलाई आउन नै दिनु हुँदैन। जब-जब यस्तो अल्छीपन आउछँ तब-तब श्वासलाई अलिकति जोडले फेर्नु पर्छ यदि सामूहिक साधनाको समय होईन भने दुई-चार मिनेट उभिएर रहने अथवा यता-उता डुल्ने। चिसो पानीले मुख धुने। यो दुश्मनसंग पनि लड्नु पर्छ। यसलाई आउन नै दिनु हुँदैन। छिटो भन्दा छिटो यसलाई हटाउनु पर्छ। यसरी नै पुरुषार्थ गर्नुपर्छ, पराक्रम गर्नुपर्छ। एउटा अर्को दुश्मन छ। काम गर्दा गर्दा भित्र भित्र अशान्ति हुन्छ, उकुस मुकुस भएर आउँछ। काम नगरुँ झैं लाग्छ। साधना गर्न मन लाग्दनै। यता-उता डुलुँ, केही पढुँ केही लेखुँ भन्ने मनमा आउँछ तर साधना गर्न मनलाग्दैन। सारा दिन यसरी नै बित्छ, साँझ होश आउँछ कि ओहो ! आजको दिन त मैले यसरी नै बिताएँ। फेरि मनमा पश्चाताप हुन थाल्छ। धर्मको क्षेत्रमा पश्चातापलाई ठाउँ छैन। आज भूल भयो त कोही मार्गदर्शक छेऊ गएर भूल स्वीकार गर्ने र दृढ-प्रतिज्ञा गर्ने कि अब उपरान्त यस्तो गल्ती नगर्ने। यो जुन दुश मन आईरहेको छ, फेरि यसलाई आउन नदिने। मन बेचैन छ त त्यसलाई पनि हेर्ने कि बेचैन हुँदा शरीरमा कस्तो सम्बेदना भईरहेछ ? दुबैलाई साक्षीभावले हेर्ने, हेर्दा हेर्दा यो विस्तारै नाश हुँदै जान्छ।

यस्तो सरल मार्ग छ। काम नगरीकन अगाडि बढ्न सक्दैन। त्यसैले ठीक तरीकाले, बडो मिहिनत पूर्वक काम गर्ने निर्णय लिनु पर्छ। पश्चाताप गर्‍यो, रोयो भने त फेरि त्यस्तै बीऊ रोपेको झैं हुन्छ। रुने बीऊ रोपेको छ भने त रुने नै फल आउँछ नि। रुने बीऊ रोपेर हाँस्ने फल

कसरी आउँछ । यो त प्रकृतिको नियम हो । प्रकृतिले यो हेर्दैन कि यो रोइरहने बिचरो को हो बा किन रोइरहेछ ? रुनु त स्वाभाविक हो, रुँदा चित्तको चेतना कस्तो छ, त्यस्तै फल आउँछ । धर्मको क्षेत्रमा रुनुलाई ठाऊँ छैन । गल्ती स्वीकार गर्ने र फेरि भविष्यमा यस्तो गल्ती नगर्ने निश्चय गरि काममा लाग्ने । दुश्मन त्यसै खतम भएर जान्छ ।

अर्को एउटा प्रबल दुश्मन छ, पूरानो भाषामा यसलाई 'विचिकिच्छा' भनिन्छ । शंका हुनु, सन्देह हुनु । मनमा यस्तो भाव आउँछ कि ओहो, यो काम किन गर्दैछु, यस्तो पनि साधना हुन्छ । त्यो पनि दुईहजार बर्ष पुरानो, लुप्त भईसकेको साधना । श्वासलाई हेर, श्वासलाई हेर । श्वासलाई के हेर्ने ? यो स्वभाविक श्वासलाई के हेर्ने ? प्राणायाम भए शरीर स्वस्थ हुन्थ्यो । कुनै देव देवीको नाम पनि जोड्न नपाईने, मूर्तिको ध्यान गर्न पनि नपाईने, केवल श्वासलाई हेर्ने ।

शरीरलाई हेर्ने ! शरीर अनित्य छ, नश्वर छ । यो त मलाई राम्ररी थाहा छ । यसमा के हेर्ने ? यो मलाई थाहा नै छ नि । वास्तवमा केही पनि जानेको छैन, केवल मान्दै मात्र आएको छ, अनुभवले थाहापाउने काम गर्दैछौं । तर मनमा यो शरीरलाई के हेर्ने ? यस नश्वर शरीरलाई के हेर्ने ? बरु कुनै आत्मा, परमात्मा वा बुद्ध-अल्लाह आदिको दर्शन गराएको भए हुन्थ्यो, यो शरीरमा के हेर्ने ? मनमा यस्ता अनेक शंका, सन्देह आउन थाल्छन् ।

फेरि मनमा आउँछ, म त यहाँ विकारको दर्शन गर्न आएको, विकारबाट छुट्कारा पाउन आएको, मन र शरीरको गहिरो सम्वन्ध छ । त्यसैले पहिला शरीरको दर्शन गर्नु पऱ्यो । यस्तो सोचेर आफ्नो शरीरलाई श्रृंगार-पतार गरी ऐनाको अगाडि उभिएर शरीरको दर्शन गर्छ कि ओहो, म त बडो सुन्दर छु । त्यो त पागल पन भयो । यहाँ त्यस्तो सिकाउन लागेको होईन ।

वास्तवमा शरीर भित्र के भइरहेछ, के अनुभव भईरहेछ ? त्यस अनुभवको कारण कस्तो विकार उत्पन्न भइरहेछ ? त्यही जान्नु पर्छ । होश नभएर नै यस्तो विकार बनीरहेछ । त्यसलाई राम्रो थानेर राग जगाउँदै छौं, नराम्रो मानेर द्वेष जगाउँदैछौं । यही स्वभावलाई बदल्नु परेको छ, विकारबाट छुटकारा पाउनु छ ।

यदि कसैले भन्यो कि मेरो कोठा सफा गर्नु पऱ्यो, धेरै फोहर भयो । त्यहीं बसेर ओहो, मेरो कोठा फोहर भएछ, त्यहाँ यति धेरै फोहर छ, म निकाल्दै छुँ भनेर कल्पना गऱ्यो भने के कोठा सफा हुन्छ ? यदि सफा गर्ने नै हो भने त त्यस ठाऊँ सम्म पुग्नु पऱ्यो र फोहर निकाल्नु पऱ्यो । त्यस्तै अन्तरमुखी भएर पहिला फोहर कहाँ भइरहेछ हेर्नु पऱ्यो । पहिला त्यस ठाऊँसम्म पुग्नु पऱ्यो जहाँ विकारको संचय भइरहेछ, संग्रह भइरहेछ । कति जम्मा भएको छ ? कति जन्मदेखी संग्रह गरिरहेका थियौं त्यसैको कारण हाम्रो स्वभाव नै बदलिसक्यो । त्यसैलाई तोड्नु छ । त्यसैले अन्तरमुखी भएर शरीर र चित्तको निरीक्षण गरीरहेका छौं ।

कुरा बुझिँदै गए पछि शंकाहरू टाढिँदै जान्छन् सन्देह समाप्त हुँदै जान्छन् । यी पाँचवटा दुश्मनहरू कहिले टाउको माथि चढ्छन् थाहा नै हुँदैन । तब काम गर्न नै गाह्रो हुन्छ, धेरै गाह्रो हुन्छ ।

शिविरमा साधकरूलाई एक प्रकारको दुश्मनले दुःख दिन थाल्छ । कसै-कसैलाई शिविरको शुरुआति दिनमा यस्तो हुन्छ भने कसै-कसैलाई अलि पछिको दिनहरूमा हुन्छ । आनापानको समयमा साधकहरूलाई श्वास हेर्दा कुनै नाम नजोड्नु, शब्द नजोड्नु भनिन्छ । तर साधक सोच्दछन् यिनिहरू भन्दै रहन्छन्, तर मेरो त यी नाम प्रति पहिला देखि नै अभ्यास छ । कति पहिला देखि यही अभ्यास गर्दै आएको हो । त्यही नाम पहिला देखि जप्दै आएको हो । के भयो र श्वास पनि हेरिरहन्छ, नाम पनि जप्छु । नाम पनि जपिरहेको छु, श्वास पनि हेरिरहन्छु । यहाँ जति सुकै भनोस् तर मलाई आफ्नो ईष्ट देवी, देवता, ईश्वर, ब्रह्म, अल्लाह प्रति प्रगाढ आस्था छ । पहिला देखि गर्दै आएको जुन ध्यान विधि थियो त्यो पनि गर्छु र अहिले यहाँ जुन सिकाईएको हो त्यो पनि गर्छु । यस्तो गर्नेहरू धेरै हुन्छन् ।

जसले त्यहाँ जस्तो सिकाईएको छ त्यस्तै गर्नुपर्छ भन्ने बुझ्दछ, किनकि दश दिनसम्म आफूले यस विद्या प्रति आत्म-समर्पण गरेको थियो । यस विद्याको प्रति समर्पित भएको छ भने आज भन्दा पहिले जुन गर्दै आएको हो त्यसको निन्दा गर्ने होईन, त्यो नराम्रो भनेको होईन । त्यसको आफ्नै लाभ होला । यो विद्या पनि धेरै पुरानो विद्या हो । पच्चीस सय वर्ष पछि फेरि उजागर भएको छ तर आज यो नयाँ जस्तो लागेको छ । यस विद्यालाई एक पटक अपनाएर हेर्नु । यसलाई पूरा न्याय दिएर हेर्नु, ईमान्दारी पूर्वक अपनाउनु । जस्तो सिकाएको छ त्यस्तै

गऱ्यो भने नै पूरा न्याय हुन्छ, नत्र त न्याय हुँदैन । कहिले थोरै आफ्नो जोडेको छ, कहिले यो गरेको छ भने कुन चाहींबाट लाभ भयो या हानी भयो थाहा नै हुँदैन । त्यसैले यहाँ जस्तो बताउँछ त्यस्तै ठीक-ठीक तरिकाले अपनाउने गर्नुपर्छ, जस्तो बताईयो त्यस्तै गर्नुपर्छ ।

यस्तै अभ्यास गर्दै-गर्दै एक-समय यो ठोस शरीर, यो भारी, ढिको शरीर पग्लिंदै-पग्लिंदै, टुक्रिंदै-टुक्रिदै ती ठोसपना समाप्त हुँदै जान्छ । सारा ठोसपना समाप्त भएपछि शरीर जागरुक हुन्छ, चारैतर्फ चेतना नै चेतना हुन्छ ।

यो चेतना शब्दको पनि धेरै अर्थ छन् । पच्चीससय वर्ष अघि चलेको भाषाको अर्थ बिस्तारै परिवर्तन हुँदै अनर्थ हुन पुग्दछ । त्यस समयको प्रचलित भाषामा चेतना शब्दको अर्थ चित्तको झुकाव कतातिर छ भन्नको लागि प्रयोग गरिन्थ्यो । जस्तो चित्तको झुकाव पलिहे अज्ञान तिर थियो भने अहिले त्यहाँबाट हटेर सत्यतर्फ लागेको छ । सत्यतर्फ झुक्ने बित्तिकै सही चेतना जागेको छ । यसैको कारण आफू भित्र तरंग नै तरंग, तरंग नै तरंग महसूस हुन्छ । सत्यको सूक्ष्म स्वरुप हाम्रो सामू देखा पर्छ । तर पूरानो स्वभावको कारण आफ्नो शरीरमा तरंगहरू महसूस हुन थाले पछि यही सम्पूर्ण ठान्नेछन् । तर होईन यो त केही होईन । बीचको धर्मशाला मात्र हो । यहीं अड्कियो भने अन्तिम लक्ष्यसम्म पुग्न पाउँदैन । बीचमा अड्किनु हुँदैन । यी तरंगहरू महसूस हुँदा बडो आनन्द हुन्छ, बडो राम्रो लाग्न थाल्छ । यसलाई ध्यान पूर्वक हेरियो भने यी पनि अनित्य छ । प्रत्येक तरंगका स्वभाव उदय हुनु, ब्यय हुनु हो । उत्पाद हुनु - ब्यय हुनु, उत्पाद - ब्यय, उत्पाद - ब्यय । यसै परिचक्रमा घुमिरहेको छ । जुन नित्य, शाश्वत, ध्रुवको क्षेत्र धेरै टाढा छ । अहिले सबै इन्द्रियहरू काम गरिरहेका छन्, इन्द्रियातीत अवस्था आएको छैन । भवातीत, लोकातीत अवस्था आएको छैन । तर मन मान्दैन । यही नै नित्य हो भनि थान्छन् र आफ्नो लागि बाधा बनाउँछ । बीचको धर्मशालामा नै अड्कि बस्छ ।

जुन नित्य छ, जुन शाश्वत छ त्यहाँसम्म पुग्न नै पाएको छैन । यस अनित्यलाई नै नित्य थान्यो भने त धोका भयो । त्यसैले यस दुश्मनलाई आउन दिनु हुन्न । तब एक-एक पाईला गर्दै त्यस शाश्वत ध्रुव अवस्थाको साक्षात्कार गर्न सम्भव हुन्छ । जजसले सत्यको मार्गमा जुन सत्य छ त्यसलाई स्वीकार गर्दै अगाडि बढ्छ, उसको अवश्य मंगल हुन्छ । कल्याण हुन्छ । मंगल नै मंगल हुन्छ । उसको मुक्ति नै मुक्ति हुन्छ । ■

(साभार: 'विपश्यना' पत्रिका
बुद्ध वर्ष २५६४, २०७७ मंसिर, वर्ष ३७, अङ्क ८)

शाक्य मुनि बुद्धको प्रथमपटक कपिलवस्तु ... ...

भगवान् बुद्ध फागुण पूर्णिमाको दिन मगध देशवाट २० हजार भिक्षुहरू सहित पैदल यात्रा गरी गर्नुहुँदै दुई महिना पछि बैशाख पूर्णिमाकै दिन कपिलवस्तु पुग्नु भएको विषय बुद्ध जीवनीमा उल्लेख गरिएको छ । त्यसैले भगवान् बुद्धको जीवनकालमा वैशाख पूर्णिमाकै दिन ५ वटा विभिन्न घटनाहरू घटेको देखिन्छ । त्यसैले यसलाई बुद्धको जीवनी र वैशाख पूर्णिमाको ५ संयोगको रूपमा लिइएकोछ । ती यसरी छन् –

(१) सुमेध ऋषि (भविष्यको शाक्यमुनि बुद्ध) ले वैशाख पूर्णिमाकै दिन दीपंकर बुद्धबाट ४ असंख्य .... र १ लाख कल्प पछि शाक्यमुनि बुद्ध हुनेछौ भनी भविष्यबाणी गर्नुभएको थियो ।

(२) लुम्बिनी उद्यानमा महामायादेवीको कोखबाट बैशाख पूर्णिमाको दिन सिद्धार्थ कुमारले जन्म लिनुभयो ।

(३) सिद्धार्थ कुमारले बुद्धगयाको बोधिवृक्ष मुनि बैशाख पूर्णिमाकै दिन बोधिज्ञान लाभ गर्नुभई सम्यक सम्वुद्ध हुनुभएको थियो

(४) बुद्धगयामा ३५ वर्षको उमेरमा बुद्धत्त्व लाभ गर्नुभई शाक्यमुनी बुद्ध हुनुभए पश्चात् मगध देशबाट फागुण पूर्णिमाको दिन कपिलवस्तु तर्फ दुई महिनाको पैदल यात्रा गरी वैशाख पूर्णिमाकै दिन कपिलवस्तु पुग्नु भएको थियो ।

(५) ३५ वर्षको उमेरमा बुद्धत्त्व प्राप्त गर्नुभई शाक्य मुनि बुद्धले ४५ वर्ष सम्म विभिन्न नगर र गाँउ चारिका गर्नुहुँदै ज्ञान प्रचार गरी लोकजनालाई उद्धार गर्नुभयो । आखिरमा ८० वर्षको उमेरमा कुशिनगर स्थित उद्यानमा दुईवटा शालवृक्षको बीच सिंहसैय्या आसनमा लेटी बैशाख पूर्णिमाकै दिन महापरिनिर्वाण हुनुभयो ।

यसरी बैशाख पूर्णिमा र बुद्ध जीवनीसंग धनिष्ट सम्बन्ध रहेको हुनाले बैशाख पूर्णिमाको दिनलाई महत्त्व दिई जति पनि उत्सब मनाउँछौं त्यसको सार्थकता हामीले त्यसबेला मात्र प्राप्त गर्न सक्नेछौं जब बुद्धले सिकाउनु भएको मूल शिक्षा शील समाधि र प्रज्ञाको अभ्यास गर्दै निवार्णको हेतु प्राप्त गर्न सक्नेछौं । ❀

दण्ड वर्ग

भावानुवाद - सत्यमोहन जोशी

सकलें दण्ड धाय्वं ग्या: मृत्यु धाय्वं हनं अथे
समान भालपा घात याय् मते याकेनं मते ॥१॥

सकलें दण्ड धाय्वं ग्या: प्राण थ:गु जुया प्रिय
समान भालपा घात याय् मते याकेनं मते ॥२॥

स्वार्थी जुया सुनां स्याई दण्डं सुखे स्वतन्त्रपिं
प्राणीयात; उया लोके सुख ज्वीमखु कुगतिं ॥३॥

सुखया लँञ् जुया चोंपि प्राणीयात बिया सुख
हिंसादि दण्ड तोतूपिं व्यक्तिपिन्ततु ज्वी सुख ॥४॥

दुर्वचन सदा तोती यासां प्रयोग मेपिसं
दु:खदायी जुया बोली दु:ख ज्वी अज दण्डनं ॥५॥

थ:त निशब्द याय् फ:सा त:ज्या कँञभूसरी थन
कलह शान्त ज्वी वीगु निर्बाण प्राप्त ज्वी अन ॥६॥

सा झवानं कथिं ख्याना यंकी सायात गोचरे
जरा मृत्युं तथा यंकी प्राणी आयु बुलुं स्वरे ॥७॥

दु:ख ज्वीगु मस्यू पापीं मभींगु कर्म याय्बले
दुर्बुद्धि पापया भागं मींथें पुकी लिपा अले ॥८॥

अदण्डम्ह धया दण्ड अदोषम्ह हनं धया
दोष म्वाकं सुनां ब्यूसा झागु दु:खे छगु उया ॥९॥

तीव्रगु वेदना हानि अंग भंग व रोगनं
राज दण्ड व वं निन्दा थ: थितिया विनाशनं
हनं भोगादिया नाश अग्नि भवनं शीघ्रहे
दुष्प्रज्ञ धैगु नर्केनं बासयाना च्वनी अले ॥१०,११॥

आकांक्षा दै सुया बाकि शुद्धि दैमखु सो उया
नागां च्वोसां व्रती जूसां बञ्हे च्वोंसां धुले बुया ॥१२॥

अलंकृत जुया च्वोंसां भिंगु शील कया सधां
शान्त दान्त जुया नित्य ब्रह्मचारी जुया सुनां
प्राणीया उपरे माया करुणा मागु तै थन
वहे व्यक्ति जुई भिक्षु श्रमण अझ ब्राह्मण ! ॥१३॥

लज्जां निसिद्धगु कर्म तोतूपिं ब्यक्ति ज्वी कम
फैमखु सह याय् निन्दा कोर्डाथें भिं सलं अन ॥१४॥

कोर्डाया चोतथें मानो सह मयाम्ह भिं सल
जुया, ज्वीमा ससंवेगी प्रयत्न शील चल्पल ॥१५॥

स्मृति धैगु तया साथे शुभ कर्म ज्वना पथें
महान दु:खया अन्त याय्गु स्वय्मा सधां अले ॥१६॥

ल: यंकी ध:म्हूम्हं माथाय् अथेहे वाण कारकं
थ:त माथें कया साज दय्की वाण छसीखतं
सिंकमिं सिं हनं माथें चातूका धैगु ज्या सनी
सुब्रतिं नितं थ:तहे दमन याय्गु स्वैं च्वनी ॥१७॥

साभार- 'धम्मपद' श्लोकबद्ध भावानुवाद- सत्यमोहन जोशी

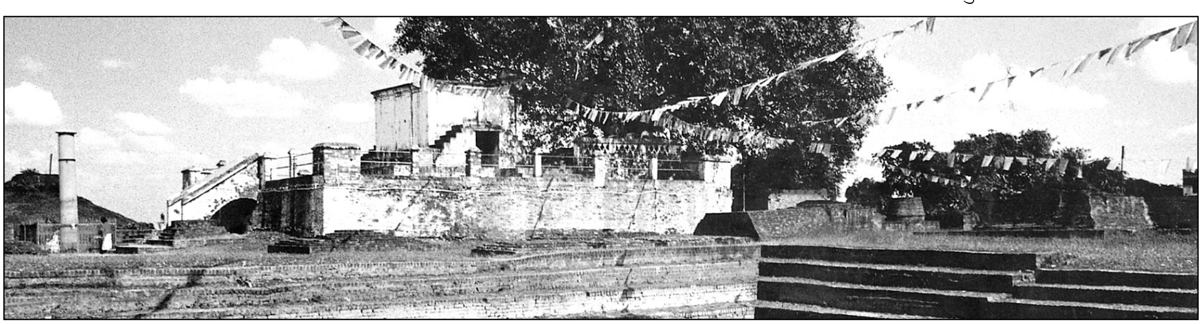

धिसिलाःम्ह बहुआयामिक व्यक्तित्वया धनीः गुरुमां धम्मवती

✍ कोण्डन्य, बुद्धविहार भृकुटीमण्डप, यें ।

नेपाःया स्थविरवाद बुद्धधर्मया उत्थानय् गुरुमां धम्मवतीयागु नं महत्वपूर्ण योगदान दुगु तथ्य निर्विवाद खः । गुरुमांया संघर्ष, त्याग, समर्पण केवल बौद्ध महिला व नेपाली बौद्ध समाजया लागि जक मखुसें सामाजिक जीवनसम्बद्ध सकल ख्यः विशेषतः मिसाख्यः व सकलसियां लागि उलि हे अनुकरणीय व प्रेरणादायी जुयाच्वंगु दु ।

वि.सं. १९९१ सालं बूम्हं, यलया वकुबहाःया अबु हर्षमान व मां हिराथकुं शाक्यया म्ह्याय् गणेशकुमारीनं १४ दँया नच्चागु वैंसय् तसकं थाकुक संघर्ष यानाः हे कलकत्ता, आसाम, नागालैण्ड जुयाः मिचिना बोर्डर यासें वर्मा देशय्(थौंकन्हय् म्यानमार) बुद्धशिक्षा अध्ययनार्थ थ्यंकः वंम्ह, गुम्हसिनं धम्मवतीया नामं प्रव्रजित दीक्षा कयाः गुरुमां जुसें दतचित्त तयाः हे बुद्धधर्म अध्ययन व अभ्यास यानाबिज्याःगु उपिं सम्बद्ध लु न्यनेकने, उपन्यास ब्वने व प्याखं स्वयेबलय् ला 'ओहो ! खइला बा?' न्यनाबाखं व दन्त्यकथा थें हे नं जुइफु ।

०७ सालया प्रजातन्त्र सिबें न्ह्यः, श्री ३ महाराजपिनि हुकुमी शासनय् मिसापिं छेँन गनं पिहाँ वने मजिउगु ई, मिसामस्तयत् आखः ब्वंकल कि स्यनी/छाडा जुई अथे जुयाः साक्षर याये हे मजिउ धयागु सामाजिक विसंगति व कुसंस्कारयात हाथ्या बिसें अझ न्यासि वनाः वनाः, संघर्षया तगिं पार यासें गणेशकुमारी बर्मा देसय् थ्यंकः वने धयागु उलिंचिया बाखं थुलि.चा जुइ फइ मखु । पूर्व संस्काररूपी भिंपुसा, वर्तमान जीवनया क्वातुगु धार्मिक कुतः अले दुग्यःगु समर्पणभाव, गुकिं गुरुमां धम्मवतीया अधिष्ठान, त्याग व अविचलित स्वभावयात उजागरित यानाच्वंगु स्पष्ट जू । साहसिक प्रतिमूर्ति धम्मवती गुरुमांया साहसिक यात्राबारे वर्मेली भिक्षु उ. सूर्याभिवंशपाखें निपो मे (नेपाःया म्ह्याय्मचा) च्वसु पिदंगु खः । उकिया लिधंसाय् बर्माया नांदंम्ह साहित्यकार भिक्षु तिलोकञाणं (र वे थ्वँ) सन् १९६३ स तमिं छेत् शीर्षकया उपन्यास च्वल । उगु सफू पिदनेधुनेवं 'यःम्ह म्ह्याय्' (स्नेही पुत्री) या नामं गुरुमां धम्मवतीया नां झन् लोकं ह्वात । लिसें वसपोलया बिस्कंया म्हसीका थापित जुजुं वन । उगु कृतियात धम्माचरिय भिक्षु ज्ञानपूर्णिक महास्थविरं भाय्हिलाः नेपालभाषां पिदंगु यःम्ह म्ह्याय् उपन्यास अनुवाद विधाया श्रेष्ठ सिरपाः त्याकेत ताःलात । यःम्ह म्ह्याय् नेपाःमिपिनि दुनुगलय् दुतिनेत ह्वःताः चूलानावन । उगु उपन्यास थौं नेपाली 'स्नेही छोरी', अंग्रेजी Beloved Daughtr, बंगाली भासं नं अनूदित भर्सन पिदनेधुंकूगु दु । 'यःम्ह म्ह्याय्' उपन्यास ब्वनेबलय् गुरुमां धम्मवतीया सघर्षशील व्यक्तित्व झी मिखाय् ये लुयावः थें जुयाबी, जीवनया न्ह्यथनेबहःगु घटनाक्रमयात स्वांमाः हने थें च्वयातःगु उपन्यास सकिसियां लागि प्रेरणादायी जुया हे च्वनी । थुगु उपन्यासया लिधंसाय् संकिपा हे पिदनेधुंकूगु सकिसिनं सिउगु जुल ।

बहुआयामिक व्यक्तित्वया धनी गुरुमां धम्मवती, थीथी तगिं उत्तीर्ण जुजुं वर्मा देय्या उच्च धार्मिक शिक्षा सासनधज धम्माचरिय (शासनध्वज धर्माचार्य) अर्थात् बुद्धशासनया ध्वाँय् ब्वयेकेत सामर्थ्यवानम्ह व्यक्तित्वकथंया उपाधिं नं विभूषित जुयाबिज्याःगु दु । सन् १९६२ डिसेम्बर २ (वि.सं. २०१८ मंसिर ६) कुन्हु वर्मा देशय् न्हापांम्ह विदेशी नागरिक जुयाः गुरुमां धम्मवती सासनधज धम्माचरिय उपाधि हासिल याना कायेत ताःलाःगु जक मखु वि.सं. २०१९ भाद्र २ कुन्हु वसपोलयात खुक्वःगु धर्मसंगायनास्थल महापाषाण गुफाय् सरकारीस्तरं भव्य जुइक हे सम्मानपूर्वक सासनधज धम्माचरिय उपाधि लःल्हाःगु खः । गुरुमां धम्मवती १४ दँ तक बुद्धवचन त्रिपिटकया अध्ययनं लिउ वि.सं. २०२० आश्विन ३ गते थः छेँ- नेपालय् धर्मप्रचार प्रसार यायेगु तातुनाः विशुद्ध- अभिप्राय उद्देश्य सहित मिले जूम्ह धर्मपासा दो. गुणवतीयात नं लिसें नेपाः ब्वनाहःगु खः ।

नेपालय् लिथ्यने धुंकाः थेरवाद बुद्ध-शासनयात जनस्तरय् प्रचारप्रसारय्

विशेषतः प्रभावकारी, प्रभावशाली सिलसें कुशल प्रवचन शैलीया कारणं गुरुमां धम्मवती लोकंह्वाःम्ह जुल, वसपोलया ख्याति न्यनावनेत लँपु चालावं थें वि.सं. २०२२ सालय् धर्मकीर्ति नीस्वनेगु ज्या ताःलात। थुगु विहार प्रभावशाली केन्द्रया रुपय् छगू चकंगु धार्मिक ख्यः माथं वंगु दबु थें न्ह्यात। थीथी आयामिक रुपं बाज्यः वंपिं, ल्यायम्हल्यासेपिं, मचाखाचातय्त नं कःघाना वंनेगु धर्मसम्बद्ध रचनात्मक ज्यां हे वि.सं. २०२८ साल श्रेष्ठ ७ गते धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी नीस्वनेत नं

ताःलाःगु खः, थुकी विशेषतः श्रद्धेय गुरुवर अश्वघोष महास्थविर, गुरुमां धम्मवती व दो गुणवतीया टिमवर्क धाये वा कलेक्टिभ धर्मचर्या फ्रूटफूल लिच्वः सुपरिणाम धर्म पिज्वःगु सम्बद्ध ख्यःया लागिं हे सुखकर विषय जुयाबिल। धर्मकीर्ति विहारय थीथी आयामिक सुकीर्ति जाःगु ज्याखँ लिउ हे उपिं दातापिं सानुरत्न स्थापित, लक्ष्मीशोभा स्थापित, द्रव्यमानसिंह तुलाधर थेंजाःपिं दुग्यःपिं, दुकुलाःपिं, धिसिमिसि धाःपिं श्रद्धानुसारी, उपासक, उपासिका, दानी, महादानी दातापिं नं दयावं वनं। उपिं मचाखाचा–ल्यायम्ह ल्यासेपिं ब्वलंलिसे तःधिकः जुयाः प्रकाश वज्राचार्य, बरदेश मानन्धर, मदनरत्न मानन्धर, डा. सुमन कमल तुलाधर, डा. रिना बानिया तुलाधर, लोचनतारा तुलाधर थेंजाःपिं सक्षम प्राज्ञिक क्षमतायुक्त म्यान पावर प्रडक्ट जू थें लिडरसिप ट्रान्सफरमेशन व हायण्डओभर नं जुजुं वनाच्वंगु लसताया विषय जुल।

गुरुमां धम्मवतीया व्यक्तित्व व कृतित्व अन्तर्गत छगू बिस्कंया धाः वा आयाम खः– अभिधर्मया दुग्यःगु अध्ययन अले सर्वसाधारणं थुइगु सरल भासं कनीगु श्रुति-मधुर धर्म-प्रवचन यायेफुम्ह कुशल

कथावाचिका, विदुषी सामर्थ्यवान व्यक्तित्व। वसपोलया वाक्सिद्धि गुणया कारणं वर्मा देसं नेपाः लिहां बिज्याःम्ह गुरुमांया भक्त अनुयायी श्रद्धालुपिनि ल्याः नं बृद्धि जुजुं वन। गुलिखे गुरुमांया प्रभाव व छत्रछायाय् च्वनाः ध्यान व ज्ञानया अभ्यास यायेत प्रव्रजित जुइत नं तयार जुल। नेपाःया स्थविरवाद

बुद्धधर्म पुनः जागरणं लिउ मिसापिंत धर्मय् क्वातुपिं याना यंकेगु ज्याखँय् गुरुमां छम्ह नारी जागरणया न्ह्यलुवा व सामाजिक अभियन्ताया रुपय् पिलू बिज्यात। छम्ह मिसा शिक्षितम्ह जुल धाःसा सम्बद्ध परिवार हे शिक्षित जुइ धयागु उबलेया धापूकथं गुरुमां धम्मवतीं बुद्धधर्मया व्यावहारिक शिक्षामार्फत् मिसापिंत विवेकशील, सशक्तकरण, पारिवारिक जीवनय् शान्ति व सकारात्मक सोचयात कःघानाः न्ह्यायेमाः गुली बः बिल, मिसापिं छेँज्याय् जक सीमित जुया मच्वँसे नारी स्वतन्त्रता, समानता व भातृत्वया लागि गुलुलु

तूइक न्ह्यब्वायेत उत्साहित व अभिप्रेरित यात, न्ह्यथनेबहः कथंया भिं-ज्याखँ यायां गुगु सामाजिक रुपान्तरण व नारी जागरणमूलक सशक्तीकरणं मिसापिंके आत्मबल थनाबिल, थुपिं निश्चय नं गुरुमां धम्मवतीया अद्धितीय लुमंकेबहःगु योगदान खः।

समग्रकथं गुरुमां धम्मवतयिा जीवनी पक्षयात दुवालेबलय् थुगु शताब्दीया उत्तरार्ध थुखे प्रारम्भ जुयाः सशक्त रुपं धारण याःगु पाश्चात्य मुलुकया अनेकन् आन्दोलनत मध्ये स्त्री-स्वतन्त्र्यवादय् वसपोलयागु भूमिका नं प्रभावकारी खने दत। थुगु खँयात पुष्टि व स्पष्ट यायेत गुरुमां धम्मवतीया जीवन्त इतिहास थम्हं न्ववानाच्वंगु दु। वसपोलया बहुआयामिक व्यक्तित्वयात च्वछासें सन् १९९२ मार्च १९ कुन्हु म्यानमार सरकारं उच्चस्तरीय उपाधि "अग्गमहागन्थवाचक पण्डित" पदवीं छायेपिउगु खः, नेपालभाषा परिषद् पाखें ने.सं. १११९ स 'भाषा थुवाः' सम्मानं छाये पिउगु, थथे हे स्ययम्भू ज्ञानमाला भजन कथं नं वि.सं. २०५२ सालय् 'ज्ञानमाला रत्नवत सिरपाः'छाये पिउगु न्ह्यथनेबहःजू।

समकालीन नेपाःमि मिसा ख्यलय् छम्ह न्ह्यथनेबहःम्ह व्यक्तित्व, आधुनिक नेपाःया बुद्धशासननिक ख्यलय्: अग्रणी नारीपत्र, वर्तमान थेरवादी अनागारिका गुरुमांपिं मध्ये दूरदर्शीम्ह, राज्य व राज नेतापिंलिसे नं पहुँच दुम्ह, कूटनीतिक व्यवहारय् नं ज्वः म्ह, वसपोल ज्वः मदुम्ह व्यक्तित्यया धनी, सर्वपक्षीय, सर्वकालीन, प्रभावकारी व प्रभावशाली गुरुमां खः – गुरुमां धम्मवती। यद्यपि गुरूमां धम्मवती,

अनागारिका धम्मवती नं खःसा उलिथुलि गुलि गथे धायेगु, नुगलय् दुस्वचाकातः कथं म्वाःलंका म्वाःलका धाः सां नं, लिउने लिउने जक म्हुतुप्वाः चायेकाः वसपोलया ख्वालय्

(क्रमशः १३ पेजय्)

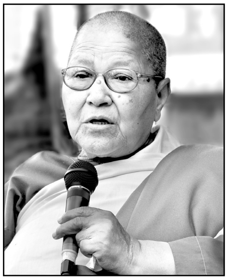
भिक्षुणी धम्मवती

स्नेही छोरी (उपन्यास)

भिक्षुणी धम्मवती गुरुमांको जीवनमा आधारित

८. कुशीनगर

लेखक- **वर्मी भिक्षु र वे थ्वं महास्थविर**
नेपालभाषा अनुवाद- **भिक्षु ज्ञानपुर्णिक**, *नेपालीभाषा अनुवाद-* **मोतीकाजी शाक्य**

कुशीनगर, शाक्यमुनि भगवान गौतमबुद्धले करिब २,५०० वर्ष अघि महापरिनिर्वाण पाउनु भएको स्थान हो। त्यहाँ एउटा महाचेतियंगण गुफा नामले प्रसिद्ध तीर्थस्थल छ। त्यस गुफा भित्र करिब बीस हात लामो बुद्ध प्रतिमा छ। त्यो प्रतिमाको शिर उत्तर दिशातिर पारिएको छ। त्यस प्रतिमामा भगवान बुद्धलाई दाहिने हात सिरानी गरी दाहिनेतिर कोल्टो परी महान सयन मुद्रामा प्रदर्शन गरिएको छ। त्यस मूर्तिको मुखमण्डलमा वेदना सहेर पनि अथाह गम्भीर शान्तिको सुखानुभव गरिरहेको अवर्णनिय भाव प्रकट गरिएको छ। त्यो मूर्ति यति सजीव, यति जीवन्त छ, त्यसलाई हेरिरहने सबैको मनमा स्वयम् बुद्धलाई हेरिरहेको भान पार्न सक्छ। त्यो मूर्ति अति प्रख्यात महापरिनिर्वाण मूर्ति हो।

त्यस मूर्तिको सामुने एउटी आइमाई र तीनओटी केटीहरू वन्दना गरी बसिरहेका थिए। उनीहरू शाक्यवंशका थिए। शाक्यमुनि गौतमबुद्धका स्वजाति थिए। उनीहरू गौतमबुद्धको जन्मभूमी नेपालबाट आएका थिए। उनीहरू सबैको मुखाकृतिमा गहिरो शोकसन्ताप झल्किरहेको थियो। उनीहरूको शोकानुभावमा आत्मियता थियो। ती तीन ओटी केटीहरू बुद्ध-धर्मको अध्ययन गर्ने प्रवल इच्छाले घर-परिवार त्यागी बर्मामा गई अनगारिका हुने विचारले त्यहाँ आएका थिए। उनीहरू गणेशकुमारी र उसका सँगिनीहरू थिए।

उनीहरू कुशीनगर आइपुगेको धेरै बेर भइसकेको थिएन। उनीहरू कुशीनगर पुग्ने बित्तिकै त्यहाँ स्थित बर्मी विहारमा गएर त्यहाँ बसिरहनु भएका बर्मी भिक्षु धम्मावुध र नेपाली भिक्षु बुद्धघोषलाई भेटी सिष्टाचार अनुसार गर्नु पर्ने कुशलवार्ता मात्र गरेर यात्राको थकाइ पनि नमेटिकन त्यस महापरिनिर्वाण मुर्तिको दर्शन गर्न आएका थिए। त्यसरी असीम श्रद्धापूर्वक महापरिनिर्वाण प्रतिमाको वन्दना गरिरहेका उनीहरू प्रत्येकले यसरी सङ्कल्प गरेका थिए – "जसरी अहिले यस प्रतिमाको दर्शन गरिरहेको छु, त्यसरी बुद्धको दर्शन गर्न पाएकी भए उहाँको उत्तमातिउत्तम उपदेश सुन्न पाउने थिएँ। भाग्य प्रवल नभएकाले जीवित बुद्धको दर्शन नपाए पनि बुद्धशासनसम्म त देख्न पाइरहेकी छु। यस बुद्धशासनमा अवश्य पनि शीलवती हुनेछु। त्रिपिटकको अध्ययन गरी ग्रन्थधर हुनेछु।"

यसरी बुद्ध प्रतिमा साम‍ु एकपल्ट फेरि बर्मामा गई त्रिपिटक अध्ययन गर्न जाने शङ्कल्प दोहऱ्याइसकेपछि उनीहरू त्यहाँबाट उठे। अनि श्रद्धापूर्वक चेतियंगण गुफाको परिक्रमा गरे। परिक्रमा गरिसक्दा उनीहरूले स्थविर धम्मावुधलाई चेतियंगण गुफाको द्वारनेर भेटे। आफ्नो गुरूलाई भेटेपछि आफ्नो मनको जिज्ञासा मिटाउन गणेशकुमारीले उहाँसँग यसरी प्रश्न गरी– "भन्ते! भगवान बुद्धको यो प्रतिमा अत्यन्त प्रभावपूर्ण छ। के यो प्रतिमा जीवित बुद्धको दर्शन गर्न पाएका कालिगढहरूबाट तयार गराइएको थियो ?"

गणेशकुमारीको त्यस प्रश्नको जवाफमा स्थविर धम्मावुधले उनीहरूलाई निम्न जानकारी दिनुभयो–

– "तिम्रो यस प्रश्न गराइबाट थाहा हुन्छ तिमीमा बुद्धपूजा र बुद्ध प्रतिमा विषय ऐतिहासिक जानकारी रहेनछ। म तिमीलाई यस विषय संक्षिप्त रूपमा सुनाउँछु। सम्झिराख्ने कोसिस गर।

बुद्धकालमा तथा बुद्धको महापरिनिर्वाण पछिका ५०० वर्षहरूसम्म बुद्ध प्रतिमा बनाई बुद्धपूजा गर्ने प्रचलन थिएन। किनभने त्यसबेलाका मानिसहरूमा बुद्धको अद्वितीय व्यक्तित्व र अवर्णनीय लक्षण सम्बन्धी पूर्ण ज्ञान थियो। कुशलातिकुशल कालिगढहरूका लागि पनि बुद्धको प्रतिमा बनाउने काम सूर्यको किरण अगाडि

टुकी बाल्ने धृष्टाइँ जस्तो मात्र हुनेछ भन्ने कुरो त्यस बेलाका मानिसहरूलाई थाहा थियो । त्यसैले त्यसबेलाका मानिसहरूले बुद्धको प्रतिमा बनाउने घृष्टता नगरिकन बुद्ध जीवनीसित सम्बन्ध भएका बोधिवृक्ष, धर्मचक्र, चैत्य, हात्ती, घोडा, सिंह आदि बुद्धलाई सम्झाउने प्रतीकहरूलाई पूजा गरेर बुद्ध प्रति श्रद्धा व्यक्त गर्ने गरेका थिए । उपरोक्त प्रतीकहरू ..."

तिब्र जिज्ञासाको कारण गणेशकुमारीले बीचैमा कुरा काटी प्रश्न गरी– "भन्ते ! बुद्ध जीवनीसँग बोधिवृक्ष र धर्मचक्रको सम्बन्ध भएको कुरो त बुझ्छौं । तर अरू प्रतीकहरू बुद्धको जीवनीसँग कसरी सम्बन्धित भए, त्यो कुरो हामीले बुझेनौं ।"

"ठीक छ । म त्यो कुरो पनि तिमीहरूलाई बुझाउँछु । सबैभन्दा पहिले चैत्यको कुरो सुनाउँछु । बुद्धको महापरिनिर्वाण पछि बुद्धस्कन्ध अग्निदाह गरिएको बेलामा अग्निज्वाला विशिष्ट किसिमले गोलाकार भएर प्रज्वलित भएको थियो । त्यही अग्निज्वालाको प्रतीक बौद्ध चैत्य हो । बोधिसत्त्वले महामायादेवीको गर्भमा प्रतिसन्धि लिएको बेलामा महामायादेवीले सपनामा सेतो हात्तीले गर्भ प्रवेश गरेको देख्नु भएको थियो । त्यसैले हात्ती पनि बुद्धको प्रतीक भयो । बोधिसत्व सिद्धार्थ राजकुमारले कन्थक घोडा आरोहण गरी महाभिनिष्क्रमण गर्नु भएको थियो । त्यसैले घोडा पनि बुद्धको एउटा प्रतीक भयो । जङ्गलमा पशुहरूमध्ये सर्वश्रेष्ठ सिंह भए झैं बोधिसत्व सिद्धार्थले बुद्धत्त्व पाउनु भएपछि उहाँ देव मनुष्यमध्ये सर्वश्रेष्ठ हुनुभई नरसिंह कहलिनु भएको थियो । त्यसैले सिंह पनि बुद्धको प्रतीक भयो ।

उपरोक्त प्रतीकहरूमध्ये बोधिवृक्ष, धर्मचक्र र बौद्ध चैत्य यी तीन प्रतीकहरू सर्वमान्य भए । तिनीहरूमध्ये बोधिवृक्ष सबै ठाउँमा हुन्दैन । धर्मचक्रमा अन्तरनिहित महिमा सर्वसाधारणले बुझ्न कठिन छ तर चैत्यको हकमा उपर्युक्त कमीहरू छैनन् । त्यस बाहेक सुरु सुरुमा स्थापित कतिपय चैत्यहरूमा स्कन्ध धातु पनि गर्भमा राखिएका थिए । त्यसैले चैत्य नै सबैभन्दा लोकप्रिय प्रतीक भयो । जुन प्रतीक आजसम्म पनि त्यत्तिकै लोकप्रिय भइरहेकै छ ।

त्यसरी बुद्धको महापरिनिर्वाण पछिका ५०० वर्षहरूसम्म बुद्धको मूर्तिको सट्टामा बुद्धको प्रतीकलाई पूजा गरेर सन्तोष लिने काम भएतापनि त्यसपछिका युगमा खास गरेर युनानबाट आएका यवनवंशी राजा मिलिन्दको शासनकाल पछिको युगमा मानिसहरूले बुद्धप्रतिमाको सट्टामा बुद्धको प्रतीकलाई मात्र पूजा गरेर सन्तोष हुन नसकेको बुझिन्छ । उनै राजाको पाला पछि सर्वप्रथम बुद्धप्रतिमा बनाउने काम सुरु भएको बुझिन्छ । यसरी बुद्धप्रतिमा बनाउने परम्परा बुद्धको महापरिनिर्वाण पछिका ५०० वर्षहरू पछि मात्र सुरु भएको कुरालाई तिमीहरूले राम्ररी सम्झिराख्नु पर्छ ।"

"त्यसो भए बुद्धको प्रतिमा एउटा काल्पनिक मूर्ति मात्र रहेछ । त्यसमा बुद्धको व्यक्तित्व र लक्षण यथार्थ रूपमा प्रकट गरिएको हुँदो रहेनछ, हो भन्ते ?"

'पख, पख । कुनै पनि विषय यसरी हतारिएर निष्कर्षमा पुग्नु हुँदैन । कुनै पनि विषयमा निष्कर्ष निकाल्नु भन्दा पहिले त्यसको सबै पक्षलाई गम्भीर पूर्वक सोच्नु सक्नुपर्छ ।

मैले तिमीहरूलाई सम्झाउन खोजेको के हो भने बुद्धको व्यक्तित्व र लक्षण अद्वितीय छ, अवर्णनीय छ । त्यही भएर नै बुद्धको महापरिनिर्वाण पछिका ५०० बर्षहरूसम्मका मानिसहरूले बुद्धको प्रतिमा नबनाई बुद्धको प्रतीकको रूपमा बौद्ध चैत्यलाई पूजा गरेर सन्तोष मानेका थिए ।

बुद्धको व्यक्तित्व र लक्षण कति प्रभावपूर्ण थियो होला भन्ने कुरा तिमीहरूले सही रूपमा कल्पना गर्न सकोस् भन्ने विचारले म तिमीहरूलाई एउटा अर्को ऐतिहासिक तथ्य पनि सुनाउँछु ।

बुद्धको महापरिनिर्वाण पछिका २०० वर्ष जति पछि शाक्यवंशीय मौर्य राजा अशोकले सम्पूर्ण जम्बूद्वीपमा आफ्नो आधिपत्य जमाएको थियो । त्यसपछि उनी बौद्धमार्गी भएकाले सम्राट धर्माशोक नामले विश्व प्रख्यात भए । उनले चतुरदिशामा असंख्य धर्मप्रचारक स्थविरहरू पठाई बुद्धशासनमा अद्वितीय टेवा पनि पुऱ्याएका थिए । आफ्ना प्यारा छोरा-छोरीहरूलाई बुद्धशासनमा प्रव्रजित गराई उनी शासन दायाद पनि भएका थिए । बुद्धका यस्ता महान उपासकमा बुद्ध दर्शन गर्ने कतिको प्रबल इच्छा भएको होला यो जो कसैले पनि सहजै अनुमान गर्न सक्ने कुरो हो ।

एकपल्ट उनले जीवित बुद्धको दर्शन पाएका

नाग लोकका कालीनागराजालाई पूजा आदिद्वारा खुसी पारी उसको ऋद्धिबलद्वारा निर्मित बुद्धरूपको दर्शन गरेका थिए । त्यो ऋद्धिबलद्वारा निर्मित बुद्धरूपमा बुद्धको यथार्थ व्यक्तित्व र लक्षणको केही सतांश मात्र प्रकट हुन सकेको थियो । तैपनि त्यस ऋद्धिबलद्वारा निर्मित बुद्धरूपको स्मरण गरेर सम्राट अशोकले सात दिन सात रातसम्म अटूट रूपमा बुद्धपूजा गरेका थिए ।

त्यस्तै अर्को पल्ट सम्राट धर्माशोकले अर्हत् भिक्षु उपगुप्तको प्रेरणामा देवपुत्र मारले उनको ऋद्धिबलद्वारा निर्माण गरेको बुद्धरूपको पनि दर्शन गरेका थिए । देवपुत्र मारको ऋद्धिबलद्वारा निर्मित त्यस बुद्धरूपमा पनि बुद्धको यथार्थ व्यक्तित्व र लक्षणको केही सतांश मात्रै प्रकट हुन सकेको थियो । त्यसो भएतापनि त्यस निर्मित बुद्धरूपलाई सम्राट अशोक लगायत त्यहाँ उपस्थित सबै अर्हत् भिक्षुहरूले समेत पनि अनायास नै सादर वन्दना गरेका थिए ।

बुद्धको त्यस्तो प्रभावशाली व्यक्तित्व र लक्षण संसारको कुनै पनि बुद्धमूर्तिमा उतार हुन सक्दै सक्दैन भन्ने कुरोलाई तिमी- हामी सबैले राम्ररी हेक्का राख्न सक्नु पर्छ । त्यसो भएतापनि बुद्धमूर्तिहरू सठै बेकारका छन्, त्यसरी चाहिं हामीले सोच्न मिल्दैन । किनभने बुद्धमूर्ति बनाउने कलाकारहरूले पनि 'लक्खन सुत्त' जस्ता बुद्धको व्यक्तित्व, लक्षण, आकार–प्रकार आदि विषय वर्णन भएका सुत्रहरूकै आधारमा सकेसम्म बढी बुद्धको व्यक्तित्व र लक्षण उतार गर्ने प्रयास गरेर नै बुद्ध प्रतिमाहरू बनाएका हुन्छन् । उदाहरणका लागि हामी अहिले यही महा-परिनिर्वाण प्रतिमालाई लिन सक्छौं । यो बुद्ध प्रतिमा कहिले, कसले बनाएको थियो त्यसको कुनै ऐतिहासिक प्रमाण अझै भेटिएको छैन । तैपनि पुरातत्वविद्हरूको कथानानुसार यो मूर्ति बुद्धको महापरिनिर्वाण पछिका १,००० वर्षभन्दा बढी समय पछि मात्र बनाएको हुनसक्छ भन्नेछ । यो मूर्ति बनाएर स्थापना गरिसकेपछि सयौं वर्षसम्म जमीनमुनी गाडिएर रहेको थियो । सन् १८७७ को उत्खनन्मा मात्र यो मूर्ति जमीनमुनीबाट निकालिएको हो । तर पनि यो मूर्ति कतिको प्रभावशाली छ, कतिको गौरवपूर्ण छ, कतिको हृदय स्पन्दन गराउने खालको छ, सो तिमीहरू आफैले चाल पाइरहेका छौ । यही प्रतिमाको आधारमा मात्रै सोचेपनि हामी अनुमान गर्न सक्नेछौं, यथार्थमा भगवान बुद्ध कतिको महान कतिको प्रभावशाली, कतिको श्रद्धेय हुनु हुँदो होला ..."

यसरी बुद्धको व्यक्तित्वको, बुद्धको महानताको कल्पना गर्न पुगेका स्थविर धम्मावुधको कण्ठ बुद्ध प्रतिको असीम श्रद्धाको कारण शब्द रहित भयो ।

स्थविर धम्मावुधको उपदेशबाट प्रभावित भएका गणेशकुमारी तथा उसका सँगिनीहरूले पुनः एकपल्ट त्यस बुद्ध प्रतिमालाई असीम श्रद्धापूर्वक सादर वन्दना गरे । यसरी बुद्ध र बुद्ध-धर्म प्रति आत्मसमर्पित भएर केहीबेर त्यहाँ बसिसकेपछि उनीहरू सबैजना त्यहाँबाट बर्मी विहारमा फर्के ।

बर्मी विहारमा फिर्ता आइसकेपछि उनीहरू व्यवहारिक कुरा गर्नमा लागे । लक्ष्मीमायाले आफूहरू कुन लक्ष्यले कसरी कुशीनगर आइपुगियो भन्ने सम्पूर्ण विवरण सुनायो । अन्तमा उसले आफ्ना एकजना सहयात्री मानकाजी चेकपोष्टमा रोकिएकाले भिमफेदीबाट द्वारिकाप्रसादलाई साथी लिएर आउनु परेको र त्यो साथी धेरै दिन त्यहाँ रहन नसक्ने भएकाले आफ्ना छोरीहरू बर्मी भिक्षुकै जिम्मामा छोडेर आफू उसँगै केही दिनमै नेपाल फर्कनु पर्ने कुरो सुनाई ।

गणेशकुमारीले पनि आफूले घरमा र बाटोमा कसरी मानसिक र शारीरिक संघर्ष गर्नुपर्‍यो भन्ने कुरो वर्णन गरी सुनाई । त्यसपछि उनकी आमाद्वारा बर्मी भिक्षु धम्मावुधको नाममा लेखिपठाएको पत्र उहाँलाई बुझाउँदै ऊ आफू पूर्ण रूपमा उहाँ, बर्मी भिक्षुकै जिम्मामा परेकीले उहाँले जसरी भएपनि उसलाई बर्मा पठाईदिनु पर्ने कुरोमा पुनः एकपल्ट जोड दिई ।

उनीहरूको कुरा सुनिसकेपछि बर्मी भिक्षु धम्मावुधले उनीहरूलाई यसरी सान्त्वना दिनुभयो– "तिमीहरूको अठोट र आफ्नो लक्ष्य प्राप्तिका लागि तिमीहरूले गरिआएका संघर्ष देखि म अति नै प्रभावित छु । तिमीहरूलाई बर्मामा पठाई बुद्ध-धर्मको अध्ययन गर्न पठाउनका लागि आवश्यक सबै व्यवस्था मिलाउन सक्ने कुरोमा म विस्वस्त छु । तर केही समय भने अवश्य लाग्ने छ । तिमीहरूले धैर्य गर्न सक्नुपर्छ ।"

यसरी सबै कुरो तय भएपछि बर्मी भिक्षु धम्मावुध र नेपाली भिक्षु बुद्धघोषले ती नव आगन्तुकहरूलाई बस्ने ठाउँको व्यवस्था गरिदिए । बस्ने व्यवस्था मिलिसकेपछि

उनीहरू सबै त्यस बर्मी विहारका मूल नायक वयोवृद्ध महास्थविर चन्द्रमणीसँग कुशल वार्ता गर्न गए ।

चन्द्रमणी महास्थविर धेरै अनुभवी तथा श्रद्धेय भिक्षु हुनुहुन्थ्यो । उहाँ हिन्दुस्थानबाट हराइसकेको थेरवादी बौद्ध धर्म पुनः हिन्दुस्थानमा प्रचार-प्रसार गर्नका लागि विगत ५० वर्ष देखि हिन्दुस्थानमै रहिआउनु भएको थियो । गणेशकुमारी र उसका सँगिनीहरूले गरिआएको संघर्षबाट उहाँ पनि प्रभावित हुनुभयो । उनीहरूको उत्साह र उमङ्ग अझ बढाउन उहाँले उनीहरूलाई शाक्यमुनि गौतम बुद्धको जन्मस्थल कपिलवस्तु र देवदह राज्यका इतिहासका साथै त्यहाँका शाक्यवंशिय राजाहरूको इतिहास सुनाउनु भयो । अनि उहाँले कपिलवस्तु र देवदहका शाक्यहरूमध्ये केही शाक्यहरू कहिले, किन र कसरी त्यहाँबाट क्रमशः पाञ्चालदेश, चटगाउँ हुँदै बर्मा गए र उनीहरूले ती ठाउँहरूमा के-कस्ता ग्राम, निगम र नगरहरू बसाए भन्नेबारे पनि सुनाउनुभयो । यसरी उहाँले उनीहरूलाई बर्मीहरू र नेपालीहरू बीचमा रहिआएको ऐतिहासिक वंशजको नाता र बन्धुत्व सम्बन्धी गहिरो कुराको अवबोध गराउनुभयो ।

वयोवृद्ध र विज्ञ महास्थविर चन्द्रमणीबाट आजका मानिसहरूले बिर्सिसकेका ती अति महत्वपूर्ण ऐतिहासिक तथ्यहरू थाहा पाएपछि गणेशकुमारी तथा उसका सँगिनीहरूले, उनीहरू जान चाहिरहेको बर्मा देश कुनै बिरानो मुलुक नभइकन आफ्नै स्वजाती र बन्धुहरूकै देश रहेछ भन्ने कुरो राम्ररी बोध गरे । *क्रमशः अर्को अङ्कमा*

धिसिला:म्ह बहुआयामिक व्यक्तित्वया धनी: ... ...

न्ह्यःने धाःसा ठिक्क यानाः भिंभाजु-भिंमय्जु प्रवृत्ति कः घानाः जूसांतबि नं भिक्षुणी धम्मवतीया रुपय् धाःसा गुरुमां धम्मवती विवादं मुक्त मजू धयागु यथार्थता खः । लिसें थेरवाद शासनय् गुरुमां वसपोलं थःत मुकुटाभिषेकं छाये पिउनु/ छायेपीकूगु उगु लु, अले गुरुजुपिनि गुरुमांपिन्त भिक्षुणी प्रव्रज्या दीक्षा प्रदान लगायत छुं छुं ज्याखँय् धाःसा सम्बद्ध बौद्धख्यः तैंचुप मैंचुप यानाः हे न्ह्यानाच्वंगु दुकिपा सम्बन्धी इतिहासं मूल्यांकन याइगु विषय जुल ।

वसपोलया प्रत्यक्ष नेतृत्वदायी भूमिकां न्ह्यानाच्वंगु धर्मकीर्ति विहार व सम्बद्ध धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीया समग्र गतिविधि स्थविरवाद बुद्धधर्मया ख्यलय् छगू बिस्कंया संस्थागत प्रयास, सामाजिक कल्याणकारी एवं स्वास्थ्यज्या लिसे नं स्वापू तयाः बुद्धधर्म सम्बद्ध ख्यःया विकास व विस्तार यायेगु, महिला व युवामैत्री बुद्धधर्मया अध्ययन छलफल थेंजाःगु उदाहरणीय ज्याया चर्चा परिचर्चा थौंतक नं सम्बद्ध ख्यलं न्ह्यथनाच्वंगु विषय जुल गुरुमां धम्मवतीया बुद्धशासनिक व्यक्तित्व, कृतित्व? धर्म-ज्ञानय् पोख्तता, द्वलंद्वः अनुयायी, वसपोलया कृति, ज्याखँ लिसे ९० दँया थ्व इलय् तक नं स्मरणशक्ति क्वातुम्ह जुयाः निरन्तर बुद्धवंशकथा देशना यानाच्वंगु लु, क्वातुसेच्वंगु विल पावर/ ईच्छा शक्ति अले सललं न्ह्यानाच्वंगु लगनशीलतां थ्व सन्देश प्रवाह यानाच्वन कि आः गुरुमां धम्मवती छम्ह व्यक्तित्व जक मखुसें छगू ग्यसुग्यंगु संस्था हे जुल, वसपोलया योगदानं स्वानाच्वंबलय् थम्ह खंकखंक हे इतिहासय् हिलावंगु स्वयेखंम्ह जूगु जनस्तरं अनुभूति यानाच्वंगु वास्तविकता खः । ल्वहं तछ्यानाः जूसां वंगल सिमाकचा पिहां वइ धाः थें गुरुमां धम्मवतीया बहुआयामिक व्यक्तित्वया जाः, महत्व धयागु सुयागुं सुवाः व आशीर्वादं जक सम्भव जूगु मखु, स्वयं वसपोलया व्यवहारमुखी, कर्ममुखी व निरन्तर संघर्षया हे उपज व द्योतक खः । वसपोलया संकल्प, ईच्छाशक्ति, जोश जाँगर व दृढता लिसें उच्चमनोबलय् ९० दँ क्यंगु आयु, अले ७५ दँया प्रव्रजित जीवनय् छुं गुगुंकथंया पंगः कचिंगः रहितकथं सम्बद्ध सकलसियां भिंसुखानुभूति, धम्मपीति व सुखद् क्षणया रुपय् सलल हे न्ह्यानाच्वनसा उकथं न्ह्याना हे च्वनेमाः धयागु दुनुगलं भैत्रीसुवाः देछानागु नं जुल । गुरुमां धम्मवती समग्र नेपाः या लागि जक मखु दक्षिणी एशियाया समग्र नारीपिनि निम्ति नं बुद्धधर्म व सम्बद्ध ख्यलय् वसपोलया समर्पणभाव, अदम्य साहस, संघर्षया जीवन्त बाखं न्ह्याबलें अनुकरणीय, सराहनीय व प्रेरणादायी रुपं च्वन्ह्याना हे च्वनी, स्वानाच्वनी, बस स्वाना हे च्वनी ।

"चिरं जीवतु धम्मवती अय्या, सुखितो निरुपद्दवो ।
खेमी अवेरी अभयो, निद्दुक्खो रोग मुत्तको ।"

साभार- 'नेपाल भाषा टाइम्स', वि.सं. २०८० बैशाख १ गते, शुक्रवार

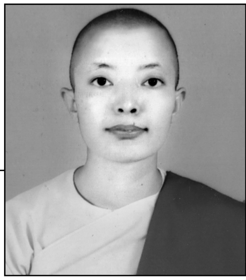

खुद्दकपाठ अर्थकथाय् त्रिशरण गमनया व्याख्यान

✍ कुसलज्ञाणी गुरुमां
रत्न विपश्यना विहार

१. पृष्ठभूमि :

भगवान् बुद्धं देशना याना बिज्यागु धर्मयात पञ्च निकाया नाम– **दीघमज्झिमसंयुत्त, अङ्गुत्तरिकखुद्दका, निकाय पञ्च गम्भीरा, धम्मतो अत्थातो चिमे (च इमे) ॥** न्यागू निकाय धका दीघ, मज्झिम, संयुक्त, अङ्गुत्तर, खुद्दक निकाय थुपिं धर्म व अर्थ पाखें न्यागू गम्भिर निकाय खः । खुद्दकनिकाय धका **बहूनं खुद्दकानं धम्मक्खन्धानं समूहतो निवासतो च । समूहनिवासा हि "निकायो"ति वुच्चन्ति ।** यक्व चिधंगु धर्म स्कन्धया समूह कथं व निवास कथं । (सत्य रूपं) समूह निवासयात "निकाय" धका धाई ।

खुद्दकानं सरणसिक्खापदद्वत्तिंसाकार
कुमारपञ्हमङ्गलसुत्तरत्तनसुत्ततिरोकुट्टनिधिकण्डमेत्तसुत्तानं
वसेन नवप्पभेदो खुद्दकपाठो

चिधंगु शरण, शिक्षापद, स्वीनीगू आकार, कुमार प्रश्न, मङ्गल सूत्र, रत्न सूत्र, तिरोकुट्ट सूत्र, निधिकण्ड सूत्र व मैत्री सूत्रया आकारं गुंगू भेद वा विभाजन कथं खुद्दकपाठ खः ।

खुद्दकपाठया अर्थकथायात परमत्थजोतिका वा खुद्दकपाठ अर्थकथा धायेगु चलन दु । थ्व अर्थकथा बुद्धघोष आचार्यज्यु च्वया बिज्याना तःगु खः तर गन्थारम्भकथा वया च्वंगु थुगु गाथां –

खुद्दकानं गम्भीरत्ता, किञ्चापि अतिदुक्करा ।
वण्णना मादिसेनेसा, अबोधन्तेन सासनं ॥

अर्थात्– खुद्दकपाठया गुलिं(विषयत्) गम्भिरताया कारणं याना जि थें जाम्ह शासन सिका मतइ गुलिं वर्णन यात अति हे दुश्कर जु ॥

थुगु गाथाया लिधंसा काये बलय् थ्व अर्थकथाचार्य बुद्धघोषया अभिव्यक्ति जुइ हे फै मखु । छाय् धाःसा वसपोलं दक्व प्यंगूनिकायया अर्थकथा व खुद्दकनिकाय दुनेया धम्मपद, सुत्तनिपात, जातकया अर्थकथा नापं अभिधर्मया न्हेगू प्रकरणया नं अर्थकथा च्वया बिज्यात । खुद्दकपाठय् वया च्वंगु सरणत्तयं, दस सिक्खापद, द्वतिंसाकार व कुमारपञ्ह विनय पिटकपाखें उद्धरण याना तःगु खः । अथे हे मङ्गल सूत्र, रत्तन सूत्र व मैत्री सूत्र सुत्तनिपातया अर्थ कथाय् वर्णन जुइ धुंकुगु खः नापं तिरोकुट्टसुत्त पेतवत्थुदुथ्याना च्वंगु दु । निधिकण्डसुत्त छःगु जक त्रिपिटकय् खनी मदया च्वंगु खः । उकी थुगु ग्रन्थया रचनाकार बुद्धघोषनाँ दुम्ह मेम्ह हे भिक्षु जुइमा धका शंका यायेगु थाय् दु ।

निदानसोधनं धका सरणत्तयं (त्रिशरण) उत्पत्तिया कारणया स्पष्टिकरण कथं

"केन कत्थ कदा कस्मा, भासितं सरणत्तयं ।
कस्मा चिधादितो (च इध आदितो) वुत्त,
मवुत्तमपि (वुत्तं अवुत्तं अपि) आदितो ॥"

अर्थात्– सुनां, गन, गुबलय्, छु कारणं, त्रिशरणयात धाल ।

छु कारणं थन न्हापानिसें धया (तल) व मःधयासाः न्हापा (तया तल) ॥

थन न्यागू न्हय्सया लिसँ कथं सुनां - श्रावकपिंस मखु, ऋषिपिंस मखु, देवतापिंस मखु, भगवान् बुद्धं (कना बिज्यात); गन - बाराणसीया ऋषिपतन मृगदावनय्; गुबलय् - आयुष्मान् यश कुमारया पासापिं अरहत्तफलय् थ्यंका ६१म्ह अरहन्तपिं बहुजन हितया नितिं लोकय् धर्म देशना यावनीतसंगु इलय्; छु कारणं - प्रवजित व उपसम्पदाया नितिं; छु कारणं थन (खुद्दकपाठय्) न्हापा धया तःल - थ्व नवाङ्ग शासनय् स्वंगू पिटकय् मुनां कण्ठष्ट याना, तयार याके बिका पूर्व आचार्यपिंस थ्व मार्गं देव मनुष्यपिं उपासकभावं वा प्रवजितभावं वा शासनय् दुहाँ वनी, उकिं शासनय् दुहाँ वनीतःव मार्गय् वनीगु कारण जुया खुद्दकपाठय् न्हापा धया तःगु खः धका सिका काय्मा ।

२. म्हसीका :

पालि भाषाय् तिण्णं सरणानं समाहारो, सरणत्तयं

अर्थात् स्वंगू शरणया समूह हे त्रिशरण खः । सरणागमनयात निथि कथं काय् ज्यु । सरणं आगमनं –सरणागमनं अर्थात् शरणय् वय्गु धकाव सरणे गमनं –सरणागमनं अर्थात् शरणय् वनीगु कथं नं व्याख्या याये ज्यु । साधारण अर्थ शरण धका अनुगमन यायेगु व भर कायेगु खः । **इदानि सरणगमनादीसु हिंसतीति सरणं, सरणगतानं तेनेव सरणगमनेन भयं सन्तासं दुक्खं दुग्गतिं परिक्किलेसं हिंसति विधमति नीहरति निरोधेतीति अत्थो । थन** शरणागमनआदिमध्ये हिंसा यायेगु अर्थय् शरण, शरणय् वंपिं उगु हे शरणागमनद्वारा भय, सन्त्रास, दुःख, दुर्गति, परिक्लेशयात हिंसा याइ, विध्वंस याइ, पिनि वांछ्वइ, निरोध याई धका अर्थ खः ।

बुद्ध, धर्म व संघ हे धाःथेँ या आधार भरोसा काय् बहःगु खः । भगवान् बुद्ध अनन्त गुणवान्म्ह खः । वसपोलया गुंगू गुणयात लुमंका भ्किसँ बुद्ध वन्दना याना च्वनी । बुद्ध धका फुक्क धर्मय् छु हे पना मतःगु अरहत्तफल लिपा प्राप्त जुगु बुद्धत्व सर्वज्ञता ज्ञान अथवा सत्य अवबोध प्रज्ञप्त सत्व विशेष धका बुद्ध धाइ । अथे हे बुद्ध धका भाग्य दुम्ह, थःम्ह हे सिका बिज्याम्ह, सुं आचार्य बिना, न्हापा न्यना मतइगु धर्मय् थःम्ह हे सत्ययात सिका, अन हे सर्वज्ञ प्राप्त जुल, दस बल व वशीभाव प्राप्त जुल । थुगु कथं व्याख्या याना तःथिं कथं बुद्ध शब्दया व्याख्या याना तःगु दु । हानं कल्याणकारी हितय् प्रतिष्ठित याइगु जुया व अहितकरं विनाश वा पनाः सत्वप्राणीपिनिगु भययात हिंसा याइ धका बुद्ध खः ।

धर्मया अर्थयात विभिन्न कथं वर्णन याये जू । शुद्ध धर्म धका सिका काय्त धर्मय् खुगू गुणं सम्पन्न जुया च्वनीमा । वसपोल भगवान् बुद्धं कना बिज्याना तःगु देशनाय् थुपिं गुण दया च्वंगु दु । खुद्दकपाठया अर्थकथाय् धर्मयात आर्य अष्टाङ्गिक मार्गयात भाविता याना प्राप्त जुगु निर्वाणयात साक्षात्कारयाना अपाय पतन मजुसे धारण याना उत्तम आश्वासन बिइगु राग रहित मार्ग, आर्य अष्टाङ्गिक मार्ग कथं कया तःगु खः । थुकिया प्रमाण अग्गप्पसादसुत्त खः । भव मरुभूमिं थःकया आश्वासन बिइगु धका नंधर्म खः ।

सङ्घयात आर्य सङ्घ व सम्मुति सङ्घ धका निथि प्रकारया ब्वथलि ज्यू । थन सुयाके प्यंगू आर्य मार्ग व श्रामण्य फल (स्रोतापति, सकृदागामी, अनागामी व अर्हत) गुणं बाँलाक सुगन्धित जुया च्वंपि सम्यक् दृष्टि व शीलं मिले जुया च्वपिं व्यक्तिपिनिगु पुचः सङ्घ खः । व भतिचा जक दान बिया नं विपुल फल प्रतिलाभ जुइगु कारणं सङ्घ खः । सङ्घया गुण नं गुंगू दु । उगु गुणयात लुमंका नं भ्किसँ वन्दना आदर गौरव तया शरण वनीगु उपयुक्त जु ।

खुद्दकपाठ अर्थकथाय् त्रिशरणयात थुइकि कथं विभिन्न उपमापाखें क्येना तःगु दु । गथेकि चन्द्रमा थेँ बुद्ध, चन्द्रमाया किरण थेँ वसपोलं देशना याना बिज्याना तःगु धर्म, पूर्ण चन्द्रमाया किरणं उत्पन्न जुया खुशी जुया च्वपिं लोक थेँ सङ्घ खः । अथे हे तधंगु सुपाय् थेँ बुद्ध, वाः वगु थेँ धर्म व वाः वया धुयात शान्त जुगु थेँ सङ्घ खः । अनुशय क्लेश ल्वय् यात हरण यायेगु सामर्थ्यवान् वा कौशल वैद्य थेँ बुद्ध खः, बाँलाक उपयोगयाना तःगु वासः थेँ धर्म, वासः बाँलाक छ्यला क्लेश ल्वय् अनुशयशान्त जुया वंगु जनसमुदाय थेँ सङ्घ खः । अथे हे बांलाक देशना याना बिज्याम्ह थेँ बुद्ध, बांलागु मार्ग वा शान्तभूमिं थेँ धर्म व मार्ग वना शान्त भूमिं थ्यंपिं थेँ सङ्घ खः । बांलाम्ह पासा थेँ बुद्ध, हितया उपदेश थेँ धर्म व हित उपयोगं (गन्तव्य) थासय् थ्यंम्ह थेँ सङ्घ खः ।

उकी लय्ताइगु पहः, क्लेशयात विध्वंस याना त्रिरत्नप्रति आदरगौरब तया थ्व हे गन्तव्य खः वा सारय् अडिग जुया मेपिं गुरु माला मजुइगु धका थुगु प्रकारं मनय् उत्पन्न यायेगु शरण गमन खः । थ्व गुण सु सत्वयाके दइ व शरणय् वनी, धया तःगु आकारं चित्तय् उत्पन्न जुइगु द्वारा **"एस मे सरणं, एस मे परायण"न्ति** अर्थात् "थ्व हे जिगु शरण खः, थ्व हे जिगु गन्तव्य खः" धका थुगु कथं थ्व अर्थ प्राप्त जुइ । उकी थुपिं आकारं नं व त्रिरत्न शरण खः ।

३. विधि :

भगवान् बुद्धया स्वंगू गुण लुमंका न्हापा **नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स स्वकः ब्वना त्रिशरण गमन वनीगु खः । बुद्धं सरणं गच्छामि । धम्मं सरणं गच्छामि । सङ्घं सरणं गच्छामि । दुतियम्पि...ततियम्पि..** धका पालिभासं शुद्ध उच्चारणयाना जिं बुद्धया शरणय् वनाच्वना । धर्मया शरणय् वनाच्वना । सङ्घया शरणय् वनाच्वना । निक्वलनं... स्वकोलनं... धका त्रिशरण गमन यायेगु खः । अर्थकथाय् वया च्वंगु कथं वसपोल भगवान्

बुद्ध फुक्क प्राणीपिं मध्ये अग्रम्ह खः व फुक्क प्राणीप्रति हित कल्याणया ज्याःय् आज्ञा जुया बिज्याईम्ह जुया न्हापा बुद्धया शरणय् वनीगु खः । अले भगवान् बुद्धं हे देशना याना बिज्यागु धर्मया शरणय् वनीगु खः व बुद्धयाके हे प्रकट जुगु कारणं फुक्क प्राणीया हित व कल्याण जुया च्वंगु कारणं बुद्धया ल्यू धर्मया शरण वनीमा । अथे हे धर्मया आधारयात ल्यंका तःगु कारणयाना व हितया साक्षात्कार यायेत मार्गय् वना च्वपिं जुया अन्तय् सङ्घया शरणय् वनीमागु खः । थुगु कथं छसिंकथं व्याख्याया कारणयात सिका शरणय् वनीमागु खः । **"अनुजानामि, भिक्खवे, तीहि सरणगमनेहि पब्बज्ज" न्तिआदिसु सरणस्सेव गमनीयतो यं वुत्तं"** "भिक्षुपिं, अनुमति बिया च्वना, स्वंगू शरण गमनद्वारा प्रवज्याया आदिं धका शरणयात हे गमनपाखें थ्व धया बिज्याना तःगु खः" । देव मनुष्यपिं उपासकत्व ग्रहण यायेत, शासनय् प्रव्रजित जुइत व धर्म सयेकेत न्हापाः त्रिशरणय् वनीमा ।

खुद्दकपाठया अर्थकथाय् न्यागू तरिका शरण गमन याना तःगु दसु कयेना तःगु दु । **"एते मयं, भन्ते, भगवन्तं सरणं गच्छाम, धम्मञ्च, उपासके नो भगवा धारेतू"ति तपुस्सभल्लिककादयो विय समादानेन वा** अर्थात्– "भन्ते, थ्व जिमिगु, भगवान्या शरणय् वना व धर्मया, भगवान् जिमित उपासक(या रूपय्) धारणयाना बिज्याहुँ" धका तपुस्स व भल्लिकआदिपिं थें समादान कथं शरणगमन वनीगु वा । थुपिं बुद्धशासनय् बुद्ध व धर्मया शरण वंपि न्हापायापिं द्वैवाचिक उपासकपिं खः । उबलय् तक्क लोकय् सङ्घया उत्पत्ति मजुनि । लिपाः यश कुमार प्रव्रजित जुइ धुंका यश कुमारया बौ, माँ व भौमचा हे त्रिशरणय् न्हापा प्रतिष्ठित जुपिं खः ।

निगू कथं सत्था मे, भन्ते भगवा, सावकोहमस्मी"ति महाकस्सपादयो विय सिस्सभावूपगमनेन वा, अर्थात् भन्ते भगवान्, जि (छपिनि) श्रावक खः, जित (छपिं) गुरू खः धका महाकाश्यप आदिपिं थें शिष्यभाव कथं वनीगु वा । **एवं वुत्ते ब्रह्मायुआदयो विय तप्पोणत्तेन वा,** थुगु कथं धया तबलय् ब्रह्मायु आदि थें बुद्धप्रति कोछुना (स्वःक तक्क नमस्कार याना) वा **कम्मट्ठानानुयोगिनो विय अत्तसन्नियातनेन वा,** कर्मस्थान योगीपिं थें स्वयम् भगवान्यात जिम्मा याना धका वा **अरियपुग्गला विय सरणगमनुपक्किलेससमुच्छेदेन वाति अनेकप्पकारं विसयतो किच्चतो च उपेति** आर्यपुद्गलपिं थें क्लेशयात नाश यायेगु अर्थ शरणगमन खः धका अनेक प्रकारं विषय व ज्याः पाखें (शरण गमन) प्राप्त जुइ ।

४. विश्लेषण :

भिंसँ न्हिया न्हिथं शील ग्रहण व बुद्ध पूजा यायेबलय् न्हापा त्रिशरणय् वना च्वना धका पालिभासं पाठ याना च्वनी । गुबलय् भगवान् बुद्धयात मूर्तिया न्ह्यनी च्वना वा भन्ते वा गुरूमांपिं पाखें त्रिशरणय् वना च्वनी । तर धाःथैं भिंसँ शुद्ध रूपं शरणय् वना च्वना गु दु कि मदु । थःम्ह हे छकः विचाःयाना स्वये माःगु खनी दु । अले छु यात धाःसा शुद्ध रूपं शरण वंगु जुइ धका नं सिका तयेगु आवश्यक जुया च्वंगु दु । **एवं सरणगतस्स पुग्गलस्स दुविधो सरणगमनभेदो - सावज्जो च अनवज्जो च ।** थुगु कथं शरण गमन वनीम्ह पुद्गलया निगू तरिका शरणगमन भेद जुइ – द्वंक वा दोषसहितगु व मद्वंक वा दोषरहितगु शरण गमन भेद ।

दोषरहितगु धकाः मरण लिपाः जुइगु शरण भेद खःसा, दोषसहितगु धकाः मेपिं गुरूपिनिगु शरणय् विपरित आकारं प्रतिष्ठित जुईगु । उपिं निगूप्रकारं शरण भेद वा भंग जुपिं पृथकजनपिन्त जक खः । **बुद्धगुणेसु अञ्ञाणसंसयमिच्छाञाणप्पवपत्तिया अनादरादिप्पवत्तिया च तेसं सरणं संकिलिट्ठं होति** । बुद्धयागु गुणप्रति अज्ञानता, शंका व मिथ्याज्ञान व अनादर आदि दुगु कारणंयाना उमिगु शरण अशुद्ध जुइगु खः । **अरियपुग्गला पन अभिन्नसरणा चेव असंकिलिट्ठसरणा च होन्ति ।** आर्य पुद्गलपिं शरण भंग जुइ मखु व शुद्ध शरण गमन जुवनी ।

सम्यक्दृष्टि सम्पन्न पुद्गलपिं मेपिं गुरूपिनिगु उद्देश्य तया वनीगु धयागु अवसर हे दइ मखु व असम्भव हे खः । पृथकजनपिं गुबलय् तक्क शरण भंग मजुनी उबलय् तक्क अभिन्नशरण हे जुइ । दोषसहितगु शरण भेदं हे क्लेशसहित अनिष्ठफल बिइगु जुइ । दोषरहितगु शरण भेदं विपाक बिइ मखु । भेद मजुल धाःसा इष्ट फल हे बिइ । महासमय सूत्रय् –

**"येकेचि बुद्धं सरणं गतासे, न ते गमिस्सन्ति अपायभूमिं ।
पहाय मानुसं देहं, देवकायं परिपुरेस्सन्ती"ति ॥**

अर्थात्– गुपिं बुद्धया शरणय् वनी, उपिं आपयभूमिं वने माली मखु । मनुया शरीर त्वताः, द्यया शरीर पूर्ण जुवनी ।

थन गुपिं शरण गमन क्लेश आश्रवयात नाश यायेत शरण वनी, उपिं अपाय दुर्गति वनी माली मखु । मेपिनिगु शरणगमनपाखें देवलोकय् वनी मखु धका थुगु गाथाया अभिप्राय खः धकाः सिका काय्मा ।

धजग्ग सूत्रय् नं –

एवं बुद्धं सरन्तानं, धम्मं सङ्घञ्च भिक्खवो ।
भयं वा छम्भितत्तं वा लोमहंसो न हेस्सती'ति ॥

भिक्षुपिं, थुगु कथं बुद्ध, धर्म व सङ्घया शरणय् वना भय, त्रास व चिमिसं बोबोदनीगु जुई मखु । धजग्ग सूत्रय् भिक्षुसङ्घयात सम्बोधन याना जंगलय्, सिमा क्वय्, शून्यगु थासय् वनीबलय् ग्यात, थुरु थुरु खात, चिमिसं बोबोदन धाःसा बुद्ध, धर्म व सङ्घया गुण लुमंका शरणय् वन धाःसा उगु दुःख मुक्त जुइ आज्ञा जुया बिज्याना तःगु दु ।

५. निष्कर्ष :

त्रिपिटकय् भगवान् बुद्धया मूल पालि वचनयात संक्षिप्त सारपिण्ड कथं गाथाय् क्यना तःगु दु । उकि दुनि सुलाः च्वंगु विभिन्न अर्थ, भाव व शब्दया व्याख्या अर्थकथा आचार्यपिंस अझ प्रष्टयाना क्यना बिज्याना तःगु दु । उकि अर्थकथाया अध्ययनद्वारा झिँस यक्व न्हुगु खँ व विषयया बारे ज्ञान दया वइगु खः । थुगु खुद्दकपाठया अर्थकथाय् न्हापा वया च्वंगु सरणत्तयं (त्रिशरण)या बारे थी थी खँ व्याख्या याना तःगु दु । झिँगु जीवन सार यात बुद्ध, धर्म व सङ्घया शरण हे उत्तमगु आधार भरोसा खः । बुद्ध शासनय् उपासकत्व ग्रहण यायेत, प्रव्रजित जुइत व धर्म सयेकेत न्हापाः त्रिशरणय् वनीगु खः । संसारया भय, सन्त्रास, दुःख, दुर्गति, परिक्लेशयात निरोध यायेत शरणगमन वनीमाःगु खः । शरणया भेदयात बाँलाक थुइका झिँपि गुगु थासय् लाना च्वन धका मनन यायेमाःगु आवश्यक जु । पृथकजन जुतली शरण भंगया ज्या व खँ यक्व जुया च्वनी फु । उकिं वचनं जक शरणगमन याना धाःथें शरणगमन ज्वी मखु । त्रिशरणप्रति आदर गौरव तया श्रद्धातया शरीर, वचन व मनया ज्याय् अप्रमाद पूर्वक धार्मिक जीवन हना वनिगु हे धाः थेँयागु शरणगमन जु वनी । ■

चिरं तिट्ठतु बुद्धसासनं ।

सन्दर्भ ग्रन्थ:
१) खुद्दक अट्ठकथा, विपश्यना विसोधन विन्यास, इगतपुरी ।
२) त्रिपिटक पालि रिडर्स एप्स ।
३) पालि डिक्सनरी एप्स ।
४) परित्राण एप्स ।
नोट : श्रद्धेय भिक्षुसिरि वजिर

पाप कर्म (अकुशल कर्म) कहिल्यै नगर्नु
पुण्य (कुशल कर्म) गर्दै जानु ।
आफ्नो चित्त (मन) लाई शुद्ध गर्नु ॥
यही नै बुद्धको उपदेश हो ।

VISHWA MOTOR TRADERS
Putalisadak, Kathmandu Tel.: 4228625 / 4244173

बिश्व मोटर ट्रेडर्स

अनूर सुन्दर तुलाधर
सलिल सुन्दर तुलाधर
काठमाडौं, नेपाल ।
मोवाइल: ९८५१०५११३१, ९८५१०५११४७
e-mail: vishwamotor@gmail.com

टोयोटा, मित्सुबिसि, निशान, इसुजु, सुजुकि इत्यादि गाडिका पार्टस्हरूको साथै व्याट्रि र इन्भर्टरको लागि सम्पर्क गर्नुहोस् ।

अष्टलोक धर्म

✍ विजयलक्ष्मी शाक्य

सार : अष्टलोक धर्म भनेको के हो ?

संघ : भगवान् बुद्धले मंगल सुत्रमा उपदेश दिनु भएको अट्ठतीस मंगलहरू मध्ये एक हो । यो धर्म भन्नाले लाभ, अलाभ, यश अयश, निन्दा, प्रशंसा र सुख, दु:ख हुन । यी मानसिक स्वभाविक धर्म वा संस्कार कर्मको फल अनुसार नै हुने हुन् ।

सार : आजकल पञ्चशीलको विपरित कार्य गर्ने वा अरूलाई दु:ख दिने चुगली गरी झगडाको कारण बनाउने अर्काको कमजोरीमा उपहास गर्ने, राम्रो काम गरे पनि इर्ष्या, डाह गर्ने, अर्काको कमजोरीमा जिभ्रो चपाएर कुरा गर्नेको लाभ प्रशंसा सुख हुन्छ हुन्छन् जस्तो छ हगि ? फेरि यी कुराहरू जुनसुकै धर्ममा, मानिसमा लागु हुन्छ छ हगि ?

संघ : हो ! पञ्चशील पालना गर्नेको भन्दा केही पनि वास्ता नगरी जीवन बिताउनेलाई फाइदा हुने देखिन्छ तर बुद्ध शिक्षा अनुसार संसारको केही कुरा पनि परिवार, समाज, देशमा नित्य हुँदैन । कुसल वा अकुसल कर्मको फल कसैले यही जन्ममा विपाकको रूपमा भोग्छन्, केहीले अर्को जन्ममा, कसैले जन्म-जन्मको कुनै पनि वेला भोग्छन् । कसैले यसै जन्ममा जुन पुद्‌गलले दान, शील, भावना गरी सतिपट्ठान ध्यानको अभ्यास गरी विगतको विपाक अनित्य भई यही जीवनमा लाभ, प्रशंसा, यश, सुख लाभ गरी जीवन सफल पार्छन् । यी धर्महरू यो संसार लोकमा आदिदेखि चलिआएको हुनाले यसलाई अष्ट वा आठवटा लोक धर्म भनेर बुद्ध भगवान्‌ले देशना दिनु भएको रहेछ । यी धर्मबाट कोही पनि बच्न सक्दैन रे ।

सार : यसरी चलिरहेको धर्मको ज्ञान नहुन पनि सक्छन् होइन र ? मान्छेहरूले भोगी रहेपनि बुझ्दैन जस्तो छ नि । हगि ?

संघ : यही जन्ममा यो अष्ट लोक धर्मलाई सुनी बुझी मनन् गरी दान शील भावनाको अभ्यास गरी चतुर ब्रह्म विहार जस्तो मैत्री, करुणा, मुदिता र उपेक्षाको अभ्यास गरेमा परिवार, समाज र जुन देशमा बस्ने जुनसुकै नागरिकले सफल र सुखी जीवन प्राप्त गर्न सक्छन् ।

सार : यस्ता धार्मिक कार्यहरू गर्न दैनिकी काम गर्ने जीवन यापन गर्नेले सक्दछन् र ? एक किसिमको यी धर्महरूको अभ्यास गरे पनि अर्का पक्षकोले वास्ता नगरी जथानाम निन्दीत गरीअपयस फैलाएमा के गर्ने होला ? यस्तो पनि हुन्छन् होला नि ?

संघ : भगवान् शास्ताको उपदेश अनुसार यस्ता धार्मिक कार्यहरूले आफ्नो चित्त सफा भएर मानसिक र शारीरिक अवस्था पनि स्वस्थ र सुखी हुन्छन् । यसमा शंका गरे बुद्धको शिक्षामा प्रगती गर्न सक्दैन । ■

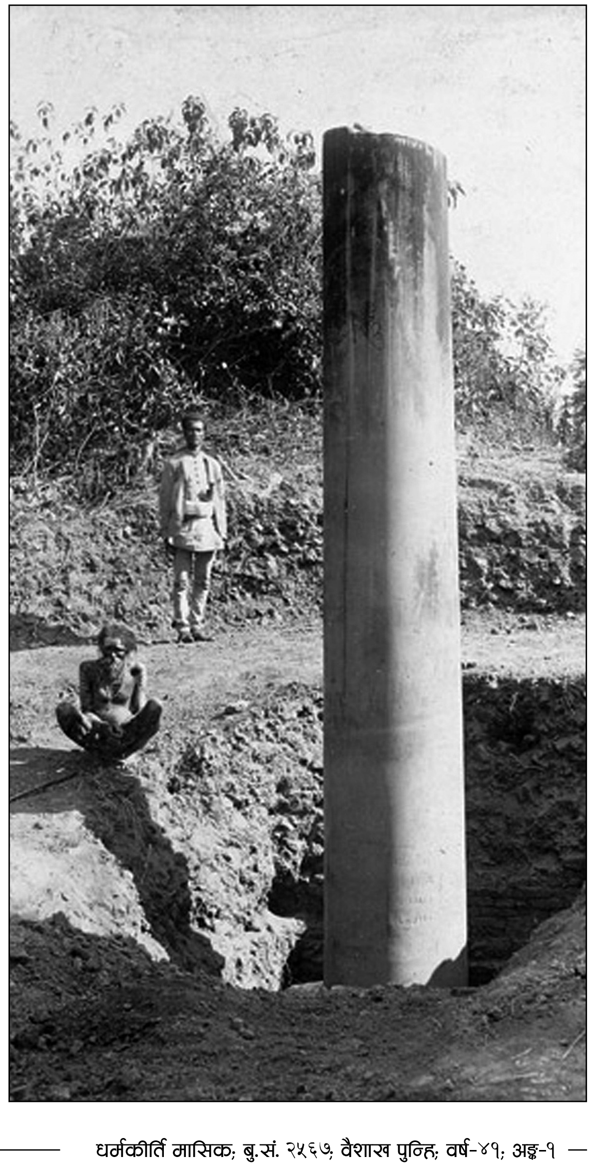

Moon Shines Bright in Baisakha Day

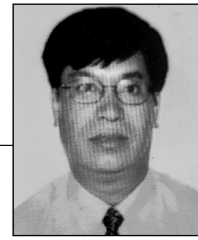

✍ **Lekh Ratna Shakya**

"Baisakha Purnima" is a most sacred day,
To all human-beings of the globe
And it is the noble day to Buddhist of the world.
Moon shines bright in this day and other "Baisakha"
It comes every month to delete the shadow of sorrows,
It shines to erase all wrong perceives of the living-beings.
It is a day when Buddha was born in Lumbini, Nepal.
It was the day when Buddha attained enlightenment,
It was the day when Buddha passed away at the age of eighty.
It was the day to the united Nations member countries,
UN recognized internationally the day of Full Moon of Vesak
UN Celebrated annually as Vesak day for the spirituality of human
The Moon shines Bright in Full Moon Day,
It shines to delete all shadows of sorrows,
It shines to erase an illusion of the beings.
Build the peace and dignity by brightening its rays,
For all on this healthy planet, the moon gives sign,
"Vesak" the day of the Full Moon in the Baisakh
The full moon day is so bright day and night,
We see the brightness of the moon in the day too,
It was a new aspiration to the Prince Siddhartha.
It was a morning time when Suddhartha,
Reached to attained the Enlightenment,
Maras escaped who surrounded Siddhartha
The Morning night and the sky was so pretty,
That was the happiest event to men, gods and hell,
All beings wished the early morning when prince successes.
It was so freshen day even to the birds and plants,
The birds flying so high in the sky with smiling faces,
Buddha said morning make teach us to lift up our soul.
Vaisak full moon day is thus an important day
This day is the best day to greet to all beings,
This teaches us to delete darkness of our mind.
The moon grown full in the sky,
It was brightened the whole of heaven,
There was no darkness in Buddha's heart,
The Earth, heaven and the hell also are smiling,
The morning glow a spiritual message,
Siddhartha finally found Enlightenment.
Morning shows us a good day to come,
Buddha found enlightenment in the morning time,
And he spent rest of his life in preaching his doctrines.

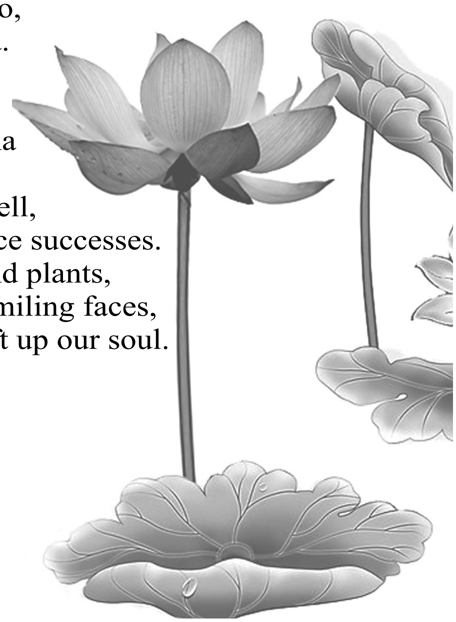

शाक्यधिता नेपालया बौद्ध तिर्थयात्रा - २०७९

✍ प्रेमहिरा तुलाधर

नेपाःया बौद्ध ख्यलय् न्हापांनिसें देशं देशया थीथी थासय् बौद्ध तिर्थयात्रा मुंकाः वनेगु याना वयाच्वंगु भ्वलय् थुगुसिइ शाक्यधिता नेपाल, धर्मकीर्ति विहार पाखें भारतया बौद्ध तिर्थस्थल सिइकाः वनेगु ज्या जुल । थुगु तिर्थयात्रा वि.सं. २०७९ साल फागुन १७ गते निसें ३० गते तक्क झिंप्यन्हुया यात्रा याना वयागु खः । वि.सं. २०७९ सालया फागुण १७ गते थनया संघाराम विहार ढल्कोय् सकलें मुना वनेगु याःगु थुगु तिर्थयात्राय् मुक्कं पीछम्हस्यां (४१) ब्वति काःगु खः । थुगु यात्राय् भन्तेपिं स्वम्ह श्रद्धेय सागर महास्थविर भन्ते, श्रद्धेय पञ्ञासार महास्थविर भन्ते, व श्रद्धेय संघरक्षित महास्थविर भन्ते बिज्याःगु दुसा गुरुमांपिं श्रद्धेय मेत्तावती गुरुमां, श्रद्धेय इन्दावती गुरुमां व श्रद्धेय चन्द्रशिला गुरुमांपिं दु । नापं (३५) स्वीन्याम्ह उपासक-उपासिकापिसं ब्वति काःगु खः ।

थुगु तिर्थयात्राय् काठमाडौं नं वनाः न्हापां भैरहवाया क्षेत्रहरा-४ सिद्धार्थनगरय् च्वंगु पुत्रता भूमि जेतवन विहारय् नयेत्वने यानाः कुशीनगर पाखें वना । कुशीनगर सारनाथय् थ्यंकाः धर्मचक्र स्तुप, सारनाथ पार्क, अनगारिक धम्मपालया म्युजियमय् चाःहिला । वयां कन्हेखुन्हुं नागपूरया संघदीप बुद्ध विहार कोरोडि व डा. भीमराव अम्बेडकरया जीवनी प्रर्दशनयाना वःगु थाय् व लाखौं-लाख मनूतय्त बौद्धयानाः बुद्धधर्मय् दुकाःगु दिक्षा भूमि स्वया । नागपूर वना अजन्ता एलौराया गुफा स्वयेगु मौका चूलात । गत ततःग्वःगु पहाडया गुफा दुने ततःधंगु हल, चिचीकूगु कोथाचात, बुद्ध, चैत्य, बुद्धकालिन घटनात कियातःगु स्वःस्वं स्वये मगाः । उगु इलय् गथेथथे दयेका तल धका कल्पना तकं याये थाकु । थनं जिपिं साँचिया पुरातत्व संग्रहालय् स्वया अशोक महाराजं थःगु ससलय् दयेका वःगु स्वंगः स्तुप स्वया । थुगु स्तुपं निसें अशोक महाराजां (८४) चयप्यद्वः स्तुप दयेकेगु सुरु याःगु खः । सांचि त्वःता वना कानपुरया इमाम्बारा, भुल भुलैया स्वया तसकं तःधंगु डा. भीमराव अम्बेडकरं सामाजिक परिवर्तन याःगु थासय् दयेकाः वःगु अम्बेडकर पार्क नं स्वया । थन जिपिं श्रावस्ती पाखे वना श्रावस्तीया अनाथपिडिक महाजनं दयेका दान याःगु जेतवन महाविहार स्वया कन्हेखुन्हु न्हिच्छि लुम्बिनीया गौतमी विहारय् च्वना । कन्हे खुन्हु न्हिच्छि लुम्बिनीया थीथी देशया विहार स्वया । अनं फागुन ३० गते काठमाडौं थ्यंकः वया । थुकथं थासं थासय् चाःहिलाबले बौद्ध थाय् विहार स्वयेगु मौका चूलाःगुलिं सहभागिपिं सकलें लय्ताः ।

शाक्यधिता नेपालया ग्वसालय् शाक्यधिता नेपालया अध्यक्ष इन्दावती गुरुमां व निवर्तमान अध्यक्ष मेत्तावती गुरुमां व निवर्तमान अध्यक्ष मेत्तावती गुरुमांपिसं नेतृत्वयाना यंगु थुगु तिर्थयात्राय् सकस्यां तसकं न्ह्यइपु तायेकूगु दु । न्यनाजक तयागु थीथी बौद्ध थाय्त थःगु मिखां स्वये खंबले सहभागिपिं फुक्कस्यां सन्तुष्टि काःगु दु । थुगु तिर्थयात्राय् विज्यापिं भन्ते गुरुमांपिं सकस्यां माःमाःगु ग्वाहालि याना बिज्यागुलिं थुगु तिर्थयात्रा सफलपूर्वक क्वचाःगु दु । तिर्थयात्रा ज्वःछि श्रद्धेय सागर भन्तेनं न्हिंन्हिं सुथय् बहनी थासं थासया विहार, तिर्थस्थलय् बुद्धपूजा याकाः व बौद्ध स्थलया महत्वया बारे कना बिज्यागु दुसा श्रद्धेय पञ्ञासार भन्तेनं थीथी थासय् उपदेश बिया ध्यान नं याका बिज्यागु दु । अथेहे श्रद्धेय इन्दावती गुरुमां, श्रद्धेय मेत्तावती गुरुमां व श्रद्धेय चन्द्रशीला स्वम्ह गुरमांपिसं माःकथं नकेगु, त्वंकेगु, च्वनेगु, चाःहिइकेगुया बांलाक

(क्रमशः २६ पेजय्)

ध्यान – एक अनुभव

✍ तारा केशरी ढुंगाना
लाजिम्पाट

ध्यान के हो भनी धेरैले सोधी रहन्थ्यो । मलाई पनि ध्यानको विषय जान्न, बुझ्न धेरै नै इच्छा थियो । विभिन्न किताबहरू संकलन गरें । ती किताबहरू अध्ययन पनि गरें । किताब पढेर साधारण ज्ञान त पाएँ । यो पनि थाहा पाएँ कि ध्यान पढेर मात्र नहुने आफैले नै अनुभव गर्नुपर्ने विधि भन्ने थाहा पाएँ । थाइल्याण्डको राजधानी बैंककमा हुँदा पनि साथीहरूको साथमा विहारमा २,३ दिन गएर ध्यान गर्दै समय बित्यो । खास ध्यान गर्ने र तरिका राम्रोसंग जानकारी भएन । कसैले भन्थ्यो १० दिनको शिविर बस्नुपर्छ अनि मात्रै जानिन्छ भन्यो । आफूले खोजेको जस्तो ध्यान जान्न पाइएन । किताब पढेर आफैंले गर्ने गरिरहें । पछिमात्र थाहा भयो कि ध्यान विधि हो अथवा तरिका हो । यो कुनै जादु होइन । यो अनुभव गरेर थाहा हुने ज्ञान हो । मुख्य त यो चित्त सुद्धि हो । त्यस्तै ध्यान विपश्यना ध्यान साधना हो । एक सरल र उपयोगी ध्यान विधि हो । यो ध्यानको अभ्यासबाट मनलाई वास्तविक शान्ति प्राप्त हुन्छ । पहिले यो लोप भइसकेको थियो । २५०० वर्ष पहिले भगवान बुद्धले अनुसन्धान गरि सबैलाई सुलभ गराउनु भएको हो । यो ध्यान विधिले चित्तलाई निर्मल बनाउँछ ।

विपश्यना एक अत्यन्त पुरानो ध्यान विधि हो । भगवान् गौतम बुद्धले यो विद्यालाई विश्वभरीमा फेरि फैलाउनु भयो । बुद्ध भगवान्ले आफ्नो अनुभव गरेको ज्ञान ४५ वर्षसम्म सबैलाई बाँड्नु भयो । बुद्धले उत्तर भारतमा विपश्यनाको अभ्यास (Practice) गराउनु भयो । यो ध्यानको अभ्यासले धेरैजसो मानिसहरू दुःखबाट मुक्त भए । समयको चक्रसँगै यो विधि बर्मा, श्रीलंका, थाइल्याण्ड आदि दिशहरूमा फैलियो । यी देशहरूमा यो विपश्यना ध्यान धेरै कल्याणकारी सावित भयो । बुद्धको महापरिनिर्वाणको लगभग पाँचसय वर्षपछि यस्तो मूल्यवान विद्या भारतबाट हराएर गयो । खाली म्यानमार (बर्मा) मा मात्रै यो ध्यान विधि समर्पित आचार्यहरूको एक समूहले गुरु शिष्य परम्पराले यस विधिलाई शुद्ध रूपमा कायम राखे ।

यो परम्पराका आचार्य सयाजी उ बा खिनले विपश्यना सिकाउन सन् १९६९ मा श्री सत्यनारायण गोयन्काज्यूलाई अधिकृत गर्नुभएको थियो ।

हाल श्री सत्यनारायण गोयन्काज्यूको अथक प्रयासले भारत र नेपालमा मात्रै नभई विश्वका धेरै मुलुकहरूमा विपश्यनाको उद्दान गराई रहेका छन् । सयाजी उ वा खिनले यो कल्याणकारी विपश्यना विद्या आफ्नो उद्गम भूमी भारतमा जाओस् र त्यहींबाट विश्वको कल्याण होस् भन्ने प्रवल पावन इच्छा राखेकोले उहाँको शिष्य कल्याण मित्र श्री सत्यनारायण गोयन्काको तर्फबाट सपना साकार भएको देखिन्छ ।

श्री गोयन्काज्यूले भारतमा जुलाई १९६९ देखि विपश्यना शिविर सञ्चालन गर्नुभयो । दश वर्षमा अरू देशहरूमा पनि प्रशिक्षण दिन शुरु गर्नुभयो । हजारौं प्रशिक्षण सुरू गर्नुभयो र अन्य देशहरूमा पनि हजारौं शिविरहरू सञ्चालन गर्नुभयो र अरू केन्द्रहरू पनि स्थापना गर्नुभयो । जसमध्ये नेपालमा ९ वटा केन्द्रहरू खोल्नु भयो । वास्तवमा यो एक विधि हो अथवा तरिका हो । यो कुनै जादु होइन । यो अलौकिक भूत जगाउने त्यस्तो केही होइन । ध्यान आफैंले गरी आफैंलाई प्राप्त हुने विद्या हो । सिक्नुपर्छ हामीले । नसिकिकन कुनै पनि ज्ञान हासिल गर्न सकिंदैन नी । यो राम्रोसंग बुझ्नुपर्छ । यो सरल छ पनि । तरिका छ जुन जान्नु पर्छ । यो तरिका श्वासलाई याद गर्ने र श्वास आफ्नो शरीर भित्र आएकोलाई याद गर्ने । श्वास त हाम्रो शरीरमा आउने र बाहिर जाने भइरहन्छ । श्वास त हाम्रो जन्म देखि नै लिएर आएका हौं । श्वास छ हामी जीवित हुन्छौं र यही श्वास बन्द भयो भने हाम्रो मृत्यु हुन्छ । यही श्वास हाम्रो शरीर भित्र आयो भनी मनमनै थाहापाउने (Feel) गर्ने र यही श्वास बाहिर गयो भने बाहिर गयो भनी मनमनै चालपाउने अथवा महसुस गर्ने । यो स्वाभाविक र स्वच्छ

श्वास जुन प्राकृतिक (Natural) हो यही प्रकृया चालपाई रहने । यो तरिकालाई आनापानसति भन्दछन् । यो ध्यानको पहिलो खुड्किलो हो, अथवा यो पहिलो पाइला (Step) हो ।

विपश्यना ध्यानलाई जान्न, सिक्न पहिलाबाट ' आनापान सति' ध्यान जान्नु आवश्यक छ । 'विपश्यना' यो शब्द पाली भाषाको शब्द हो । 'वि' अक्षर अर्थ हो विशेष तरिकाले, 'पश्यना'को अर्थ हो भित्र हेर्नु हो । ध्यान गर्नलाई केही कुराहरूमा विशेष ध्यान राख्नुपर्छ । ती कुराहरू निम्न छन् –

१) ध्यान बस्न राम्रो, शान्त र सुन्य, हल्ला नहुने ठाउँ वा कोठा चाहिन्छ ।
२) ध्यान बस्दा पलेटी मारेर बस्नु राम्रो ।
३) आँखा चिम्लेर बस्नुपर्छ । आँखा खोलेर बस्यो भने मन स्थीर हुँदैन ।
४) दुवै हात काखमा राखी, एक हात माथि अर्को हात राख्ने ।
५) ढाड, पिठ्यूँ, घाँटी सिधा राख्ने । टाउको पनि सिधा राख्ने ।
६) आफ्नो जीउ (शरीर) हलचल गर्नु पाइँदैन ।
७) कोठामा धेरै उज्यालो ज्योति पनि हुनुहुँदैन । कोठा मधुरो ज्योतिभए धेरै राम्रो ।
८) बाहिर कतैबाट आवाज आएको छ भने त्यसमा वास्ता नराख्ने । जस्तै कुकुर कराएको आउन सक्छ ।
९) सुरूमा ५ मिनेट ध्यान बसी हेर्ने र पछि १० मिनेट गर्ने । विस्तारै आफूमा Confident बढ्दै जान्छ ।

यसरी नै विस्तारै ध्यान बसी हेर्ने । आफूलाई ध्यानमा मज्जा लागेर आउँछ । यो ध्यान विद्या अनुभव गरी हेर्ने हो । सुनेर मात्रै वा किताब मात्रै पढेर पुग्दैन । यो त आफै ध्यानमा बसी हेर्नुपर्छ । विपश्यना ध्यानमा जानु अघि आनापान सती ध्यान जान्नु आवश्यक छ । आनापान सती अभ्यास भएपछि यसको ज्ञान राम्ररी बुझ्यो भने पछि मात्र विपश्यनाको अभ्यास गर्दा राम्रोसंग गर्न जानिनेछ अथवा विपश्यना गर्दा राम्रो गर्न जानिन्छ, अभ्यास गर्न सजिलो हुन आउँछ । यो अनुभवको कुरा हो । आफ्नो शरीर भएको आफ्नो राम्रो कुरा र नराम्रो बानीहरू जस्तै रीस, राग, अरूलाई हेप्ने, अरूलाई निन्दा-चर्चा गर्ने नराम्रो आचरण पनि आफैंले देखेर आउँछ । यसरी आनापान सतिको ज्ञान, अभ्यास जान्यो भने हामीले विपश्यनाको अभ्यासलाई सजिलोसंग अनुकरण गर्न आफसे आफ जानेर आउँछ । यो अनुभवको कुरा हो । यो अनुभव गरेर हेरेपछि हो वा होइन भनी आफूलाई नै चाल पाएर आउँछ ।आफूमा के कमी, के अवगुण, नराम्रो बानी के-के छ भनी आफैंलाई थाहा भएर आउँछ । त्यही नराम्रो बानी चालचलन सजिलो भएर आउँछ । यो सत्यकुरा जुनकुरा उल्लेख गरियो यो सत्य अनुभवको कुरा हो । त्यसैले भन्दछ कि विपश्यना ध्यान आफूले आफूलाई सच्याउने विद्या हो । आफ्नो बानीचानी, व्यवहार फरक हुँदै गएको पनि आफैले महसुस हुन्छ । विपश्यना भावना गरिरहेको व्यक्ति र साधारण व्यक्तिमा भिन्नता भएको सजिलै थाहा हुन्छ ।

विपश्यना ध्यान भावना आध्यात्मिक सुख शान्तिको लागि हो । वास्तविक सुख भनेको नै आन्तरिक शान्ति हो । गुरु गोयन्काको भनाई अनुसार जसरी शरीरलाई बलियो पार्न हामी हिंडाई, कसरत र योग गरिन्छ त्यस्तै मनलाई तन्दुरूस्त, शान्त, स्वस्थ र बलियो पार्न हरेक दिन विहान, बेलुका ध्यान गर्नु आवश्यक छ । गुरु योयन्का भन्नुहुन्छ – विपश्यना ध्यान गर्न बस्दा आफूलाई सुविधानुसारको आसनमा बसी आँखा चिम्लि ५/१० मिनेट आनापान गरिसकेपछि आफ्नो मनलाई टाउको देखि खुट्टासम्म र खुट्टादेखि टाउकोसम्म सबै शरीरको अङ्ग-अङ्गलाई निरीक्षण गर्दै जानुपर्छ । शरीरको अङ्गहरू छुट्टाउन हुँदैन । शरीरको अङ्ग-अङ्ग जहाँ-जहाँ समवेदना महशुस हुन्छ त्यसलाई त्यही रूपमा जान्नुपर्छ । केवल जान्नु मात्रै प्रतिकृया नगरी समभावमा बस्नु पर्छ । र यस्तो बस्ने प्रयास गर्नुपर्दछ र जस्तोसुकै समवेदना भए पनि राग, द्वेषका प्रतिकृया बिना समभावमा बसिरहनु नै विपश्यना गरिरहनु हो । समवेदनालाई जानीराख्ने कुनै घृणा पनि नआउने द्वेष पनि नआउने त्यस्तै मोह पनि नजगाउने सबै कुरा बुझी एकचित्तसंग बस्ने बानी नै विपश्यना हो । पछि मन निर्मल भएर जान्छ । मन शान्त भई सुखी बनाउँछ । यसरी नै मन बलियो भएर जान्छ ।

विपश्यना ध्यान भावना भगवान् बुद्धले सिकाएर जानु भएको ध्यान विद्या हो । हामीले यस ध्यान विद्या आफ्नो-आफ्नो जीवनमा प्रयोग गर्नसके हामीले सफल, सुखर जीवन बिताउन सकिन्छ । यही ध्यान विद्याले सबमा सुख होस् र ज्ञान सबमा जागोस् । ■

‘य:म्ह म्ह्याय्’नं सकल म्ह्याय्मचायात इनाच्वंगु ज्ञान

✍ **लोचनतारा तुलाधर**

सकलें मिसाजाति न्हापां म्ह्याय्मचा खः । अनं तिनि भौमचा, मां, अजि आदि पदवीया तँ थहां वनी । उकिं थ्व च्वसुइ ‘म्ह्याय्मचा’ खँग्वः पाय्छि ताया । वर्मी महास्थविरं नां बियातःम्ह ‘यःम्ह म्ह्याय्’ अर्थात धम्मवती गुरुमां छम्ह अद्वितीयम्ह व्यक्तित्व खः । वसपोलया ज्ञानया सीमा झीसं लने फइमखु । वि.सं. २०२२ सालय् धर्मकीर्ति विहार स्थापना जुइ धुंकुसेंलि बुद्धधर्म प्रचार प्रसार, संरक्षण व सम्बर्द्धनया लागिं वसपोलया ब्वाँय् जूगु पलाः झीसं ल्याः खाये मफु । छम्ह गुरु खः, छम्ह कुशल स्पष्ट वक्ता खः, छम्ह अभियन्ता खः, छम्ह योजनाकार खः, छम्ह कर्मयोगी खः वसपोल ! अन्तर्राष्ट्रिय ख्याति प्राप्तम्ह वसपोलया गुणया विशेषण मालां साध्य मजू । थुगु च्वसुइ वसपोल मिसा जातिप्रति झीगु समाजय् दयाच्वंगु मान्यतायात गुकथं हिउपाः हल धयागु छगू ब्व जक कुलेगु जुइ ।

मिसा जातियाके दुने सुलाच्वंगु अदम्य साहस स्वयेत धम्मवती गुरुमां न्हापा नेपाः बिज्यासेंलि ल्यासेगु उमेरय् गज्याःगु संघर्ष यात धयागु सीकेमाः । छुं नं चमत्कार जुयाः गुरुमां थौं थुभनं हनेबहम्ह जूगु मखु । गुरुमांया त्याग, तपस्या, कडा मेहनत, अखण्ड परिश्रमं थौं थन थ्यंगु खः । वि.सं. २०२० सालं वर्माय् अध्ययन क्वचायेकाः छम्ह जेहेन्दार विदेशी विद्यार्थी धायेकाः वर्मी गुरुमां मा गुणवती गुरुमांनाप वसपोल थःगु मां देसय् लिहां बिज्यात । प्रवजित गुरुमांपिनिगु लागि माक्व आधारभूत आवश्यकता पुरे जूगु सलंसः गुरुमांपिं दुगु वर्मा त्वःताः वसपोल लिहांबिज्यात । तर थन च्वनेगु आवासया छुं हे बन्दोवस्त मदु । गुरुमां, भन्तेपिं धयागु थन न्हूगु नां तिनि । जलपान, भोजन बांलाक प्राप्त जुइगु खँ ला यक्व हे तापाःनि । लिहां बिज्यानाः धम्मवती गुरुमां थः अबु हर्षमानया छेँ यलय् निला च्वनाबिज्यात । तर त्यागी प्रव्रजितपिं थःपिनि गृहस्थ छेँय् च्वने मज्यूगुलिं अन मच्वन । छुं ई तक यैँया ज्याःबहालय् भाजु रत्न शाक्यया छेँय् च्वन । थगु ई तक थ्यंबलय् गुरुमामं यैँ, यल, ख्वपया थीथी थासय् धर्म देशना यायां प्रभाव लाकावं यंकेधुंकल । छपुचः उपासक उपासिकापिं तयार जुइधुंकल । अले उपिं मनूतय्सं गुरुमांपिं च्वनेत स्थायी वसोवास माल धयागु वाःचायेकाः जग्गा माः वनेगु ज्या यात । धम्मवती गुरुमांया दाजुकिजापिंसं गुरुमांयात यलपाखे हे तयेगु मनय् तलसा यैँयापिंसं थुखे हे जूसा जिउ धयागु मतिइ तःगु जुयाच्वन । छगू त यलय् न्हापा हे भति भति जूसां प्रज्ञानन्द महास्थविर, बुद्धघोष महास्थविरपिनिपाखें बुद्धधर्म प्रचार जुयाच्वने धुंकल । उकिं यैँय् हे बुद्धधर्म स्यनेगुपाखे ध्यान बी माली धयागु सल्ला बिल ।

विहार दयेकेत जग्गा मालेगु झ्वलय् श्रीघःया रत्नबहादुर मालीया जग्गा चूलात । जग्गा न्यायेत ला दां माल, व इलय् धम्मवती गुरुमांयात गुरुमांया अबुजु हर्षमानजु छम्ह सम्पन्नम्ह व्यापारी खः वय्कलं थः याकः म्ह्याय्यात छुं पैतृक सम्पत्ति बीगु मतिइ तःगु जुयाच्वन । तर गुरुमामं ‘जि त्यागी जीवन हनाम्ह जितः छुं म्वाः । बरु धर्म प्रचार यायेत छुं दां बियादिसँ’ धाःबलय् वय्कलं स्वद्वः (३०००/-) दां बिल । वहे स्वद्वः दामं श्रीघलय् ६० फिट लम्बाइ व ३१ फिट चौडाइया जग्गा न्यात । जग्गा पास यायेगु झ्वलय् माःगु खर्चयात ज्याःबहाःया चतुरत्न शाक्यं रु. ५००/- न्यासः तका दान बिल । लिपा उपासक उपासिकापिनिगु ग्वाहालिं श्रीघलय् विहार दनेगु ज्या न्ह्यात । ज्याःबहालं श्रीघलय् ज्या याकेत वये-वने थाकुगुलिं गुरुमांपिंत यैँया तःखाछेँया दानलक्ष्मी कंसाकार उपासिकां थःगु छेँय् तयेगु व्यवस्था यात । थुकथं धर्मकीर्ति विहार निर्माण ज्या न्ह्यात । उगु इलय् मुने धुंकूपिं उपासक उपासिकापिनिगु थीथी ग्वाहालिं द्यनेगु क्वथा, भुतू छकू, हल छकू दुगु छतँया विहार निर्माण जुल । वि.सं. २०२२ वैशाख २६ गते शनिवाः ‘धर्मकीर्ति विहार’

नामं उद्घाटन जुल ।

विहार निर्माण इलय् थन वर्मी गुरुमां मा गुणगुरुमां, विपश्यना ध्यान आचार्य रत्नमञ्जरी गुरुमां सहित स्वम्ह दुगु जुल । अनंलि चमेली गुरुमां (धम्मोदन्ता गुरुमां) व कमला गुरुमां (पञ्ञा गुरुमां) नापं जम्मा न्याम्हसित धम्मवती गुरुमांया न्ह्यलुवाय् बेतोड रुपं धर्म प्रचारया अभियान न्ह्याकल । मचात, ल्यायम्हत, बुराबुरीत नं बुद्धधर्म अध्ययन यायेत थन थ्यनीगु जुल । अध्ययन नापनापं थन विहारय् थीथी क्रियाकलाप नं जुयाच्वनीगु गुकिं यानाः विहारय् च्वने थाय् मगाना वसेंलि वि.सं. २०२४ सालंनिसें तःक्वः तःक्वः यानाः विहार विस्तार यायेमाल । थीथी दातापिनि श्रद्धां हे विहारया भुतू तःकू यायेगु, चःबि थपे यायेगु व तःकू यायेगु, तल्ला थपे यायेगु ज्या जुयावं वन । मनूत अप्वः दयावःगु वयां च्वन ।

विहार निर्माण सम्पन्न जूगु इलय् अर्थात् २०२२/०२३ सालपाखे विहारय् वइपिं उपासिकापिं स्कुलय् वने मनंपिं आपाः दु । आमाइ, अष्टमि, संल्हू, पुन्हिबलय् थन बुद्धपुजा जुइ । बुद्ध पुजाय् ब्वनेगु त्रिशरण गमन, पंचशील ग्रहण, बुद्ध गुण, धर्म गुण, संघ गुण, चैत्य वन्दना, आशिका, पुण्यानुमोदन आदि बुद्धपुजा भ्वलय् प्रार्थना यायेगु अर्थात सकसिनं पाःलाक ब्वनेगु खः । वर्मा हयातःम्ह तुयूम्ह दुरु ल्वहंया मूर्तिया न्ह्यःने सकसिनं बुद्धपुजा यायेगु खः । थुपिं दिन बाहेक सुथय् सुथय् मचातयत अलग्ग कासा जुइ । बुद्धपुजाय् वइपिं मिसात आखः ब्वने च्वये मसःगु जुसेंलि धम्मवती गुरुमामं इमित क ख ग घ, अ आ इ ई निसें कापिइ च्वयाः च्वयाः आखः ब्वंकेगु शुरु यात । महिला प्रौढ कक्षाया शुरुवात थुकथं जुल । धम्मवती गुरुमां नापं चमेली गुरुमां, कमला गुरुमामं क्वातुक ब्वंकेगु यात । धर्मया खँ नं न्यने दइगु, आखः नं सइगु जूगुलिं उपासिकापिं तसकं विहारय् वने न्ह्याः । अंक १ २ ३ ४ नं च्वयाः हे स्यना बीगु । थ्व क्रम न्ह्यानावं वँसेंलि बुद्धपुजाय् वइपिं मिसात दँबदँ लिपा सफू ब्वने सःपिं जुल । छेँज्या व भुतुलिइ जक लिकुनाच्वंपिं मिसात थुकथं बुद्ध शिक्षा सयेकेगुली च्वन्ह्यात । धम्मवती गुरुमांया अभियान बुद्धपुजा व परित्राण पाठय् जक सीमित मखु । उपिं मिसातय्सं थःपिंसं ब्वंगु बांलाक नुगलय् स्वथंगु खः कि मखु, व्यवहारय् छ्ययःगु खः ला कि मखु धयागु नं चिउताः दु । बुद्धपुजा यानाः बाखं कनाः दान कायेगु जक उद्देश्य वसपोलया कदापि मखु । धर्मोपदेशयात भ्रीथाय् बाखं धायेगु चलन खः । तर धर्मोपदेश धयागु शिक्षा नं खः । मनूयात धाथें मनू याइगु शिक्षा । थम्हं कनागु बाखं च्यान्हु लिपा वइगु बुद्धपुजायात ४/५ गू न्ह्यसः बियाः छ्वइ अर्थात होमवर्क । अले उपिं न्ह्यसःया लिसः बी फुम्हेसित सिरपाः बीगु धकाः नं घोषणा याना छ्वइ । थजाःगु सिरपाः बुद्धया तस्बिर, किताब, चिचीधंगु मूर्ति आदि । व इलय् ला गुरुमांपिंके नं दान वइगु वस्तु आपाः मदु । अथेसां नं थःपिंके दुगु वस्तु सिरपाः बियाछ्वइ । बरु सिरपाः साब्वं, रुमाल, टुथपेष्ट नं जुयाच्वनी । अले लिसः बीफुपिं उपासिकापिं लय्लय्तायाः वनी । थ्व तरिका गुरुमांया शिक्षा इनेगु ! लिपा जुसेंलि कोर्स हे बियाः होमवर्क बिया छ्वइ । गथेकि च्वये सःपिंत लिखित जाँच, च्वये मसःपिंत मौखिक जाँच काइ । बुद्धधर्मया सफूत थन नेवाः भासं ब्वनेत मदुनिगु ई जूगुलिं वसपोलं वि.सं. २०२५ सालंनिसें सफू प्रकाशन यायेगु ज्या नं न्ह्याकल । सफू प्रकाशनय् आर्थिक प्रायोजन यायेत उपासक उपासिका पुचःपाखें थःपिनि थःथिति मदुपिनि नामय् धर्मदान यायेगु ज्याया शुरुवात नं जुल । सकल दान मध्ये धर्मदान तःधं धयागु मनूतय् नुगलय् थीक ग्रहण यासेंलि गुरुमांया च्वसां सफूत नं धमाधम पिदन । वि.सं. २०२८ सालय् ल्यायम्ह ल्यासेपिंत बुद्ध शिक्षा बीत धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी नीस्वन । थुगु गोष्ठीइ शुक्रवाः न्हिनय् ४ ताः इलंनिसें ६ ताः तक कक्षा जुइ । उबलय् स्कुल २ ताः इलय् छुट्टी जुइगुलिं थ्व चलन जूगु खः । लिपा वनाः शनिवाः सुथय् जुल गुगु गोष्ठी कक्षा थौंतक न्ह्यानाच्वंगु दु । थुगु कक्षा युवापिंत बौद्धिक विकास जुइकथंया ज्याभ्वः न्ह्यात । दिवंगत अश्वघोष महास्थविरया सक्रियताय् न्हू पलाः न्ह्यात । गोष्ठीइ लेख च्वयेगु, लेख ब्वनेगु, वादविवाद, प्रश्नोत्तर, छलफल यायेगु आदि ज्याभ्वः जुइ ।

वि.सं. २०३२ सालंनिसें बाज्यः वंपिंत न्हियान्हिथं २ ताः निसें ४ ताः तक प्रौढ बौद्ध कक्षा धकाः हे शुरु यानाः गुरुमामं खुगू कक्षा तकया कोर्स दयेका बिज्यात । वि.सं. २०३४ सालं 'प्रौढ बौद्ध कक्षा' नांगु सफू हे पिदन । थुकी पास जूपिंत वैशाख पुन्हिबलय् सिरपाः बीगु ज्या न्ह्यात । वि.सं. २०२२ सालंनिसें औपचारिक रुपं न्ह्याःगु 'नेपाल बौद्ध परियत्ति शिक्षा'या परियत्ति कक्षा नं उगु सालंनिसें हे धर्मकीर्ति विहारय् पठनपाठन जुल । ब्वने

च्वये सःपिंसं थुकी जाँच बिबिउँ वनसा आखः ग्वःनिसें सयेकाच्वंपिं नं जाँच बी फुपिं जुयाः पिहां वल । थुकथं छेँज्याय् लिकुनाच्वंपिं मिसात ई मिले यानाः छेँय् सफू घोके घोके यानाः ब्वनीपिं जुल । जाँच बीगु धयागु इमित तसकं हे न्ह्यइपुगु ई जुल अले पास जुयाः सिरपाः ज्वनाः छेँय् थः मस्त, जहानपिंत फुइँ यानाः क्यं जुइगु जुल । धम्मवती गुरुमामं धयाबिज्याइ, 'उ का, अवसर बिउसा मिस्त जक आखः मसः ला ? बुद्धया पालय् भिक्षुपिं एत दग्ग प्राप्त (अग्रस्थान प्राप्त) दु थें भिक्षुणीपिं नं दु । उपासकय् अग्रस्थान प्राप्त याःपिं दु थें उपासिका नं दु ।

थज्याःगु ज्याखं धर्मकीर्ति विहारया ज्याभ्वः भ्फन् भ्फन् भ्फःभ्फः धाया वल । प्रौढपिनि दथुइ हाजिरी जवाफ नं जू गुकी प्यंगू पुचः दइ । अप्वः यानाः स्वंगू पुचः मिसात, छगू पुचः मिजंत । थन नं सिरपाः मबीगु ला खँ हे मदु । पुचलय् पुचः नायः जुयाः हाजिरी जवाफय् लिसः बीपिं नं दयावल । थुकथं सीमदयेक इमि व्यक्तित्व विकास जुजुं वल । धम्मपद, परित्राण, गृहीविनय थेंजाःगु जीवनपयोगी शिक्षा दुगु सफूत ब्वंकेगु नापनापं अभिधर्म थेंजाःगु बुद्धया मूल दर्शन शिक्षा नं सरल रुपं बीगु जुयावन । गुरुमामं सदा नं धया च्वनाबिज्याइ - 'बुद्धधर्मया मूल सार हे अभिधर्म खः । अभिधर्म थुल धायेव तिनि बुद्ध शिक्षा थुया वइ ।' उकिं चीधंगु आकारय् अभिधर्म सफू वि.सं. २०२५ य् पिथना बिज्यात । मेमेगु नापं सरल रुपं अभिधर्म नं ब्वंकावं यंकाच्वन ।

वि.सं. २०५५ सालय् गुरुमामं लछियंकं सुथय् सुथय् अभिधर्म न्हिन्हिं ब्वंकेगु, जाँच नं कायेगु, पास जूपिंत सिरपाः नं बीगु खँ आह्वान यासेंलि जेठ २ निसें असार २ गते तक कक्षा न्ह्यात । ब्वं वःपिं मिसापिं हे आपाः । स्कुल, कलेजया औपचारिक शिक्षा काये मखंपिनि विहारय् ब्वनाः जाँच बीगु साप हे रहर नं दुगु जुयाच्वन । वि.सं. २०५६ स गुरुमामं हाकनं न्हूगु अभियान न्ह्याकल । थःगु बुदिंया लसताय् अभिधर्मया न्हयगू प्रकरण न्हयन्हुयंकं पाठ याकेगु । उकियात थम्हं हे 'अभिधर्म पालि' सफू पाठ याकेत छापे यानाः धर्म दान यानाबिज्यात । थुकथं वसपोलं बुद्धया मूल शिक्षायात चिरस्थायी यायेगु धिसिलाःगु पलाः न्ह्याकाबिज्यात । गुकिं यानाः थौंकन्हय् अभिधर्म ब्वनेगु सयेकेगुपाखे आपाःसिया मन क्वसाल । खयत ला अभिधर्म अति ग्रहण, गम्भीर विषय खः । अथे धकाः थाकु धकाः थ्वयात अलग्ग तयाः बुद्धधर्म ब्वना धयां पूवनी मखुगु जुयाच्वन । उकिं गुरुमामं अध्ययन यायेत हे बः बिया च्वनाबिज्याइ । गुरुमामं थ्व पाठ याकेगु परम्परा न्ह्याकूगु थौंतक नं न्ह्याना हे च्वंगु दु । गुरुमामं दान बिउगु ' अभिधर्म पालि' सफूया भूमिकाया अन्त्यय् च्वयाबिज्यात - 'थ्व बुद्धया मूल ज्ञान अभिधर्म (परमार्थ धर्म) यात भ्फी सकसिनं न्हापां पाठ याये सयेकेमाः । अनं अर्थ थुइके फयेमाः धयागु मैत्री चित्तं जिगु बुदिंया लसताय् सफू छापे यानाः न्हयन्हुतक सुथय् सुथय् अभिधर्म पाठ न्यंकाः प्राणीतय्के बुद्धया मूल शिक्षा ज्ञान अभिधर्म थुइका वनेगु संस्कार दयेमा धकाः निगू लाख दां कोषय् तया । थुगु पुण्य कार्य जि मदयेधुंकाः नं चले जुया वनेमा धयागु नं कामना याना । थुपिं वाक्यं गुरुमांया दूरदर्शी योजना व मैत्रीयुक्त, करुणायुक्त चित्तयागु प्रतिबिम्ब क्यना च्वं । वयां लिपा नं हाकनं थुगु कोषय् दां तया बीधुंकल । आः वयाः आपालं श्रद्धावानपिंसं नं थुगु कोषय् दां तयाः अभिधर्म चिरस्थायी यायेत पुण्य कार्य यानाच्वंगु दु । शुद्धगु, लोककल्याणकारी उद्देश्यं न्ह्याः वनीगु जुयाः ला मसिउ गुरुमांया योजना सफल जुजुं वनीगु । न्हापांनिसें आःतक नं गुरुमांया जाँच कायेगु प्रथा न्ह्याना हे च्वंगु दु । वंगु दँया बुदिंबलय् अभिधर्मया न्हापांगु गून्थ 'धम्मसणी'या जाँच कयाः पास जूपिंत सिरपाः बी सिधल । आः नं गुरुमांया बाखं कनेगु पाः पुन्हि कुन्हु जाँचया घोषणा यानातःगु दु । फेसबुक मार्फत ला स्वयादीपिं नं दु जुइ । अजूचायापुक हे हाकनं गुरुमांया आह्वानय् 'उपासिका' हे न्ह्यब्वनाः ब्वनाः जाँच बिउ वनी । इलय्ब्यलय् उपासिकापिंत न्वाना नं च्वंगु दइ आखः मब्वं, ब्वनागु वयेका मवः धकाः । अले 'म्वाःमदुगु वयागु थ्वयागु खँ ल्हायेगु स्वयाः आखः ब्वनेगु, म्हाःसा गावलं त्वपुनाः च्वना च्वँ' धकाः नं न्वानाबिज्याइ ।

थुकथं 'धर्मकीर्ति विहार' द्यः पुज्यायेगु, पाठ यायेगु जक थाय् मखु थ्व छगू शिक्षा केन्द्र खः । बौद्ध परियत्ति शिक्षा ला औपचारिक रुपं थनया उपासक उपासिकापिं आपाःसिनं हे पास याये धुंकल तर ल्याःचाः मदयेक हे विहार दुनेया शिक्षा काःपिं ला गुलि दु गुलि । थौं गुरुमांया अनुयायीपिं गुलिखे मदया वनेधुंकल । विहारय् नियमित वयाच्वंपिं व मवःपिनि दथुइ खने दइगु अन्तर धयागु हे थ्वहे शिक्षां क्यनी । विहारय् वइपिनिगु जीवन शैली थम्हं

फया वइगु इलय् हे नं संयमित जुइ छाय्कि इमि सफू ब्वनेगु बानी दु, परित्राण ब्वनेगु, न्यनेगु बानी दु, प्रवचन न्यनेगु बानी दु । इलय् ब्यलय् उखेथुखे धार्मिक केन्द्रय् वनेगु बानी दु । थ्वहे सकारात्मक पक्ष खः । शीलय् च्वनेगु, दानधर्म यायेगु, पुण्य संचय यायेगु गथे यानाः धयागु इमिसं सिउ । उलि जक मखु भोजन याकेगु 'भोजन पुचः' धकाः पुचः दयेका तःगुलिं थवंथवय् पासा दयाः जिथिगु इलय् नं विहारय् पासापिं नाप धर्म छलफल, धार्मिक यात्रा वनेगु ज्याय् उपिं सक्रिय जुयाच्वनी । अझ भोजन पुचःया नकिं जुइम्ह ला ल्याःचाः नं तइम्ह लिडर जुयाच्वनी । मेगु देशय् सा जिथिपिनिगु क्लब धाइगु खः । 'धर्मकीर्ति' पत्रिकाया गाहाकि जुयाः लय्लय् पत्रिका ब्वनाः अनेतने बखर नं सीकाच्वनी । थुपिं फुक्क धम्मवती गुरुमांया प्रभावं समाजय् वयाच्वंगु हिउपाः खः ।

गुरुमां मिसा जातिया ज्ञानया तह व क्षमतायात प्रस्फुटन यायेगु अवसर चूलाकाच्वंगु दु । थौं गुइदँ थ्यनीगु उमेरय् अध्ययन यायेमाःगु खँय् हे जक जोड बियाबिज्याइगु भ्हीसं खँ । विदुषी, क्षमतावानपिं मिसापिंत उचित कदर यायेमाः- थ्व वसपोलया धापू खः । उकिं हे वसपोलं भिक्षुणी प्रजापती गौतमीया मूर्ति स्थापना यायेगु अभियान नं न्ह्याकाबिज्यात । बुद्ध शिक्षा कथं मांअबुया गुण अनन्त ! सिद्धार्थ कुमारयात जन्म बिउम्ह मां मायादेवी नं भ्हीसं लुमंके माः । अथे हे तुं चिरिमां प्रजापति गौतमीयात भ्हीसं गुण लुमंकेमाः धकाः वसपोलपाखें लुम्बिनीइ निर्माण जूगु 'गौतमी विहार'य् वि.सं. २०५१ स भगवान बुद्धया मूर्ति नापं महामायादेवी व प्रजापति गौतमीया मूर्ति नं स्थापना यानाबिज्यात । आः लिपांगु इलय् वि.सं. २०७७/०७८ निसें मिसापिंत गृहत्याग यानाः भिक्षुणी जुइत लुखदुवाः चायेका बिज्याःम्ह भिक्षुणी प्रजापति गौतमीया मूर्ति स्थापना यानाः न्हूगु अभियान न्ह्याकाबिज्यात । धर्मकीर्ति विहारय् न्हापां स्थापना जूगु मूर्ति आः वयाः थीथी प्रव्रजित गुरुमांपिं च्वनीगु विहारय् नं स्थापना जुजुं वनाच्वंगु दु । भ्ही मिसापिंसं भिक्षुणी प्रजापति गौतमीया त्याग, अध्ययनय् मेहनत, ध्यानय् परिश्रम, शील सम्पन्न आदि गुण लुमंकाः मिसात नं अर्हतपद लाभ जुयाः निर्वाणगामी जुइफु धयागु खँ मनन यायेमाः, ग्रहण यायेमाः । गुरुमामं धयाबिज्याइ 'बिना मेहनत ला छुं नं दइ मखु, मिजं जुइमा वा मिसा जुइमा ।'

थ्व उमेरय् नं न्हून्हूगु परिकल्पना हयाः अभियान न्ह्याकाबिज्याइम्ह वसपोल गुरुमांयात न्ह्याक्व हे कृतज्ञता देछाःसां मगाः । ज्ञानया धुकू वसपोल, गुणया धुकू वसपोल !

वसपोलयात कोटी कोटी वन्दना याये !!! ■

आमाबुबाको मुख हेर्ने

✍ विद्याकुमारी बज्राचार्य

माताातीर्थ अमावश्य (औंशी) दिन आमाको मुख हेर्ने ।
वैशाख महिना पवित्र दिन वर्ष प्रारम्भमा दिनपर्ने ॥१॥

बुबाको गोकर्णतीर्थ अमावश्य कुशे औंशीको दिन मुख हेर्ने ।
भदौ महिना शुरुको अगाडि समयमा पर्ने ॥२॥

आमा-बुबा सन्तानको लागि ब्रह्मा समान हुने ।
छोरा-छोरीहरूका लागि आमा-बुबा पहिलो गुरु आचार्य हुने ॥३॥

आमा-बुबालाई जिउँदा देवतासरी पालन-पोषण गरी राख्ने ।
आमा-बुबाको सेवासुश्रुषा गर्नु मंगल हुने नगरेमा पाप लाग्ने ॥४॥

आमा-बुबामा मैत्री, करुणा, मुदिता र उपेक्षा गुण हुने ।
बुद्ध सुगतको अमृतवचनमा मातापिताको गुण अनन्त हुने ॥५॥

दुःख, कष्ट सहेर हुर्काएका सन्तानले आफ्ना आमा-बुबालाई चित्त नदुखाउने ।
बृद्ध-बृद्धा आमा-बुबालाई पालन-पोषण गर्ने ॥६॥

आफ्नो आम्दानी अनुसार आमा-बुबाको पालन-पोषण गर्ने ।

शाक्यधिता नेपालया ... ...

बन्दोबस्त यानाः सकसितं बिचाः सचाः याना बिज्यागु दुसा थानकोट विहारय् च्वना बिज्याम्ह श्रद्धेय संघरक्षित भन्तेया शिष ग्वाहालिं थुगु तिर्थयात्रा बांलाक क्वचाःगु दु । तिर्थयात्रा ज्वःछिं साक्क व निंगु ज्वरेयाना मंगलदेवी महर्जन पुचलं नकेत्वंके याना दीगु खः । वसपोल भन्ते गुरुमांपिं व नयेगु ज्वरेयानाः दीपिं सकसितं आपालं सुभाय् नापं साधुवाद देछाना च्वना । हानंहानं थथेहे न्ह्यइपुक तिर्थयात्रा वने दै धैगु भलसा कासे सहभागी सकसित नं सुभाय बिया च्वना । ■

स्वाँया पुन्ही व बुद्ध शिक्षा

✍ **प्रेम लक्ष्मी तुलाधर** 'ङत'

बुद्ध जयन्ति मधासे बुद्ध पूर्णिमा वा स्वाँयापुन्ही धाय्गु पायछि खनेदु । छाय् धायबले भगवान बुद्ध मनुष्य जकः मखु प्यंगू असंख्य व छगू लाख कल्प जुनी जन्म जुयाः पुण्य लाभी जुयाः नं दशपारमिता, दशउपपारमिता दश परमत्थ पारमिता गुण धर्म पूरायाना बिज्याम्ह, अनुत्तर सम्यक सम्बोधि सर्वज्ञता ज्ञान लाभ यानाः बुद्ध जुयाबिज्याय् धुंकूम्ह भगवान बुद्ध खः ।

वसपोल बुद्ध विशेष नं विशेष महाविशेष गुणं पूर्णम्ह बुद्धत्व लाना बिज्यागुलिं बुद्ध पूर्णिमा धाय्मागु खः । अझलाः नेवा भाषं स्वाँया पुन्ही धायगुयाः । अथे धैगु भगवान बुद्धं जुया बिज्याबलय् आकांश मार्ग देवतापिंसं स्वाँवा गाय्का विज्यागुलिं नं स्वाँया पुन्ही धागु वा जूगु धैतःगु खः । अथेहे बैशाख पुन्ही नं धायगु याः ।

स्वाँया पुन्ही, बुद्ध पूर्णिमाया महत्त्व यक्व हु । कारण भगवान बुद्धया जीवनी लिसें न्यागू संयोग चूलागु दिं जूगुलिं खः ।

गथेकी–

(२) नेपाःया लुम्बिनी जन्म जुयाबिज्याःगु ।

(३) बुद्धगयाय् बोधिज्ञान प्राप्त यानाबिज्यागु ।

(४) कुशीनगरय् महापरिनिर्वाण जुयाबिज्यागु ।

(१) सुमेध ऋषि जुयाबिज्यावलय् दिपंकर तथागतया न्ह्योने बुद्ध जुइफय्मा धकाः आशिका यानाबिज्यागु दिं कपिलवस्तु राज्ये बुद्ध जुयाः प्रथम पटक बिज्याःगु दिं ।

थ्व दिने अमृत समानगु पोक्खर वस्स वाः गागु ख । थथे स्वाँया पुन्ही खुन्हु बाजं थानाः भव्य नक्सां मानेयानां जकः मगाः । भगवान बुद्धं बियाबिज्यागु ज्ञान झिपिं सकसिनं मनन यानाः करं मखु व्यवहारिकता कथं मानेयाय्मा मनुष्य जीवनय् मार कथं वयाच्वनीगु राग, द्धेष, क्लेस आदि यात त्वताः पंचशील, अष्टशील, आदि आर्य अष्टाङ्गिक मार्ग, चतुआर्यासत्य ३८पु मंगल सूत्र, विनय पिटक, अभिधम्म पिटक, सुत्रपिटक आदियात थुइकेमाःगु अति आवश्यक दु । छम्हं मेम्हसित होचेयाय्गु मखु माया, दया, करूणा, मैत्री भाव तयाः सम्मान पूर्वक ज्याः खँ याय्गु थुइकेमाल । उलिजक मखु राजनैतिक, सामाजिक, धार्मिक, आर्थिक ख्यलय् तक नं ग्यसुलाःगु ज्ञान बिया बिज्यागु दु । व ज्ञानयात थी थी थाय् ज्याकू ब्वनेकुथी हलियंकं बुद्ध ज्ञान छ्यलाः थःगु जीवनय कर्तव्य परायण जुयाः हनेगु हे बुद्ध पूर्णिमा वा स्वाँ या पुन्हि जुई ।

भगवान बुद्ध व वसपोलया ज्ञान छु खः धका थुइकेगु नितिं बुद्ध शिक्षायात थुइकेमाल । नेपामि जुया वं भगवान बुद्धया मां, बौ, राज्य, आदि आदि विषयलय् मथूपिं यक्व यक्व हे दु । अथेजूगुलिं बुद्ध शिक्षा अनिवार्य रूपं छगू तगिंनिसे कयाः कलेज स्तरतकः पाठ्यक्रमय् तय्माः, अलेजक वसपोलया गुण ज्ञानयात ध्वाथुई । अले बाँलाम्ह मचा निसें कयाः बाँलाम्ह नेता जुया देया हामा जुइत ताःलाई । अलेजक सुशासन सम्बृद्धि सुखी नेपाल जुई । नत्र सुखी नेपाल सम्बृद्धि नेपाल धकाः हालां जक जुइ मखु । मस्तय् स्कूल होमवोर्क धाथें देश वर्क याय्माः । अथे धैगु थःगु दे यात गथेयानाः बाँलाई भिनी व विकासया लँपुइ न्ह्याकेगु, ज्या याय्गु धैगु सीकेगु खः ।

भगवान बुद्धया उपदेश मध्ये कर्तव्य मुख्य खः । थःगु कर्तव्य पूवंके धैगु विचार दयकेमाल । अथेजुलकि देशय् शान्ति जुई । बोधिच्यानलय् छगू प्रोग्राम दु । "बुद्ध नेपालय् जन्मेजुगू खः" थुलि धयां गौरब तया गाःला धकाः न्यनिगु थ्व प्रोग्राम तसकं बाँला । बुद्ध भगवान सम्वन्धि अनेक न्हयसः न्यनि मनूतय्के थुलि ज्ञान दु धकाः । तर मनूतसें साधारण न्ह्यसःया लिसः तक नं विइमफु । गुम्ह सिनं ख्यूंथाय् अप्पां कयके थें थिक्कगु लिसः विई । गुम्ह सिनं भचा ज्ञां दु कथं लिसः विई । थुकिं यानाः मथूगु खँ थुइकाकाई । थ्व बाँलागु खँ जुल । तर बुद्ध झीथाय् बूगु धकाः फुइँ यानाजकः छु याय् ? बुद्धया विषयलय् छुं हे मस्यूसा । विदेशीपिंसं भगवान बुद्धया गुण धर्म आदिया

बिषयलय् न्ह्यसः न्यनीबलय् धायम्‌फुसा म्हीगु न्हाय् त्वमधूला ? फुई यानाया अर्थ छुं दुला ? अथेजुगूलिं बुद्ध शिक्षायात अनिवार्य रूपं हरेक स्कुलय् परियत्ति शिक्षा ब्वंकेमाल, कलेज, (युनिभरसिटी) विश्वविद्यायल् तक नं लेवल अनुसार ब्वंकेगु व्यवस्था सरकारं पहल याःसा बाँलाई । अलेजक बुद्ध बूगु दे धायल्वई, स्वाँया पुन्हीया महत्त्व यक्व दई ।

बुद्ध धर्म धैगु बौद्धिकता, चिन्तनशिल, सत्यता नैतिकता, कर्तव्य निस्था, भिंम्ह, मनूजुया दुःख मुक्त जुइगु ज्ञान खः । बुद्ध शिक्षाया कमिं हे हरेक क्षेत्रय् च्वनीपिं वयागु ज्या वयात मयः बयागु ज्या वइत मिलेमजू । अथे धैगु त्याग भावना, मैत्री भावना, खःमखु छुतय् याय्‌गु बानी, भिंगु ज्याः या सराहना आदि भाव मदुगुलिं खः । तृष्णा, तं, अहमभाव इर्ष्या आदि याना हे हलिंन्यक अशान्ति जुया च्वंगु कारण नं थ्व हे खः ।

मुख्य धर्म धैगु कुशल कर्म खः । अथे धैगु पंञ्चशील सकसिनं पालेयायगु अतिकं आवश्यक दु । थ्व शील बौद्ध मार्ग पिनिगु नितिं जक मखु सकल प्राणीपिनिगु नितिं सुख शान्ति, निरोगी विस्वासिलो जुयाः ल्वापु आदि मदेकेगु नितिं भगवान् बुद्धं बियाबिज्यागु महत्त्वपूर्णगु ज्ञान खः । पंचशीलय् छगू जक शील स्यनकी फुकं शील हे स्यनी । गथेकी-घूस नय्‌त मखुगु खं ल्हाय्‌माल । उकिं वःगु दां...रसरंग लिसे मादक पदार्थ त्वनी । अथे तं वई ल्वापु जुई अले ब्यभिचार नं जुई अले स्यायगु पालेगु नं जुयावई । छम्हं मेम्हसित विश्वास दैमखु थुकिं यानाः परिवार परिवार हे सखाप जूगु खँ न्यना च्वनागु दु । T.V. स्वयाच्वनागु नं दु । उकिं पंचशीलयात महत्त्व वियाविज्यागु कारण नं थ्व हे खः ।

चीन जापान थाइल्याण्ड आदि देशय् बुद्ध शिक्षा अनिवार्य रूपं ब्वनेमाः पालन याय्‌हे माः । उलिजक मखु संविधान तक नं बुद्ध धर्म कथं च्वइगु व नेतात बुद्ध ज्ञान थूपिं माःगु अनिवार्य याना तःगु दु । वहे कारणं ला बौद्ध दे विकास जूगु खः । थःगु स्वार्थया नितिं मखु देया हित व जनतातय्‌त माने याय्‌माः धैगु कारणं हे देश विकास जुगू खः । तर म्हीगु दे बुद्ध जन्म भूमि जूसां नेतातय्‌के बुद्ध शिक्षाया कमिं यानाहे अनैतिकता जूगु खः । उकिं बुद्ध शिक्षा धैगु जीवन म्वाय्‌गु कला धैतःगु खः ।

बुद्ध धर्म संघ छु खः धैगु मथूगुलिं नं आस्था मदुगु कारणं लुम्बिनी मन्त्रीत वंसा भगवान यात नमस्कार तक नं याय्‌मसगु । भन्ते गुरुमांपिं प्रति आदर भाव मदुगु धैगु हे वसपोल प्रति श्रद्धा मदुगुया चिं खः । बुद्ध, पूजा वा धार्मिक ज्याभ्वबलय् भन्ते गुरूमांपिं पाखें पंचशील बिया बिज्याय् धुंकाः तिनी ज्याभ्वः न्हयाकीगु खः । थथे याय् बलय् थःगु जीवनय् कर्तव्य वोध वा पालन याय्‌माः धैगु ज्ञान खः । तर म्हीगु देशय् बुद्ध शिक्षा विस्तार मजूगू चिन्ताया विषय खः । बुद्ध शिक्षा धैगु भक्ति मार्ग मखु ज्ञानमार्ग खः । ■

लिचिले

✍ भरत राज चित्रकार

त्यःर, तंलाछी त्वाः, दथुननी चुक

घाः जूगु थःत स्यासा
घाः जुइगु ज्याः याय्‌गु छाय् ?
कसाः नय्‌गु थःत मयोसा
कसाः फयेयु ज्याः याय्‌गु छाय् ?
ल्वानाः ख्यानाः वैरभाव तया
अशान्त जुइका च्वनेगु छाय् ?
लोभ लालच नुगलय् घानाः
थःजक कतिलाइगु ज्याः याय्‌गु छाय् ?
मभिंगु लंपुई पलाः छिनाः
लय्‌ताना जुई थः न्हापाः
रोगं क्वत्येका शरीर स्यंकाः
कष्ट नयेमालि थःम्हंहे लिपा
कुकर्म यानाजुई बेहोसी जुयाः
भिंफलया आशा सदां याना
भक्ति याजुई अले ल्वहंया मुर्तिई
धर्मात्माया ख्वापा ख्वाःले पुनाः
कष्ट मयाय्‌गु सय्‌क्य सदां
सुयातं गुबलें नुगःलय् स्याक्क
थःम्हं यानागु पापं थःतहे ल्युःवई
म्वाय्‌मालि सदां थः ग्याक्क

बौद्ध धारधामः अविस्मरणीय यात्राको अवसर

✍ प्रा. सानु तुलाधर (महर्जन)
वानेश्वर/भोताहिती, यँ

पृष्ठभूमी :

म बुद्ध र बुद्ध धर्म बारे धेरै ज्ञान भएको व्यक्ति होइन । तर बुद्धको जीवनी बारेमा कुरा गर्दा वहाँको जन्म, बुद्धत्व प्राप्त, धर्मदेशना र परिनिर्वाण अति नै रोचक लाग्छ । बुद्धको जीवनमा भएका यी चार महत्वपूर्ण क्षणहरू नेपाल र भारत गरी विभिन्न स्थलहरूमा विताउनु भएको भन्ने पनि धेरैलाई थाहा भएको विषय हो । यसै सिलसिलामा बुद्धको जन्मस्थल हाम्रो देश नेपालको लुम्बिनी वन भएको हुनाले यस क्षेत्रको धुमधाम गर्न अफिसियल कामले पश्चिमको यात्रामा जाँदा त्यस ठाउँमा नपुगी आइन्न थियो । तर अन्य स्थलहरूमा भगवान बुद्धले बुद्धत्व प्राप्त गर्नु भएको स्थान वोधगया, महापरिनिर्वाण भएको स्थान कुशीनगर तथा बुद्ध शिक्षा अध्ययन गराउने तत्कालीन नालन्दा विश्व विद्यालय जस्ता तीन महत्वपूर्ण पवित्र स्थलहरू भारतमा रहेकोले जान पाएको थिएन ।

एक दिन श्री धर्मकीर्ति महाविहार, श्री घ, काठमाडौंबाट बुद्धचारधाम भ्रमणको आयोजना हुँदैछ भन्ने थाहा पाए पछि हामी महिला तथा पुरुष गरी आठजना साथीभाईहरू यसै समूहमा समावेस भएर जाने मौका पायौ । यात्रा माघ ४ गते देखि २० गते सम्म जम्मा १७ दिनको थियो । शुरुमा त यति लामो समय स्वास्थ्य स्थितीले अनुमति दिने होकी होइन भन्ने अन्योलमा थियो । तर पनि आँट गरेर गइयो र सकुसल फर्केर आयौं । यसकारण त्यहाँ पुग्दा आफूले अनुभव गरेका भावना, अनुभव तथा महत्वपूर्ण स्थानको महिमा र आफूले प्राप्त गरेका लाभवारे केही हरफहरू कोर्ने आंट गरेको छु ।

भ्रमणको अवधि तथा स्थानहरू :

तालिका अनुसार पहिलो दिन माघ ४गते लुम्बिनीवाट शुरु गरी १९ गते सम्ममा जनकपूरको जानकी दर्शन गरेर २० गते काठमाडौं फर्किने योजना अनुसार लुम्विनी, कुशीनगर, श्रावस्ती, लखनउ, संकाश्य, सारनाथ, बुद्धगया, राजगीर, नालंदा, बैशाली हुँदै आफू आफ्नो घर पुगियो ।

हुनत तालिका अनुसार एघार स्थानको मात्र भ्रमण गर्ने देखिए पनि प्रत्येक क्षेत्रमा रहेका अन्य विभिन्न महत्वपूर्ण ऐतिहासिक धेरै बिहार मन्दिरहरू पनि देख्न पाइयो । त्यस मध्ये लुम्बिनीमा जाँदा बाटैमा **राम ग्राम** रहेछ । यस स्थानमा भगवान बुद्धको परिनिर्वाण पछि बुद्धको अस्थीलाई आठ भाग लगाइ विभिन्न देशले लगेर वाँकी भएको आठौ एक भाग यहाँ नागराजहरूले सुरक्षित गरी राखेको भन्ने विश्वासले कुनै मन्दिर विहार नबनाई प्राकृतिक रुपमा यथा स्थितीमा राखेको रहेछ । त्यस पछि **लुम्बिनीमा** पुग्यौ । लुम्बिनीको भ्रमण **कुशीनगर** गयौ । **कुशीनगर बुद्धले महापरिनिर्वाण** प्राप्त गर्नु भएको र दाहसंस्कार गरेको स्थलमा रहेको विहार तथा परिनिर्वाणको बेलामा बुद्धले पिउनु भएको जलकुण्ड पनि हेर्न पाइयो । यस पछि **श्रावस्ती** गयौं ।

श्रावस्तीमा बुद्धले आफ्नो जीवनको सवैभन्दा धेरै समय पच्चिस (२५) वर्ष बिताउदै धर्म देशना प्रदान गर्नु भएको र देवलोकमा रहेको आफ्नो आमालाई अभिधर्म देशना गर्न यही नगरबाट जानु भएको साथै बुद्धको परिनिर्वाण पछि बुद्ध शिक्षा चिरस्थायीको लागि पहिलो बौद्ध संगायना आयोजना गरेको स्थल पनि भएको हुनाले बुद्धको इतिहासमा अतिनै महत्वपूर्ण स्थल मानिने रहेछ । यहाँ महाजन अनाथपिण्डकबाट निर्मित जेतवन विहार, यस विहारमा रहँदा त्यसबेला बुद्धले पिउने गरेको पानीको एउटा कुवाको अवशेष, अंगुलीमाल गुफाका साथै अन्य विभिन्न विहारहरू रहेछन् ।

यस पछि गएको स्थान लखनउमा बुद्ध धर्मका ज्ञाता **भीमराव अम्वेदकरको** नाममा वनेको पार्क ११बजेमात्र खोल्ने भएर वाहिरबाटै हेरियो । त्यस पछि लखनउमा बडाछोटा इमामवडा (भुलभुलैया) र मुस्लिम राजा

नवावहरूको म्युजियम हेरेर भारतको उत्तर प्रदेश स्थित शंकाश्य तिर लाग्यौ ।

शंकाश्यमा धर्मकीर्ति महाविहार, श्रीघको संस्थापक शासनधज, धम्माचरिया, अग्गमहागन्थवाचक पण्डित श्रद्धेय श्री धम्मवतीगुरुमांको ८९ औ जन्मदिनको अवसरमा तीन दिन भन्ते तथा ऋषिनी प्रव्रज्या कार्यक्रम सम्पन्न गरियो । यो तीन दिनमा बुद्धको अस्थि दर्शन, बुद्ध वन्दना बुद्ध पूजा, शील, पार्थना, ध्यान आदि गर्नुका साथै नेपालको सहयोगमा वनेको विहार सहित विभिन्न विहारहरूको भ्रमण गरिए पनि मुख्य विहार अचलाचैत्य, शंकाश्य रहेछ । 'शंकाश्य' भगवान् बुद्धले आफ्नी आमा महामायादेवीलाई ३ महिना अभिधर्म देशना गरी ओर्लनु भएको स्थान हो ।

सारनाथ वनारस क्षेत्रमा भएकोले काशीको यात्रा पनि गर्नपायौं र गंगा नदिमा डुंगाबाट यात्रा गर्दै विश्वनाथ मन्दिर समेतको पनि भ्रमण गर्न पायौं ।

गयाक्षेत्रमा विभिन्न स्थानको भ्रमण गर्न पाउने रहेछ । यहाँ बुद्धत्व प्राप्तकोलागि अन्न पानी केही नखाईकन पहाडको एउटा ढुंगामुनिको गुफामा लामो समय तपस्या गरेकोस्थान, यसवाट बुद्धत्व प्राप्त नभए पछि गयाको एउटा बोधबृक्ष मुनि तपस्या गरी बुधत्व प्राप्त गर्नु भएको मूल बोधगया विहार, बोधिबृक्ष, बोध र्बक्षमा ध्यान वस्नुभन्दा पहिले बुद्धलाई पहिलो क्षीर भोजन गराउने महिला सुजाता र ध्यान वस्नकोलागि घाँस (कुस) को आसन वनाएर प्रदान गर्ने एउटा ब्राम्ह्मणको गाउँ तथा वहाँहरूको मन्दिर साथै अन्य विभिन्न देश विदे.शबाट निर्मित विहारहरू तेली वावाको नामले परिचित भगवान समेतको भ्रमण गर्नुका साथै ८० फिट आठ इन्च अग्लो ध्यान मुद्रामा वसेको भगवान तथा १०० फिट अग्लो शयन मुद्रामा रहेका (Sleeping) बुद्ध रहेको क्षेत्रहरूको पनि भ्रमण गर्न पाइयो ।

राजगीर पहाडी भागमा रहेको अर्को महत्वपूर्ण क्षेत्र जहाँ राजा विम्विसारको दरवार अवशेस, राजगीर स्तूप लामा भिक्षुहरूको गुम्बाहरू गिद्धकूट पर्वत, अजात शत्रुले खराव र निर्दयी चरित्रका देवदत्त साथीको सल्लाह मानेर आफू चाँडै राजा वन्ने खराव नियतले आफ्नो बुवाको हत्या गरे । यही क्षेत्रमा अर्को पहाडी भागको फेदमा सिंढी चढेर अलि उकालो स्थानमा तातो पानीको विभिन्न कुण्डहरू रहेको स्थान पनि पुग्यौं । यस कुण्डको तातो पानीले रोगव्याधि नास हुने र जिउ दुख्ने समस्याबाट मुक्ति पाइन्छ भन्ने विश्वास रहेछ ।

नालन्दा विश्व विद्यालय एउटा विशाल इतिहासको पन्ना रहेछ । यहाँ बुद्ध दर्शन अध्ययन गराउने तत्कालीन अन्तराष्ट्रिय स्तरको विश्व विद्यालयको भग्नावशेस रहेछ । करीव पाँचसय विद्यार्थीहरू अध्ययन गराउने क्षमता रहेको यो विश्व विद्यालयमा कोठामा वत्ती राख्ने खोपाहरू आदिको अवशेसहरू । यसमा लामा लामा भऱ्यांग, भगवान बुद्ध तथा गर्ने बैठक हलहरू आदिको अवशेसहरू । साना साना बुद्ध स्टुपा, मन्दिरहरू सहितको विशाल क्षेत्रमा चैत्यको समेतको अवशे पनि रहेछ । यहाँ अध्ययनको लागि भर्ना हुन तीन तहको प्रवेश परीक्षा क्षेत्रभन्दा दुई किलोमिटरको दूरीमा एउटा नयाँ नालंदा विश्व विद्यालय पनि संचालनमा रहेछ र यहाँ बुद्ध दर्शनर धर्म बाहेक अरु विधाहरू पनि अध्ययन गराउने रहेछ ।

वैशालीमा मुख्य स्थल भनेको विभिन्न देशले वाडेर लगी सकेको भगवान बुद्धको अस्थीलाई देवदत्तले नेपालको रामग्राम वाहेक अरु सबै देशवाट फिर्ता ल्याई संरक्षण गरेर राखेको वाग, ठूलो क्षेत्र ओगटेको अशोक विहार, अशोक आदि सहितको भग्नावशेस जहाँ एउटा ठूलो पोखरी अतिनै आकर्षक थियो । यो पोखरीको पानी भगवान र भिक्षुहरूले नुहाउने खाने गर्नुहुन्थ्यो भन्ने इतिहास रहे । साथै जापानी विश्व शान्ती विहार र अन्य विहारहरू पनि रहेको छ ।

वैशालीको इतिहासमा यहाँ अनावृष्टि भएर मानिसहरू भोक र प्यासले मर्न थाले भगवान बुद्धलाई यस स्थानमा आमन्त्रणगरे । भगवान यहाँ आगमन भएर रतनसुत्तको पाठद्वारा अनिकाल अन्त्य भएको भन्ने रहेछ र यस स्थानमा दोश्रो बौद्ध महासंगायना भएकोले पनि यस स्थानको महत्व ठूलो रहेछ ।

अन्तिममा जानकी मन्दिरमा सीताको दर्शनगरी सत्रौं दिन माघ (२०) गते आफ्आफ्नो घर पुग्यौ । यसरी यस यात्रामा समावेश हुन पाउदा आफूलाई निम्न अनुसारको विभिन्न अनुभव गर्ने अवसर प्राप्त गरे भन्ने लागेको छ :

• बुद्धगया, शारनाथ र कुशीनगर तीन स्थान मात्र भ्रमण गर्न खोजी रहेको मलाई विभिन्न एघार मुख्य

स्थलहरूमा रहेको विभिन्न विहार, मन्दिरमा विभिन्न मुद्रामा अवस्थित भगवान बुद्धहरूको भ्रमण तथा दर्शन गर्ने अवसर पाएँ ।

• यस भ्रमण भन्दा पहिले बुद्धको चारधाम भन्ने थाहा थिएन । चारधामको कुरा गर्दा हिन्दु धर्ममा आधारित बद्रीनाथ, काशी र गया भन्ने मात्र सुनी रहेको थिए । यस भ्रमणले बुद्ध चारधाम का साथै बुद्धका विभिन्न पक्षहरू यस संग सम्बन्धित विभिन्न स्थलहरूको वारेमा ज्ञान प्राप्त गर्ने अवसर पाएँ ।

• आफूलाई थाहा नै नभएको विषय ऋषिनी प्रवज्या कार्यक्रममा प्रवजित हुनु पाउनु मेरो लागि एक सौभाग्यको अवसर थियो । प्रवजित अवधिभर गुरुमाहरू तथा त्यस विहारका श्रध्येय वरिष्ठ भन्ते (नन्द, भन्ते) वाट भएको धर्म देशना, भगवान बुद्धको महिमा, गाथा, बुद्धपूजा, ध्यान, साधना, सूत्तपाठ, पुण्याणुमोदन अष्टशील, दशपारमिता, त्रिपिटक जस्ता बुद्ध धर्मका विभिन्न विषयमा केही ज्ञान प्राप्त गर्ने अवसर पाउनुका साथै पंचशीलमा रहँदा एक प्रकारको आनन्द र शान्त मनको अनुभव पनि गर्न पाए ।

• शंकाश्यमा तीन दिन वसाईमा अविरल वर्षा र चिसोले गर्दा धेरै तिर्थालुहरूलाई रुघा खोकी ज्वरोले सताए र वहाँहरू सवैलाई आवश्यक स्वास्थ्य उपचार तथा सेवा प्रदान गरेर संचो वनाउन सक्नु पेशाले स्वास्थ्यकर्मी भएको नाताले खुशी लाग्नु स्वभाविक नै हो । तर एक जना जेष्ठ उमेरका दिदीको स्वास्थ्य त अति खराव भएकोले वहाँलाई उपचार सेवा प्रदान गर्न भने निकै चुनौतीपूर्ण रह्यो । म लगायत मेरा साथीहरू (लक्ष्मी र विन्ज्वला) सहित तीन जना स्वास्थ्यकर्मीको आपसी छलफलवाट आफ् आफ्नो ज्ञान र शीप प्रयोग गर्दै गुरुमा र विहारका मुख्य भन्तेजीको सहयोगमा स्थानीय चिकित्सकको सेवा सहयोगवाट चेक जाँच उपकरणको प्रयोगले वहाँ दिदीको स्वास्थ्यमा सुधार गर्न सक्नु हाम्रोलागि अति नै गौरवको अनुभूती भयो ।

• सुन्दर पंक्षी मयूरहरू नेपालमा हामीले केवल वन जंगलमा मात्र देख्यौ र तर शंकाश्यमा गहुं, आलु, वदाम, आदिहरू रोपेको खुल्ला खेतहरू जतातत्तै चरण गरी रहेको पनि देख्ने मौका पाइयो ।

• आर्थिक रुपले पनि यो भ्रमण निकै किफायती भएको भन्ने लाग्छ । वस्न खान, यातायात, विभिन्न स्थानमा तिर्नु पर्ने प्रवेश शुल्क, दान चन्दा समेतको लागि जम्मा तीसहजार रुपैयाको मात्र लाग्यो । यदी व्यक्तिगत खर्चमा गएको भए सभव हुँदैन थियो ।

• अन्त्यमा भारतको यस भ्रमणबाट पाएका यी विभिन्न अनुभव तथा अवसर वाहेक भ्रमणको तथा नराम्रा विभिन्न विषयको वारेमा पनि अनुभव गर्न पाएँ । खास गरी बोध गया र वैशाली जस्तो पवित्र स्थलमा देखिएका गरीव अपांग तथा माग्नेहरू हेर्दा संसार भरका सवै गरीवहरू यही जम्मा भएको हुन् कि जस्तो लाग्ने रहेछ । गयाको भ्रमणको क्रममा पुगेका प्रत्येक स्थानमा शारीरिक रुपवाट विक्लान्त साथै वालक, जवान तथा जेष्ठ नागरिक समेत धेरै सामान्य मानिसहरू पनि मागेर वसेको अवस्था देख्दा यो उनीहरूको पेशा नै होकी वा यहाँका वासिन्दाको गरिवी र स्थानीय अविकास को नमूना हो बुझ्न सकेन ।

अन्त्यमा यस्तो महत्वपूर्ण र पुण्य कार्यक्रममा विना वाधा अड्चन सकुशल सफलतापूर्ण यात्रा सम्पन्न गर्न पाउनुमा यात्राको व्यवस्थापक श्री केशावती गुरुमांको कुशल नेतृत्वका र अन्य गुरुमांहरूको आफआफ्नो कुशल भूमिका निर्वाह साथै चालक दलको आफआफ्नो कार्य कुलता प्रति पनि साधुवाद दिन चाहन्छु । ■

वनेनु पुण्य रुपी धन ज्वनाः

✍ **नाती महर्जन**
पुच्वः यल, ललितपुर

दिपाः मकासे न्ह्याना च्वन अनित्य
हिले मफु वइत अः खतं सु महापुरुषं नं
वनेमाः वयागु शरण सकल लंःपु ज्वनाः
च्वने मफु लोके सुनं अनित्ययात पनाः
खने मदु थ्वलोके सुनं नित्ययात ज्वनाः
पकृतिया ह्यूपाः अनित्ययात खनाः
ज्वनाः धन दौलत सारगु भाःपा खनाः
असारगु धनयात त्वःता सकल वनी वानाः
अस्थिरगु धन मुँकेत कुतः याई आपाः यानाः
प्यन्हुया न्हिः लिला मनुष्यं जीवनया किपाः केनाः
ज्वना वने ज्यूगु हिला बलाँ धनयात खनाः
वनेनु फक्व जिक्वः पुण्यया फलयात ज्वनाः

घाःपाः जुलकि टिटि सुइ

✍ डा. तुलसीनारायण श्रेष्ठ

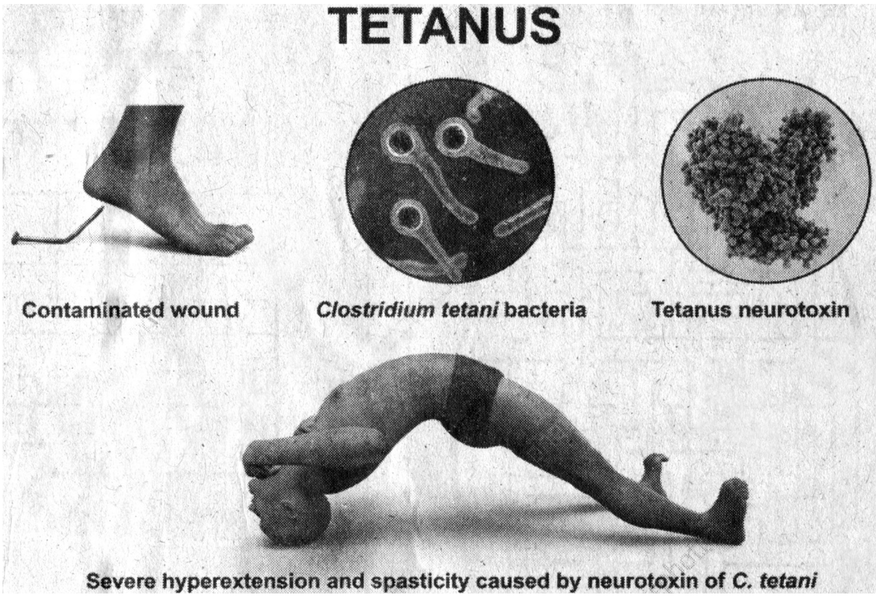

घाःपा जुलकि टिटि सुइ कायेमाः धकाः अप्वःसिनं स्यू । उकिसनं खतं नःगु नया सामानं तियाः, सुयाः घाः जुलकि टिटि सुइ काये माः धाइ । तर मनूतय्त टिटि सुइ कयाः घाः लनी धयागु सोच दु । तर वास्तवय् टिटि सुइ कया घाः लनीगु मखु । घाःपाःपाखें जुइगु छगू मेगु हे ल्वय् टिटानस याने धनुष्टंकार ल्वय् मथीकेगु निंतिं टिटि सुइ कायेमाःगु खः । गुगु ल्वचं कलकि ज्यान हे वनेयः । खास थुकिया वासः हे मदु ।

म्ह्य् गनं न. घाःपाः जुलकि खास यानाः लासिटेटेड वन्ड, इन्साइज्ड वन्ड, पंकचर वन्ड आदि घालय् छ्यंगू चानाः गुनां दुने थ्यंक दुचायेक घाः जुलकि टिटि सुइ कायेमाः । नापनापं छ्यंगू दुचाःगु घाः मखुसा घाः यदि लय् लय् जुल, .घालय् यक्व फोहरत गथेकि गोबर, धू आदि दत धाःसा टिटि सुइ कायेमाः । टिटानस याने धनुष्टंकार ल्वय् घाःपाखें जुइगु ज्यानमारा ल्वय् खः । थ्व ल्वय् जुलकि थुकिया खास वासः हे मलूनि । ज्यान वनीगु यक्व प्रतिशत दु । थ्व धनुष्टंकार ल्वय हइम्ह किटाणुयात क्लोष्ट्रिडियम टिटानी धाइ । थ्व वातावरणय् उखेथुअे फोहरय दयाच्वनी । च्वय् धयाथें धू, गोबर, चा, दिशा आदिइ दयाच्वनी । तर थज्याःगु फोहर किटाणु धाःसा दयाच्वनी मखु, वया ख्यँ दयाच्वनी । ख्यँया रुपय् च्वनाच्वनी । ख्यँयात स्पोर धाइ र वातावरणय् किटाणुया रुपय् म्वाय् मफइगु जुयाः किलं स्पोरया रुप काइगु खः तर व हे ख्यँ यदि मनूया घालय् वनकि घालय थ्यनकि ख्यँ तज्यानाः ख्यँचं किटाणु पिहां वई । अर्थात ख्यँखय् मनूया म्हया क्वाजलं ख्यँ तज्याइ, की पिहां वइ । अले व हे किटाणु पाखें विष पिज्वइ, लिच्वः घाःपाः जुयाः घाः लनावने धुंकाः नं धुनष्टंकार ल्वय् जुइफु । याकनं जूसा छवाः निवाः या दुने ल्वय् जुइ । लिबात धाःसा लालां लिपा नं धनुष्टंकार ल्वय् जुइफु ।

म्ह्य् गनं नं घाः पाः जुलकि छ्यंगू दुचायेक घाःपा जुलकि घाःपाः जुगु छन्हु छ्चा यानी २४ घण्टाया दुने हे टिटि सुइ कायेमाः । यानि ख्यँ स्पोरं की पिहां मव नीबलय् हे कायेमाः । की पिहां वयाः विष बमन याये धुंकलकि सुइ नं ज्या याइमखु ।

थ्व टिटि सुइ अथे घाःपाः जुयाः छकः कालकि खुवाः यानि लत्या तकयात गाः । अर्थात छक्वः थ्व टिटि सुइ कालकि खुवाः याने लत्या दुने हानं हानं सुइ कायेम्वा । लत्या वा खुवाः पुलकि जक कायेमाः । यदि घाःपा जुलकि थःम्हं खुवाः दुने टिटि सुइ कयातयागु दुसा स्वास्थ्यकः मियात कनेमाः । अन्यथा स्वास्थ्य कःमिं टिटि सुइ बी । खास खँ थुइकेमाःगु, सीकेमाःगु खँ छु धाःसा टिटि सुइनं घाः लनीगु मखु । घा लनी धकाः टिटि सुइ कायेधुन धकाः घाःयात हेलचक्र्याइँ छता चाहिं यायेमज्यू । टिटि सुइ कयाः नं घाःपाया वासः यायेमाः । ■

साभार- 'नेपाल भाषा टाइम्स', वि.सं. २०८० बैशाख ९ गते, शुक्रवार

धर्मकीर्ति विहारमा ४० औं पटकको रक्तदान कार्यक्रम सम्पन्न

२०८० वैशाख १६ गते

(ने.सं. ११४३ बछलाथ्व नवमी) शनिवार

स्थान- धर्मकीर्ति विहार धम्महल ।

धर्मकीर्ति विहारमा यसदिन ४० औं पटकको रक्तदान कार्यक्रम सम्पन्न भएको छ । धर्मकीर्ति विहार स्वास्थ्य कमिटीको आयोजनामा सञ्चालित यस कार्यक्रम शुभाम्भ गर्नको लागि सर्वप्रथम धर्मकीर्ति विहारका आवासिय प्रव्रजित गुरुमांहरूको तर्फबाट परित्राण पाठ गरिएको थियो । मचाकाजी महर्जनको संयोजकत्वमा सञ्चालित यस कार्यक्रममा १५ जना महिलाहरू लगायत १६ जना पुरुषहरूले रक्तदान गर्नुभएको थिए । कार्यक्रममा नेपाल रेडक्रम सोसाइटी केन्द्रिय रक्तसञ्चार सेवा ताहाचलबाट प्राविधिक सहयोग पुऱ्याइएको थियो भने अन्य आवश्यक सहयोगको लागि धर्मकीर्ति विहारका स्वयं सेवाहरू पनि खटिएका थिए ।

कार्यक्रममा रगतदान गरी सहयोग गर्नुहुने रक्तदाताहरूको नामावली यसरी रहेको छ –

१) कबिता डंगोल
२) रामकृष्ण महर्जन
३) केशर बहादुर शाक्य
४) रबिन श्रेष्ठ
५) मदन विकास महर्जन
६) रेजिना ताम्राकार
७) सरिना ताम्राकार
८) रमेश महर्जन
९) अगम्यरत्न कंसाकार
१०) प्रकाश रत्न तुलाधर
११) मीना राउट
१२) नानी मैया महर्जन
१३) रोजिना शाक्य
१४) रोशनकाजी तुलाधर
१५) निरन शाक्य
१६) उमा मानन्धर
१७) मीरा के.सी.
१८) रिक्कि नकर्मी
१९) जमुना महर्जन
२०) ज्ञानी हेरा डंगोल
२१) इनु प्रधान
२२) सुजना शाक्य
२३) नेहा शाक्य
२४) हिमालयकाजी श्रेष्ठ
२५) स्मारिका वज्राचार्य
२६) अरुणसिद्धि तुलाधर
२७) बुद्ध श्रेष्ठ
२८) केशब डंगोल
२९) इन्द्रमान महर्जन
३०) अञ्जना मानन्धर
३१) राजु नापित

(क्रमशः ४० पेजमा)

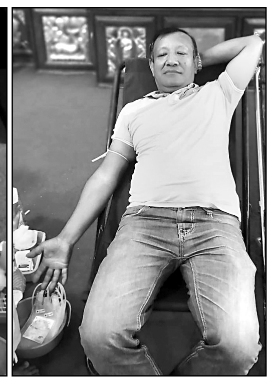

प्राविधिक सेवा गर्नुहुँदै स्वास्थ्यकर्मी र रक्तदान गर्ने क्रममा रक्तदाताहरू

धर्मकीर्ति विहार संरक्षण कोषको १९ औ वार्षिक साधारण सभामा प्रस्तुत गरिएका प्रगति प्रतिवेदनका बाँकी अंश

२०७९ मंसिर १६ गते

धर्मकीर्ति बौद्ध परियत्ति कक्षा

विषय– धर्मकीर्ति बौद्ध परियति शिक्षाको १ कक्षा देखि १० कक्षा सम्म राम्रोसँग शिक्षक गुरुमांहरूबाट कक्षा संचालन भई राखेको छ ।

२०७८ साल पनि काठमाण्डौं नगरपालीकाबाट पाँच लाख सहयोग स्वरुप नगद प्राप्त भएको छ । का.न.पा सहयोग गर्नु हुने सबैलाई धेरै साधुवाद, धन्यवाद ।

२०७८ सालमा उत्तिर्ण हुने ९४ जना विद्यार्थीहरूलाई २०७९ साल भाद्र ४ गते पुरस्कार वितरण भएको थियो ।

विद्यार्थीहरुलाई पढाउनको लागी १५ वटा टेवल पनि बनाएको थियो । विद्यार्थीहरूलाई सधै शनिवार चिया जलपानको व्यवस्था भएको छ । धम्मवती गुरुमाँ र अरु धेरै दाताहरूको सहयोग र का.न.पा को सहयोगबाट धर्मकीर्ति बौद्ध परियत्ति कक्षा राम्रो सित सञ्चालन भईराखेको । का.न.पा. धम्मवती गुरुमां अरु धेरै सहयोग गर्नु हुने सम्पूर्ण दाताहरुलाई धेरै साधुवाद ।

फेरी फेरी पनि तपाईहरूलाई यसरी नै सहयोग गर्नु हुनेछ भन्ने आशा गर्दैछ ।

प्रस्तुती : सचिव- केशावती गुरुमां, धर्मकीर्ति विहार

बुद्धपूजा कमिटिया वार्षिक प्रतिवेदन

(आ.व. २०७८/०७९)

प्रस्तुतिः इन्द्र कुमार नकःमि

थुगु धर्मकीर्ति विहारया धम्महलय् भ्रीगु न्ह्योने थःथःगु कमिटिपाखें थुगु दँय् जूगु ज्याया प्रतिवेदन न्ह्यब्वयेगु भ्वलय् जि इन्द्र कुमार नकःमिं बुद्धपूजा कमिटिया आर्थिक वर्ष २०७८/०७९ या वार्षिक प्रतिवेदन न्ह्यब्वया च्वना ।

धर्मकीर्ति विहारया संस्थापक एवम् अग्गमहा गन्थवाचक पण्डित, शासनधज धम्माचारिय, भाषाथुवाः श्रद्धेय गुरुवर धम्मवती गुरुमांनं थनिं ५७ दँ न्ह्यो स्वना बिज्यागु थुगु धर्मकीर्ति विहारं स्थापनाकालंनिसें हे भ्रीत बुद्धशिक्षाया माध्यमं थःके दुगु लोभ, द्वेष व मोहयात थःम्हं फुथें म्होयायेत कुतः याये खंगु भ्रीपिं सकसिगुं अहो भाग्य खः । हलिमय् कोभिड-१९ नांया भाइरसं हेकयाः मनूत धमाधम सिना वंबलय् हलिमया सकल मानवजातिया जीवन ल्यनिगु खःला वा मखु धयागु त्राश सकल मनूया नुगलय् मचायेक हे ब्वलंगु खः । अलय्ला भ्रीपिँ अथेहे निदँतक थःथम्हं थःगुहे छेँ कु)काः च्वने माल । बुलुहुँ नेपालय् नं कोभिड - १९ नांया भाइरसं यानाः विहारय् छ्न्हु वयाः दान, शील व भावनाया अभ्यास याये मखनाः हिमि चायेगु बुलुहुँ कम जुया वंगु इलय् गनं वः गनं ज्वीक चिकिचा धिकःम्ह पत्तीं न्यानाः डेंगु जुयाः लां लां लासय् ग्वतुइ माल । अयनं थुगु आर्थिक वर्ष २०७८/०७९ य् भ्रीगु पुण्यक्षेत्ररूपी धर्मकीर्ति विहारय् जूगु ज्याभ्वः थुकथं दु ।

श्रद्धेय धम्मवती गुरुमां प्रमुख धर्मकीर्ति विहारया आवासीय गुरुमांपिनिगुपाखें थःगु जीवन कुशलपूर्वक न्ह्याः वनेत प्रेरणा दईगुकर्थ नुगलय् दुहाँ वंक्क कना बिज्याःगु धर्मदेशनात प्राविधिक ग्वहालिः पञ्ञावती गुरुमां, खेमावती गुरुमां, शुभवती गुरुमां, अमता गुरुमां, सुवण्णवती गुरुमां, उद्योग रत्न तुलाधर, मचाकाजी महर्जन, भिडियो छायांकनः मचाकाजी महर्जन, केशव डंगोल, भिडियो सम्पादनः अरुण सिद्धि तुलाधर व संगितः ऋद्धि तुलाधरपिनिगु ग्वहालि व दुग्यंगु कुतलं फेसबुक मार्फत धर्मश्रवण यायेगु ह्वताः चूलागु दु । थुगु फेसबुक लाइभ व यूट्युबपाखें उगु धर्मदेशनात छेँजःपिं नापं च्वनाः न्यनेगु सुवर्ण अवसरयात नं थःगु शारीरिक अस्वस्थता व डेंगुया भयं विहारय् वय् मफूसां तवि मन त्याकेगु अवसर चूलागु वाःचायेकागु दु । थुगु दँय गुरुमांपिपाखें बुद्धशिक्षाया थी थी विषययात कःघाना धर्मदेशना याना बिज्यागु ज्याप्रति साधुवाद देछासें वसपोलपिंप्रति कृतज्ञ नं जुया ।

- पुन्हि : बुद्धवंश : धम्मवती गुरुमां,
- आमै : धम्मपद अट्ठकथा : केशावती, खेमावती, अमता
- संन्हू : मंगल सूत्र : पञ्ञावती, जवनवती, इन्दावती, क्षान्तिवती
- लय् अष्टमी : एतदग्ग प्राप्त श्रावक श्राविकापिं : वीर्यवती, शुभवती, वण्णवती, सुवण्णवती
- बाय् अष्टमी : जातक अट्ठकथा : दानवती, त्यागवती, मेत्तावती

धात्थें थुगु प्रविधीयानाः भ्री लिपाया सन्ततिपिनिगु लागिं छगू अमूल्य धन मुंकागुथें ताःगु दु । नापं थुगु फेसबुक पेजं लाइभ व युट्युवपाखें धर्मदेशनायात निरन्तरता बीगुनितिं नुगः चकंका ग्वहालि याना बिज्याःपिं/दीपिं गुरुमांपिं व उपासक उपासिकापिन्त नं साधुवाद मब्यूसे मगाः । खयतला बोधि टेलिभिजनपाखें नं धर्मकीर्ति विहारया धर्मदेशनात प्रशारण जुया च्वंगु दु । बोधि टेलिभिजन परिवारयात आपालं साधुवाद दु । थुगु ज्या नियमित कथं न्ह्याई धयागु भलसा कयाः । थुगु आर्थिक वर्षय् संल्हु, अष्टमी, पुन्हि, अष्टमी व आमै, गुरुवर धम्मवती गुरुमांया बुदिँया लसताय् साप्तहिक अभिधर्म पाठ व गुँला लच्छियाना मुक्कं १०३ क्वः धर्मदेशना ज्याभ्वः जूगु दु । अभ्रला बुदिँ, प्रव्रजित दिं, थः ज्ञातिवन्धुपिनिगु पुण्यस्मृति नं न्हिछियंक अभिधर्म पाठ, महापरित्राण, परित्राण पाठ व धर्मदेशना ज्याभ्वः जूगु नं धर्मप्रीतिया खँ खः ।

२०७८ कार्तिक १ गते त्रयोदशी सोमवाः दिवंगत श्रद्धेय रत्नमञ्जरी गुरुमांया भिंन्यादँ पुण्यतिथिस श्रद्धेय गुरुमांपिंपाखें महापरित्राण पाठ श्रवण यानाः पुण्य सञ्चय यानाः वसपोलया निर्वाण कामना याना ।

न्हापां बःचाधंक दयेकाः धर्मया जः ह्वलेगु ज्या न्ह्याःगु थुगु विहारय् भ्री बुद्धपूजाया उपासक उपासिकापिं न्हिया न्हिथं वयेगु ल्याः वृद्धिं यानाः बुद्धपूजा व धर्मदेशनाथें जाःगु एकचित्तं यायेमाः गु ज्या नं भ्वातां गन थाय् दु अन वा पिने श्रीघः चैत्यया पसिरय् दनाः वा स्वाहानय् थाहाँक्वहाँ जुइपिन्त मछिंक फेतुनासां यायेमाःगु अवस्थायात वाः चायेका नुगः चकंम्ह दाता भाजु द्रव्यमान सिं (भाइराजा) तुलाधर साहुं थुगु पुलाँगु धर्मकीर्ति विहारयात न्हूकथं दयेका दीगु खः । वि.सं २०५९ सालं तयारजुयाःलि भ्री सकसितं कुशलकर्म वृद्धि यायेगु नामं धर्म यायेत अःपुक व न्ह्याइपुक याये दया च्वंगु खः । सांसारीक नियमरूपी अनित्यतायात वयकलं नं भ्रीत २०७८ पुष १९ गते मंगलवाः क्यनाः भ्राला । वयकःया थुगु व मेमेगु अनगिन्ति आर्थिक एवं हःपा व तिबः यात विशेषं बुद्धपूजाय् वइपिं उपासक उपासिकापिसँ लुमंकुसे २०७८ पुष २६ गते अष्टमीकुन्हु गुणानुस्मरण व बिचाः मुज्या जुल । नापं थुगु आर्थिक वर्षय् दिवंगत जुया दीपिं सकल उपासिका उपासिकापिंप्रति नं थःगु जीवमान इलय् याना दीगु कुशल कार्यप्रति साधुवाद च्छासें निर्वाणया कामना याना ।

वि.सं. २०२२ सालं स्थापना जूगु थुगु विहारं थःगु ५७ दँया वैशतकया दुने थी थी स्वरूपकथं आः दुपिं व दिवंगत जुया दी धुंकूपिं उपासक उपासिकापिन्त धर्म सवाः बाँलाक हे कायेकूगु दु । गुरुवर गुरुमांया व्यक्तित्व नापं वसपोलया कृतित्व अले थुगु विहारया थी थी एकाई पाखें दच्छि यंक जुइगु ज्याभ्वःलंयाना थुगु विहारय् भ्राइपिं उपासक उपासिकापिं च्वनेत थाय्धाःसा अयनं गाःगु मखु । उकिँ यें महानगरपालिकाया दुग्यंगु आर्थिक ग्वहालिं व श्रद्धालु दातापिनिगु ग्वहालिं धस्वाःगु उत्तरपट्टि धर्मकीर्ति विहारया विस्तारित भवन उलेज्या २०७८ फागुण २१ गते शनिवार मेयर भाजु विद्यासुन्दर शाक्यजुपाखें उलेज्या जुयाःलि थुगु धम्म हल छुँ भचासां तःकूगु आभास जूगु दु ।

अन्तय्, २०७८ चैत्र ११ गते अश्वघोष भन्ते व मा गुणवती गुरुमांया ३ दँया पुण्य तिथिस भिक्षु महासंघ व प्रव्रजित गुरुमापिनिगु पाखें सामुहिक परित्राण पाठ यानाः पुण्य सञ्चय् यायेगु ज्यायासें वसपोलपिनिगु व्यक्तित्व व कृतित्वयात लुमंकेगु ज्यां वसपोलपिं भौतिकरूपं भ्रीगु न्ह्योने मदयेधूकलसां बुद्धशासन चिरस्थायी यायेगु ज्या् थःत पाना बिज्याःगुयात लोमंके मफइगु जुल । वसपोलपिंप्रति वसपोलपिनिगु बुद्धशासन चिरस्थायी यायेगु ज्याय् थःत पाना बिज्याःगुयात लोमंके मफइगु जुल । वसपोलपिंप्रति सश्रद्धां नतमस्तक जुया ।

थुगु धर्मकीर्ति विहारय् बुद्धपूजा ज्वीबलय् थः वा छेँजःपिनिगु बुद्धिं वा थः ज्ञातिबन्धुपिनिगु पुण्यस्मृतिस जलपान, भोजन दान जुयाच्वंगु धात्थें हे साधुवाद देछाय् बहःजु । थुकथं स्वयेबलय् धर्मकीर्ति विहार भ्रीगु नितिं छगू उर्वराशक्ति जाःगु पुण्यक्षेत्र जुया च्वंगु दु ।

धर्मकीर्ति बौद्ध ज्ञानमाला भजनया प्रतिवेदन

प्रस्तुती : सचिव- प्रेम लक्ष्मी तुलाधर
धर्मकीर्ति बौद्ध ज्ञानमाला भजन खलः

वि.सं. २०७८ श्रावण २०७९ आसार मसान्त तकया प्रगति प्रतिवेदन

भगवान बुद्धया सतउपदेश ज्ञानं भयब्युगु ज्ञानमाला भजन धर्मकीर्ति विहारे पुन्ही पतिकं व थी थी ज्याभ्वःया

(निमन्त्रणाय्) ब्वनाय् भजन न्ह्यब्वयगु ज्या जुयाच्वंगु दु । कोरोना व डेंगुया हुनीं यानाः भजन उलि जुया च्वंगु मदु । तर धर्मकीर्ति विहारे महापरित्राण पाठया भ्वलय् निक्वः तक भजन जुगू जुल । ज्याभ्वः न्ह्योब्वय–

विधि	थाय्	लसताय्	ब्वनादिम्ह	आम्दानी	खर्च
१) २०७८-४	धर्मकीर्ति विहार	पूज्य धम्मवती गुरुमांया ८८ दँ बुद्धिं व गुरु पुन्ही खुन्हु धम्मवती गुरुमां व भजन गुरुपिंत गुरु हनेज्या जुगू जुल			१०,००।–
२) ०७८-५-२०	सुलक्षण कीर्ति विहार	डा. अनोजा गुरुमां या भि) उसाँय् ताः आयुया आशिका यासे भजन कोषं व भजन खलः पाखें दां लल्हाय्गु ज्या जुगू खः			७५,०००।-
३) २०७८-१०-५	धर्मकीर्ति विहार	धर्मकीर्ति बौद्ध ज्ञा.भ. खलःया ज्यासना पुचलय् भजन दुजः पिं रत्नशोभा तुलाधार रत्न शोभा महर्जन निम्ह दुथ्या गु जुलः । ध.ज्ञा.भ. खललय् सहलह कथं अनुमोदन जूगु जुल ।			
४) ०७८-११-२९	धर्मकीर्ति विहार	दि. मां, बौ न्हुछेंमाया तुलाधर, बुद्धिरत्न तुलाधर या पुण्य स्मृतिसं महापरित्राण पाठ	मनोरमा तुलाधर सुवर्ण सागर तुलाधर सपरिवार	५०००।-	
५) ०७९-१-२४	धर्मकीर्ति विहार	इन्द्रावती गुरुमांया बा दि. पञ्चमुनी वज्राचार्यया पूण्य तिथिस सतिपट्ठान पाठ जुगू जुल	इन्दावती गुरुमां सपरिवार	५०००।-	
६) ०७९-३-२४	धर्मकीर्ति विहार	पूज्य धम्मवती गुरुमां या ८९ दँ भिं बुदिंया लसताय् च्यान्हुयंक धर्मकीर्ति बौद्ध ज्ञान भजन जुल ।			
७) ०७९-३-२९	धर्मकीर्ति विहार	पूज्य धम्मवती गुरुमां व भजन गुरु पिंत गुरु पुन्हीया लसताय् गुरु हनेज्या जुगू जुल ।			१४,०००।-

धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीया बार्षिक प्रतिवेदन – २०७८/७९

प्रस्तुती : केशव डंगोल

देशय् न्यनाच्वंगु थी थी महामारी ल्वय्या कारणं धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीया सकतां ज्याझ्वः नियमित कथं न्ह्याये फया च्वंगु मदुनि । शनिवारिय कक्षा छगू त्वः मफिक न्ह्याना च्वंगु दु । वंगु दँय् अनलाइन जूम मार्फत याना च्वनागु कक्षा २०७९ जेष्ठ शनिवार निसें भौतिक रुपं धर्मकीर्ति विहारया हे धम्महलय् न्ह्याकागु जुल ।

न्हापांगु भौतिक कक्षा श्रद्धेय पञ्ञासार महास्थविर पाखें अभिधर्म ब्व २१ कया बिज्याःगु खः । भौतिक कक्षा नं समय अनुसार न्हकथं हे न्ह्याना वन । थौंकन्य हरेक कक्षा कम्प्युटर स्क्रीनय् Screen Share यानाः फेसबुक लाइभ छ्वया न्ह्याना च्वंगु दु । थुकी गुहाली याना च्वना दिपिं मजाकाजी महर्जन, अरुणसिद्धि तुलाधर, इन्द्र कुमार नकर्मी, केशव डंगोल, तथा नोविद शाक्य पिं खः ।

थुगु दँय् शनिवारीय कक्षा कया बिज्यापिं श्रद्धेय पञ्ञासार महास्थविर, श्रद्धेय समीत भन्ते, श्रद्धेय पिय रतन भन्ते, हने बहःम्ह बौद्ध विद्वान मदन रत्न मानन्धर, डा. त्रिरत्न मानन्धर, डा.रीना तुलाधर, सह प्रा. उर्मिला ताम्राकार, इन्द्र कुमार नकर्मी पिं खः ।

वि.सं. २०७९ असार २९ विहिवार गुरु पुन्ही खुनु धर्मकीर्ति अध्ययन गोष्ठीया सकल दुजःपिं मुनाः विहारया धम्महलय् श्रद्धेय धम्मवती गुरुमां प्रमुख गुरुमांपिन्त गुरु पुजा यानागु जुल । गुरुपुजाय् ल्यंगु दां विहारया आवाशिय गुरुमांपिं वर्षावास च्वनाबिज्याःगु यात तिबः जुइ कथं स्वलाया स्वकः प्रत्येक महिनाय् - पिण्डपात दान यानागु जुल । गगुकि असोज ८ शनिवार क्वचायेकागु जुल । सुभाय ॥ भवतु सब्ब मंगलम् ॥

धर्मकीर्ति बौद्ध लय् पौ

प्रस्तुती : ध्रुवरत्न स्थापित

व्यवस्थापक- धर्मकीर्ति बौद्ध मासिक पत्रिका

धर्मकीर्ति विहारया ख्वाःपौया रुपय् धर्मकीर्ति विहारया लुखां पिदनाच्वंगु "धर्मकीर्ति" बौद्ध लय्-पौ २०७८ चैत्र महिनाया दुने वर्ष ३९ अङ्क १२ तक पिहाँ वय् धुंकूगु समाचार न्यंके दयाः लसतां भय् बियाच्वन । आः तकया दुने बिशेष सदस्य ९१६ म्ह थ्यँगु दु । थुगु प्रतिबेदनय् दुथ्यागु २०७८ साल अय्धैगु वर्ष ३९ अङ्क १ निसें १२ तकया वार्षिक दुजः अथेहे ५१५ म्ह जुयाः धर्मकीर्ति पत्रिकायात ग्वाहालि याना दीगु दु । लय् पतिकं पिहाँ वयाच्वंगु धर्मकीर्ति पत्रिकाया दुजः पिन्त विहारय् पुन्हि बलय् काः वईगु व हुलाकँ छ्वया इनेगु ज्या नियमित रुपं इलय् हे जुयाच्वगु दु ।

वंगु दँ दछीया दुने झी उपासक उपासिकापिनी थःथितिपिं दिवंगत जूगुया समवेदना छापेयानागु व थीथी ज्याकुथिया बिज्ञापन छापेयानागु दु । मोती लाल सिल्पकार जाउलाखेल, यसोधरा बज्राचार्य किम्दोल, बिमला मानन्धर चिकमुगल, सुमी शाक्य, बिकाश रत्न शाक्य, राम बहादुर मानन्धर सागा, बुद्ध कुमारी मानन्धर धोबिघाट, दिपेश मान शाक्य असन, कमला सि कुलेश्वर, पूर्ण तारा शाक्य पिनि पाखें धर्मकीर्ति पत्रिका धिसिलाकेगु तातुना चन्दा बियादीगु दु । मेमेपिं उपासक उपासिकापाखें नं अप्रत्यक्ष रुपं ग्वाहालि याना दीगु दु । वसपोलपिनिगु तिबः प्रति कृतज्ञता देछासे भिं उसाँय् व ताः आयुया कामना यानाः । लुमंकेबहःजू वगु दँय् पत्रिकाय् पिदंगु समवेदना व बिज्ञापनया आम्दानीया कारणं झीगु कोष ह्यापं च्वने म्वागु खः । थुकथं वंगु दँ् २०७८ सालय् दुत वःगु व पित वंगु या ल्याचाः धुंकाः मुक्कं रू. १३४३१।७५ तका दां ल्यंगु जुल । पत्रिका याके कोषया रुपय् शुभगणपती बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि याके रु ५,००,०००।- व एक्सप्रेस सेभिग एण्ड केडिटको अपरेटिभय ५,००,०००।- अले श्रद्धेय धम्मवती गुरुमांया बुँदिया लयसताय् गुरु पुन्ही अक रगिन छापे यायत रू.३,००,०००।- एक्सप्रेस सेभिग एण्ड केडिट को अपरेटिभय् अलग्ग कोष देकेत लित बियागु व कोष देकातयागु न जानकारी बियाच्वना ।

धर्मकीर्ति बौद्ध मासिक पत्रिकाया कोषया रुपय् नेपाल बैक लि. कान्तिपथ याके ४९,०१०।९५, नेपाल बैक लि. क्षेत्रपाटी याके १४,५७६।२५ शुभगणपती बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि याके २,६६,१५२।१९, एक्सप्रेस सेभिग एण्ड केडिट को अपरेटिभय २,०९,९७३।१३, मुद्दती खाताय् १३,००,०००।००, सि एम बि फाइनान्स ७९, ४११।५२, कागज मौज्दात ५२,८८१।०० वा पो. बक्स धरोती १,५००।०० जम्मा जुयाच्वंगु दु ।

दकले लिपा, धर्मकीर्ति बौद्ध मासिक पत्रिका पिथनेत बौद्ध लेख, रचना, कविता, समाचार बिया ग्वहालि यानादीपिं च्वमिपिं, बिज्ञापन दातापिं, धर्मकीर्ति पत्रिकाया वार्षिक ग्राहक दयेका इना बियादिपिं नाप नापं पत्रिका पिथनेत प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रुपं ग्वहालि याना दीपिँ सकल उपासक उपासिकापिन्त थुगु धर्मकीर्ति बौद्ध मासिक पत्रिका कमिटपाखें हार्दिक कृतज्ञता देछाना च्वना । लिपा लिपा नं थजाःगु ग्वाहालि यासे बुद्ध शासनयात चिरस्थायी यायेगुज्याय् तिबः बियादी धयागु भलसा कयाच्वना । सुभाय् ।

धर्मकीर्ति विहार संरक्षण कोषया बार्षिक प्रतिवेदन

आ.ब. २०७८ श्रावण - २०७९ असार

धर्मकीर्ति विहार संरक्षण कोषया २०७९ साल मंसीर २४ गते शनिबार भिंगुकोगु (१९ औं) बार्षिक साधारण सभा दँ मूज्यास कोषया सचिव मयुजु प्रफुल्ल कमल ताम्राकार पाखेँ न्ह्योब्वोया दीगु बि.सं. २०७८ श्रावण महीना निसेँ २०७९ असार मसान्त तक्कया बार्षिक प्रतिवेदन ।

थुगु बार्षिक साधारण सभास २०७८।०७९ सालया दच्छि यंक जूगु गतिविधिमा प्रतिवेदन न्ह्योब्वयत उजं फोना ।

(१) बि.सं. २०७८ साल श्रावण महिनां निसें २०७९ असार मसान्त तक्क दच्छि यंकया कार्यकारिणी समितिया बैठक जम्मा १६ पटक जूगु जुल व थौं २०७९ मंसीर २४गते शनिवार १९ औं वार्षिक साधारण सभा जूगु जुल । वैठक जूगु मिति थुकथं दु ।

१) २०७८ श्रावण २१ गते बिहीबार
२) २०७८ आश्विन १ गते शुक्रबार
३) २०७८ आश्विन ९ गते शनिबार
४) २०७८ आश्विन १६ गते शनिवार - साधारण सभा
५) २०७८ कार्तिक २१ गते आइतबार
६) २०७८ पौष १० गते शनिबार
७) २०७८ माघ २२ गते शनिबार
९) २०७८ माघ २६ गते बुधबार
१०) २०७८ फागुन ११ गते बुधबार
११) २०७८ फागुन १८ गते बुधबार
१२) २०७८ फागुन २८ गते शनिबार
१३) २०७८ चैत्र ५ गते शनिबार
१४) २०७९ बैशाख ११ गते आइतबार
१५) २०७९ जेष्ठ २५ गते बुधबार
१६) २०७९ असार ७ गते मंगलबार

२) २०७८ श्रावण ४ गते निसें ११ गते तक्क धर्मकीर्ति विहारया प्रमुख, ध.बि.सं कोषया अध्यक्ष शासनधज्ज धम्मचरिया, अग्गमहागन्थ वाचक पण्डित भिक्षुणी धम्मवती गुरुमांया ८८ औँ शुभजन्मोत्सवया शुभउपलक्ष्यय अखिल नेपाल भिक्षु महासंघ पाखें अभिधर्म पाठ वा धर्मदेशना सम्पन्न जूगु जुल ।

३) २०७८ आश्विन १६ गते धर्मकीतिं विहारया धम्महलय् ध.बि.सं.को. या अध्यक्ष श्रद्धेय भिक्षुणी धम्मवती गुरुमांया सभापतिंत्वय् धर्मकीर्ति विहार सं. कोषया १८ औं वार्षिक साधारण सभा सम्पन्न जूगु जुल । थुगु ज्या भ्वः कोषया सह-कोषाध्यक्ष अरुणसिद्धि तुलाधरं न्हयाका दीगु खः ।

२०७८ निर्माणया पहिलो चरणया ज्या कोचाःगुलिं दोश्रो चरणया सम्पूर्ण निर्माणया ज्या सम्पन्न याय्त धर्मकीर्ति विहार बिस्तारीत भवन निर्माण उपभोक्ता समितियात जिम्मा ब्यूगु जुल ।

५) धर्मकीर्ति विहार सं. को. या उपाध्यक्ष, धर्मकीर्ति विहार, दक्षिण मोहडाया पुनः निर्माण याना दीम्ह महान दाता, समाज सेवी "सद्धम्म जोतिक धज्ज" श्री द्रब्यमान सिंह तुलाधर (भाइराजा साहु) २०७८ पौष ६गते मंगलबार ९१ गुईछंदँया बैशय दिवंगत जुया दिल । वयकया शवयात्रा व अन्त्यष्टि धर्मकीर्ति विहार परिवार सहित ध.वि. सं. कोषया जःपिं Banner सहित ब्वति कया दीगु जुल ।

६) २०७८ पौष १०गते शनिबार कसाः ख्यः डल्लु आवास स्थित उदाय् समाजया ग्वसालय् जूगु स्वकःगु संघदान ज्याभ्वः स धर्मकीर्ति विहारया गुरुमांपिसं ब्वतिकया दीगु जुल ।

७) २०७८ पौष १८ गते शनिबार धर्मकीर्ति विहारया उत्तर पट्टीया भवन निर्माणया लागि काठमांडौ महानगरपालिका या मेयर श्री बिद्या सुन्दर शाक्यजु व उपमेयर् हरी प्रभा खड्गी श्रेष्ठजु पाखेँ संयुक्त रूपं छगू ज्याभ्वः स एक करोड तीस लाख पन्चान्नब्वे हजार

(१,३०,९५०००) तका या चेक ध.कि.सं कोषया अध्यक्ष भिक्षुणी धम्मवती गुरुमांयात लःल्हानादीगु जुल । थ्व दोश्रो चरणया अनुदानया रूपय् प्रदान यानादीगु खः ।

८) २०७८ पौष २९ गते अष्टमीया दिनस ध.बि.सं. कोषया ग्वसालय् गुणाणुस्मरण बिचा मुँज्या जुगु जुल । ध.बि.सं. कोषया उपाध्यक्ष व धर्मकीर्ति विहार दक्षिण पाखेया भवन पुनः निर्माण यानादीम्ह, बुद्ध शासन चीरस्थायी यायत अप्वलं अप्वः कुशल कार्य यानादीम्ह महादानी श्री द्रक्यमानसिं तुलाधर भाइराजा साहुजुया अनन्त गुण स्मरण यासे वयकःया सुगति सहित निर्वाण हेतुया कामना यासे श्रद्धाञ्जलि सभा जूगु जुल । उगु ज्याभ्वःस अध्यक्ष्य भिक्षुणी धम्मवती गुरुमां पाखें वयकःया छें जः पिन्त शोकपत्र लः ल्हाना बिज्यागु जुल ।

९) २०७८ फागुन ७ गते शनिबार ध.बि.सं. कोषया दुजः जवनवती गुरुमां प्रब्रजित जुया बिज्यागु ४२ बर्ष पूवंगु लसताय् भिक्षुणी धम्मवती गुरुमां व सकल गुरुमांपिं पाखें धम्मकीर्ति विहारया धम्म हलय् सामूहिक महापरित्राण पाठ याना बिज्यागु जुल । उगुहे दिनस जवनवति गुरुमांया सक्रियताय् देवदहलय् दयका च्वंगु यशोधरा विहारया लागि चीवर दान कार्यक्रम जूगु जुल ।

१०) २०७८ फागुन २५ गने बुधबार ध. विहारया धम्महलय् ध.बि.सं.को. या दुजः खेमावती गुरुमां प्रब्रजित जुया बिज्यागु ३५ वर्ष पूवंगु शुभ उपलक्ष्यय स्वंय गुरुमांया ग्वसालय् भिक्षुमहासंघ पाखें न्हिच्छि यकं महापरित्राण पाठ सम्पन्न जूगु जुल ।

११) २०७८ फागुन २१ गते शनिबार धर्मकीर्ति विहारया बिस्तारित भवन उत्तर मोडया भवन का. महानगर पालिका या मेयर मू पाहाँ बिद्या सुन्दर शाक्य पाखें विहारया शिलापत्र अनावरण व भवनया उद्‌घाटन यानादीगु जुल । भिक्षुणी धम्मवती गुरुमांया सभापत्तित्वय न्हयागु उगु ज्याभ्वःस बिशेष अतिथिमा रूपय उपमेयर हरि प्रभा खड्‌गी श्रेष्ठ व मेयरज्यूमा श्रीमती सुचिता शाक्य जु नं झाया दीगु जुल । अथे हे पाहाँ कथं २५ वडा या वडा अध्यक्ष १ सदस्यपिं, का.म.न.पा या विभागिय प्रमुखपिं, निर्देशक, कार्यापालिका सदस्य मेयरज्यूया स्वकिय सचिव व अन्य पाहाँपिंस, नं ब्वति कया दीगु खः । कोषया सदस्य मदनरत्न मानन्धर पाखें न्हयाकादीगु उगु ज्या भ्वः स कोषया सचिव प्रफुल्ल कमल ताम्राकार पाखें लसकुस न्वचु बियादिगु खः सा कोषया दुजः दानवती गुरुमां पाखें धन्यवाद ज्ञापन याना बिज्यागु जुल । धर्मकीर्ति बिस्तारित भवन निर्माणया प्रगति बिवरण कोषया सह कोषाध्यक्ष अरूण सिद्धि तुलाधरं पेश याना दीगु जुल ।

१२) २०७८ चैत्र ११ गते शुक्रबार धर्मकीर्ति विहारया धम्महलय् श्रद्धेय भिक्षु अश्वघोष महास्थविर व श्रद्धेय दो गुणवती गुरुमा दिवंगत जुया बिज्यागु स्वदँ क्यंगु पुण्य तिथिस भिक्षु महासंघ व प्रब्रजित गुरुमांपि पाखें सामूहिक परित्राण पाठ जूगु जुल । उगु दिनस भिक्षु धर्ममूर्ति भन्ते पाखें धर्मदेशना जूगु व भिक्षुणी धम्मवती गुरुमां पाखें लः धाः हाय्‌काः पुण्यानुमोदन याना बिज्यागु जुल ।

१३) २०७९ बैशाख १० गते शनिबार अष्टमीया दिनस धर्मकीर्ति विहारे बर्मादेशं बिज्याम्ह डा. ऊ. ञाणिस्सर (सितगु) सयादोया उपाध्यायत्वय् व भिक्षुणी धम्मवती गुरुमांया आचार्यत्वय् ११ जना कुलपुत्रीपिंत एक हप्ताया लाग अल्पकालिन गुरुमां प्रब्रज्या विधिपूर्वक याना बिज्यागु जुल ।

१४) २०७९ वैशाख १२ गते सोमबार धर्मकीर्ति बि.सं. कोषया ग्वसालय् बर्मा एक हप्तामा लागि नेपाः बिज्याम्ह डा.ऊ ञाणिस्सर (सितगु) सयादोयात धर्मकीर्ति विहारे लसकुस ज्या भ्वः सुसम्पन्न जूगु जुल । वसपोल भन्ते पाखें शिल समादान व धर्म देशना याना बिज्यागु जुल । .वर्मीभाषं याना बिज्यागु धर्म देशना धम्मवती गुरुमां पाखें नेवा भाषं हीका देशना याना बिज्यागु जुल । थुगुहे दिनस लगभग ५५ जना कुलपुत्रीपिं छन्हुया लागि ऋषिणी प्रब्रज्या ग्रहण याना बिज्यागु जुल । कोषया सचिव पाखें न्हयाकादीगु लसकुस ज्या भ्वः स कोषया सह-कोषाध्यक्ष अरुण सिद्धि तुलाधर पाखें लसकुस, न्वचु बियादीगु खःसा कोषया दुजः मदनरत्न मानन्धर पाखें धन्यबाद ज्ञापन यानादीगु खः ।

१५) २०७९ असार २४ गते निसें ३० गते तक्क धर्मकीर्ति विहारया संस्थापिका ध.बि.सं. कोषया अध्यक्ष शासनधज्ज धम्मचरिय अग्गमहाग्रन्थ वाचक पण्डित भिक्षुणी धम्मवती गुरुमांया ८९ औं शुभजन्मोत्सवया शुभउपलक्ष्यय धर्मकीर्ति विहार वसपोलया भिँ ऊँसाय व ताः आयुया कामना यासे भिक्षु महासंघ पाखें साप्ताहिक अभिधर्म पाठ व धर्म देशना सुसम्पन्न जुगु जुल ।

१६) २०७९ असार २९ गते बुधबार गुरुपुन्ही खुन्हु श्रद्धेय धम्मवती गुरुमांया ८९ औं बुँदिंया लसताय् वसपोलया सुस्वास्थ्य व निरोगीया कामना यासें ध.बि.सं. कोषया पदाधिकारिपिं पाखें छेत्रपाटी निशुल्क चिकित्सालय क्षेत्रपाटीस वासः याकः वयाच्वंपिं बिरामीपिं व कर्मचारीपिंत खाजा व अन्य सामानत प्रदान यानागु जुल। उगु चिकित्सालय पाखेँ धन्यबाद पत्र लल्हानादीगु जुल।

१७) २०७९ असार ३१ गते महायानी लामा गुरुपिं व बज्रयानी गुरुजु गुरुमांजु पाखेँ धम्मवती गुरुमांया सुस्वास्थ्य एवं मंगल कामनायाना मंगल पाठ याना बिज्यागु जुल।

१८) २०७७/०७८ या धर्मकीर्ति विहारया ब्यवस्थापन सम्बन्धि नियमित रुल कथं पूवंकेमागु ज्या आय ब्यय लेखा परिक्षण दर्ता नविकरण कर इत्यादी ज्या नं कवंचाःगु जुल।

१९) धर्मकीर्ति विहार बिस्तारित भवन निर्माणया लागि थी थी तिथि मिति काठमाडौं महानगरपालिका सम्पदा विभाग, वडा २५ नाप थी थी ज्या जुयां च्वंगु जुल।

२०) धर्मकीर्ति विहारया लः व बिजुलि मतया खर्चया दातापिं - श्रीमती बसुन्धरा तुलाधर, कोषया दुजः अगम्य .रत्न कंसाकार, बरदेश मानन्धर व बिद्यासागर रञ्जित सकसितं धर्मकीर्ति बि.सं. कोषपाखेँ सुभाय व साधुवाद देछाना।

वर्ष २०७८/०७९ कार्यकारिणी समितिमा दुजःपिं, धर्मकीर्ति विहार बिस्तारित भवन निर्माण उपभोक्ता कमिटीया दुजःपिं सकसित थुगु देँया ज्या सुथांलाक्क न्हयाकेत ग्वाहाली याना दीपिं सकसित जि कोषया सचिव पाखेँ आपाल सुभाय देछाना च्वना। अथे हे कोषया हरेक मिटीङ्गय् खाजामा ब्यवस्था मिलेमाना बिज्यापिं गुरुमांपिन्त नं आपालं साधुवाद देछानागु जुल।

धर्मकीर्ति विहार संरक्षण कोषया अति आदरणिय अध्यक्ष विहार प्रमुख शासनधज धम्मचरिया अग्गमहागन्थ वाचक पण्डित श्रद्धेय भिक्षुणी धम्मवती गुरुमांप्रति मैत्रीपूर्ण कृतज्ञता ज्ञापन यासे साधुवाद देछानागु जुल। वसपोलया भिं ऊँसाँय व ता आयुया कामना यासे थथे हे जिमिगु लागि दुग्यंगु लिधंसा, मार्ग निर्देशन व भिं सुवा सदां सदां प्राप्त जुया च्वनेमा धकां दुनुगलं निसें आशिका याना च्वना।

अन्तय् ध.बि.सं. कोषया उपाध्यक्ष चमेली गुरुमांया भिं ऊँसाय याकनं सुथां लाय्मा धका कामना याना।

सचिवया बार्षिक प्रतिवेदन थन हे क्वचाःगु जुल।

भवतु सब्ब मंगलम्।

थुकी छुं थप, घट व सुधार या लागि इनाप यानागु जुल। छुं मदुसा अनुमोदन याना दीत इनाप याना। सुभाय्।

२१) श्रद्धेय वीर्यवती गुरुमांयात भिन्तुना !

बुद्ध धर्म च्वन्हयाकेगु लागि च्वछायेबहःगु अध्ययन, अनुसन्धान व अन्वेषण याना बिज्यागुलिं धर्मकीर्ति विहारया आवासिय गुरुमां, धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीया उपाध्यक्ष, धर्मकीर्ति बौद्ध पत्रिकाया सम्पादक श्रद्धेय वीर्यवती गुरुमांयात धर्मशीला बुद्ध विहार पोखरा पाखेँ "धर्मशीला विद्वत बृति - २०७९ सम्मान" पाखें विभूषित जुया बिज्यागुलिं वसपोलयात थुगु सुभाय भिन्तुना देछासे मंगल मैत्री कामना याना। श्रद्धेय धम्मवती गुरुमां पाखेँ खादा लःल्हाना बिज्यादात बिन्ति याना।

❀

धर्मकीर्ति विहारमा ४० औं पटक ... ...

रक्तदान कार्यक्रममा आवश्यक खाद्य एवं पेय पदार्थ प्रदान गरी सहयोग गर्नुहुने दाताहरू –

१) श्रद्धेय धम्मवती गुरुमां, धर्मकीर्ति विहार
२) श्रद्धेय पञ्ञावती गुरुमां, धर्मकीर्ति विहार
३) चम्मा पुचः, धर्मकीर्ति विहार
४) वसुमाया महर्जन, बहती ५) प्रेमलक्ष्मी तुलाधर, न्यत
६) लक्ष्मी महर्जन, महाराजगञ्ज
७) अमृतशोभा शाक्य, जैशीदेवल
८) अष्टमाया महर्जन, तँलाछी
९) सुमी शाक्य, चःमति १०) सुजन स्थापित, मखन
११) केलिना स्थापित, थाय्मदु (अष्ट्रेलिया)
१२) सुविना सिलाकार, कुसुमबियालाछी
१३) पुष्प लक्ष्मी शाक्य, नरदेवी
१४) सावित्री तुलाधर, सुभद्रा खड्का
१५) रामेश्वरी चित्रकार, तंलाछी
१६) पार्वती चित्रकार, न्ह्योखा
१७) अञ्जना मानन्धर, स्वयम्भू *(क्रमशः ४२ पेजमा)*

धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीया वार्षिक भेला

सम्मानित व्यक्तिपिं अरुणसिद्धि तुलाधर व मिनशोभा तुलाधर

प्रस्तुती: लोचनतारा तुलाधर
वि.सं. २०८० बैशाख ९, शनिवा

थ्व दिनय् धर्मकीर्ति विहारया धम्महलय धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीया ४९,५०,५१ क्यंगु वार्षिक भेला सम्पन्न जुल । श्रद्धेय पञ्ञासार भन्तेया मू पाहाँ सुइ श्रद्धेय धम्मवती गुरुमांया सभापतित्वय् न्ह्याःगउगु ज्याभ्वलय् श्रद्धेय पञ्ञासार भन्ते नं. पञ्चशील समादान यानां बिज्यागु खसाः गोष्ठीया छ्याञ्जे लोचनतारा तुलाधर लसकुस याना दीगु खः ।

वार्षिक भेलाय् प्रतिवेदन न्ह्यब्वयेगु भ्वलय छ्याञ्जे लोचनतारा तुलाधर गोष्ठीया वार्षिक प्रतिवेदन न्ह्यब्वया दिल । वार्षिक प्रतिवेदनय् कोविड् -१९ या कारणं निदँतक वार्षिक भेला याये मखंगु नापं अनलाइन शनिवारिय कसा न्ह्याकागु ख नं कुला दिल । गोष्ठीया मेमेगु कृयाकलाप याये मखंसा गोष्ठीया ख्वाःपा जुया च्वगु शनिवारिय कसा न्हयानां तुं च्वंगु दु धया दिल । कोषाध्यस श्यामलाल चित्रकार आर्थिक प्रतिवेदन मचाकाजी महर्जन खसा प्रतिवेदन मीनशोभा शाक्यं पुस्तकालय प्रतिवेदन न्ह्यब्वया दिल ।

थुगुसीया धर्मकीर्ति अश्वघोष सम्मान गोष्ठीया दुजः धर्मकीर्ति विहार संरक्षण कोषया सहकोषाध्यक्ष अरुणसिद्धि तुलाधर व धर्मकीर्ति धम्मवती सम्मान गोष्ठीया दुजः धर्मकीर्ति पुस्तकायल सञ्चालक मीनशोभा शाक्य यात छसिकथं श्रद्धेय पञ्ञासार भन्ते व श्रद्धिय धम्मवती गुरुमांनं लःल्हाना बिज्यात । थुगु सम्मानया प्रायोजक डा. रीना तुलाधर खः ।

हनाबना यायेगु भ्वलय् दच्छियकं शनिवारीय कसा ताःलाकेत प्रवचक जुया बिज्याःपिं भन्तेपिं व बौद्ध विद्वानपिं छसिकथं श्रद्धेय पञ्ञासार भन्ते, श्रद्धेय समीत भन्ते। श्रद्धेय,पियरतन भन्ते मदनरत्न मानन्धर, त्रिरत्न मानन्धर उर्मिला ताम्राकार पिन्त हने ज्या जुल । भ्नी दुजःपिं मध्ये पिनेया संस्थां सम्मान प्रा प्र पिन्त गोष्ठीं नं हनेगु भ्वलय् गणमहाविहार पाखें "धम्म विजय पदनम" सम्मानं सम्मानितपिं मोतीकाजी शाक्य, अजयरत्न स्थापित, प्रफुल्ल कमल ताम्राकार रमाशोभा कंसाकार पिन्त व पञ्चवीरसिंह सिरपा त्याकादीम्ह लोचनतारा तुलाधरयात श्रद्धेय धम्मवती गुरुमानं खादा व सम्मान पत्र लः ल्हाना बिज्यात ।

ज्या भ्वलय् मू पाहाँ जुया विज्याःम्ह श्रद्धेय पञ्ञासार भन्ते नं गोष्ठीं न्येदँ तक नं निरन्तर प्रगति याना च्वंगु धयागु दिवंगत श्रद्धेय अश्वघोष भन्ते व श्रद्धेय धम्मवती गुरुमांया प्रयास खः धया बिज्यात । वसपोलपिनिगु कुशल नेतृत्वय् वसपोलपिसं पिना तःगु पुसाया फल खः गोष्ठीया सदस्यपिं धकाः धया बिज्यात । तथागतया सद्धर्म चिरस्थायी यायेत गोष्ठी थौं गुगु पलाः न्ह्याका च्वंगु खः उकियात निरत्नरता बीत न्हू पुस्तायात सहभागी यायेगु तसकं आवश्यक जू धया बिज्यासे थ्व महत्वपूर्ण खँ छगू सकसिनं नुगलय्

न्हूगु कार्य समिति

तया ति धकाः नं जोड बिया बिज्यात । सभापतिया आसनं श्रद्धेय धम्मवती गुरुमांनं ओवाद बिया बिज्यासे गोष्ठीया सदस्यपिनि काय्, म्ह्याय्, छय्पिन्त बुद्ध शिक्षा स्यनेगु हथाय जुल धया बिज्यात । थुगु ज्याभ्वःया संयोजक मचाकाजी महर्जन सुभाय् बिया दीगु थ्व ज्याभ्वः या उद्घोषण इन्द्र कुकार नकर्मि याना दीगु खः ।

निगुगु सेसनय् धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीया कार्य समितिया न्हूघाः नं जुल न्हू धाः जूगु कार्य समितिया पदभार कया दीपिं –पदाधिकारीपिं थथे दु –

अध्यक्ष – भिक्षुणी धम्मवती
उपाध्यक्ष – भिक्षुणी इन्दावती
उपाध्यक्ष – भिक्षुणी वीर्यवती
सचिव – लोचनतारा तुलाधर
सह सचिव – मचाकाजी महर्जन
कोषाध्यक्ष – रामकुमारी महर्जन
सह कोषाध्यक्ष – दीना कंसाकार

सदस्यपिं :
– उर्मिला ताम्राकार
– सरोज मानन्धर
– सुभद्रा स्थापित
– सुमित्रा तुलाधर
– उर्मिला तुलाधर
– इन्द्रमान महर्जन
– केशव डंगोल
– प्रविण महर्जन

सल्लाहकारपिं :
– बरदेश मानन्धर
– मदनरत्न मानन्धर
– डा. सुमनकमल तुलाधर
– रमा कंसाकार
– श्यामलाल चित्रकार
– अमीर कुमारी शाक्य

धर्मकीर्ति विहारमा ४० औं पटक ... ...

यस अमूल्य रक्तदान गर्नुहुने रक्तदाताहरूलाई, कार्यक्रममा सहयोग गर्नुहुने श्रद्धेय गुरुमांहरूलाई, उपासक उपासिकाहरू, लगायत भोजन व्यवस्था गर्नुहुने गोष्ठी भोजन समूहका सदस्यहरू, प्राविधिक सहयोगीहरू आदि सबैलाई रक्तदान कार्यक्रम आयोजक परिवारले साधुवाद व्यक्त गरेको छ ।

स्मरणिय छ धर्मकीर्ति विहारले बुद्ध जयन्ति अगाडिको शनिवार पारी वर्षेनी रक्तदान कार्यक्रम सञ्चालन गर्दै आइरहेको छ । यस कार्यक्रममा संकलित अमूल्य रगतले अस्पतालहरूमा रहनुभएका विरामी व्यक्तिहरू, जसलाई रगतको खाँचो रहेको हुन्छ, उहाँहरूलाई यी रगत उपलब्ध भई स्वास्थ्योपचारमा सहयोग पुगोस् भनी कामना पनि गरिएको छ । कार्यक्रममा समाचार संकलन गर्नुभएका बोधि टेलिभिजन परिवार लगायत यस रक्तदान कार्यक्रमलाई फेसबुक मार्फत लाईभ प्रसारण गरी सहयोग गर्नुहुने उपासक केशव डंगोललाई पनि कार्यक्रम आयोजक परिवारले साधुवाद व्यक्त गरिएको छ ।

श्रद्धेय धम्मवती गुरुमां विशेष सामूहिक धम्मपूजा अर्पण

२०८० बैशाख १ गते, शुक्रवार
(बु.सं. २५६६, ने.स. ११४३ चउलागा:, नवमी
स्थान- राष्ट्रिय सभा गृह, काठमाडौं

सासनधज धम्माचरिय, अग्गमहा गन्थवाचक पण्डित, भाषा थुवा:, श्रद्धेय धम्मवती गुरुमांलाई यसदिन राष्ट्रिय सभागृह, भृकुटी मण्डपमा माननिय उपप्रधान तथा गृहमन्त्री नारायणकाजी श्रेष्ठबाट सामूहिक विशेष धम्मपूजापत्र अर्पण गरी सम्मान गरिएको छ ।

श्रद्धेय धम्मवती गुरुमां ९० वर्षको उमेर पुग्नु भएको, प्रव्रज्या जीवन पनि ७५ वर्षमा पुग्नु भएको र उहाँले आफ्नो जीवन बुद्ध शिक्षा प्रचार प्रसार कार्यमा अमूल्य योगदान पुऱ्याउनु भएको आदिलाई कदर गरी श्रद्धेय धम्मवती गुरुमां विशेष सामूहिक धम्मपूजा आयोजक समिति २०७९ धर्मकीर्ति विहार गठन गरी यस आयोजक समितिको तर्फबाट यो कार्यक्रम आयोजना गरिएको हो ।

अमृत रत्न ताम्राकारले सञ्चालन गर्नुभएको यस कार्यक्रमको शुरुवातमा धर्मकीर्ति ज्ञानमाला भजन समूहबाट भजन प्रस्तुत गरियो ।

श्रद्धेय धम्मवती गुरुमांलाई कार्यक्रम आयोजक परिवार एवं उपस्थित श्रद्धालु उपासकोपासिकाहरूबाट सेतो कपडाको आशन विच्छाई फुल छर्कंदै कार्यक्रम हल भित्र स्वागत गरी श्रद्धा चढाएका थिए । उहाँलाई यसरी स्वागत गर्ने सिलसिलामा काठमाडौं महानगरपालिकाका मेयर बालेन्द्र शाह, उपमेयर सुनीता डंगोल, १७ नं. वडाका वडा अध्यक्ष नविन मानन्धर लगायत थुप्रै उपासकोपासिका सम्मिलित हुनु भएका थिए ।

उपप्रधान तथा गृहमन्त्री नरायण काजी श्रेष्ठको प्रमुख अतिथित्वमा अमृतरत्न ताम्राकारले सञ्चालन गर्नुभएको यस कार्यक्रममा आमन्त्रित सम्पूर्ण अतिथिजनहरूलाई ब्याच तथा खादा अर्पण गरी सम्मान गरिएको थियो ।

कार्यक्रममा श्रद्धेय शोभित भन्तेबाट पञ्चशील प्रार्थना गराउनु भए पश्चात् धम्मपूजा आयोजक समितिका संयोजक खेमावती गुरुमांबाट स्वागत मन्तव्य व्यक्त गरियो । सो पश्चात् श्रद्धेय धम्मवती गुरुमांको सुस्वास्थ्य कामना गरी थेरवाद भिक्षुसंघ, महायानी गुरुहरू, थाई गुरुमांहरू र वज्रयानी गुरुजुहरूबाट शुभकामना मंगल पाठ गरिएको थियो ।

धर्मकीर्ति विहार संरक्षण कोषका कार्यवाहक सचिव डा. रीना तुलाधरले श्रद्धेय धम्मवती गुरुमांको संक्षिप्त परिचय प्रस्तुत गर्नु भए पश्चात् प्रमुख अतिथि उपप्रधान तथा गृहमन्त्री नारायणकाजी श्रेष्ठबाट पूजनीय धम्मवती गुरुमांलाई विशेष धम्मपूजा पत्र अर्पण गरी सम्मान गर्नुभयो ।

८१ वटा संघ संस्थाहरूद्वारा धम्मपूजा गरिएको उक्त धम्मपूजा पत्रमा लिखित व्यहोरा धर्मकीर्ति बसुन्धरा विहारका गुरुमां प्रीतिवती र धर्मकीर्ति संरक्षण कोषका सहकोषाध्यक्ष अरुण सिद्धि तुलाधरले वाचन गर्नुभएको थियो ।

त्यसपछि श्रद्धेय धम्मवती गुरुमांको अनन्त गुणलाई कदर एवं सम्मान गरी उहाँका प्रव्रजित शिष्य गुरुमांहरूको तर्फबाट चढाइएको धम्मपूजा कल्पवृक्ष रकम अनुपमा गुरुमांबाट सश्रद्धा धम्मवती गुरुमांलाई चढाइयो । यसरीनै आयोजक समितिको तर्फबाट चढाइएको धम्मपूजा कल्पवृक्ष रकम आयोजक समितिका सदस्य श्री सुजीव वज्राचार्यले धम्मवती गुरुमांलाई चढाउनुभयो । स्मरणिय छ उक्त धम्मपूजा रकम धम्मवती गुरुमांले हालसालै स्थापना गरिएको धम्मवती धम्म प्रशिक्षण परियोजनालाई प्रदान गरिने जानकारी पनि उक्त कार्यक्रममा नै उल्लेख गरिएको थियो ।

"नेपालमा थेरवाद बुद्ध धर्म प्रचार प्रसारमा धर्मकीर्ति विहारको योगदान" विषयमा धर्मकीर्ति विहारकै आवासिय गुरुमां अमताबाट लिखित पुस्तक परिमार्जित दोस्रो संस्करणको रूपमा प्रकाशन गरिएको थियो । सोही पुस्तकलाई यस कार्यक्रमका प्रमुख अतिथि माननिय नारायणकाजी श्रेष्ठ र म्यानमारका महामहिम राजदूतबाट विमोचन गरियो ।

पुस्तक विमोचन पश्चात् म्यानमारका महामहिम राजदूत, नेवा: न्ह्यलुवा: मल्ल के. सुन्दर, काठमाडौं महानगरपालिकाका उपमेयर सुनीता डंगोल आदि अतिथिज्यूहरूले श्रद्धेय धम्मवती गुरुमांबाट बुद्ध शासनमा

पुऱ्याउनु भएको योगदानलाई कदर गर्दै आ-आफ्ना मन्तव्य व्यक्त गर्नुभएका थिए ।

यही सिलसिलामा धर्मकीर्ति विहार संरक्षण कोषका कोषाध्यक्ष अजयरत्न स्थापितले “धम्मवती धम्म प्रशिक्ष्ण परियोजना” स्थापना भएको विषयमा घोषणा गर्नुभएको थियो । उक्त परियोजनाको लागि केही चन्दा दाताहरूले चन्दा प्रदान गरी पुण्य सञ्चय गरिएको विषयमा पनि जानकारी दिनुभएको थियो । प्राप्त चन्दा यसरी रहेका छन् –

१) धर्मकीर्ति संरक्षण कोष - रु. १,००,०००/– (एकलाख रुपैयाँ)
२) अजयरत्न स्थापित (ध.की.सं. कोष कोषाध्यक्ष) - रु. १,००,०००/– (एकलाख रुपैयाँ)
३) बसुन्धरा तुलाधर, नक्साल - रु. १,००,०००/– (एकलाख रुपैयाँ)
४) धम्मवती गुरुमांलाई सम्मानगरी चढाइएको कल्पवृक्ष रकम सबै ।

मन्तव्य व्यक्त गर्नुहुने क्रममा प्रमुख अतिथि नारायणकाजी श्रेष्ठले यस कार्यक्रममा प्रमुख अतिथिको रूपमा सहभागी हुन पाएकोमा आफूलाई भाग्यमानी ठान्नुभयो । बुद्ध शिक्षाको महत्व प्रकाश पार्नुहुँदै उहाँले पनि विपश्यना ध्यान गरी लाभान्वित भएको विषयमा चर्चा गर्नुभयो ।

सो पश्चात् श्रद्धेय धम्मवती गुरुमांले आशीर्वचन दिनुहुने क्रममा बुद्ध शिक्षाले मानिसलाई नैतिकवान् र इमान्दार मानिस बनाउने ज्ञान दिने भएको कारणले यस शिक्षा स्कूल र क्याम्पसहरूका विद्यार्थीहरूले अध्ययन गर्न पाउने गरी कोर्स बुकको रूपमा पाठ्यक्रममा समावेश गर्न अति जरुरी भएको विषयमा सल्लाह दिनुभयो । नैतिकवान्, इमान्दार र शिक्षित व्यक्तिको तर्फबाट मात्र असल शासनको आशा लिन सकिन्छ भन्नुहुँदै उहाँले सम्राट अशोक पहिला बुद्ध शिक्षा नहुँदा हिंस्रक र स्वार्थी बनी चन्द अशोक बनेका थिए भने बुद्ध शिक्षा सिकेपछि नैतिकवान् र इमान्दार बनी देवानांपियतिस्स सिरी धम्मा अशोकको नामले प्रख्यात बनी जनताका प्रिय राजा बन्न सफल भएको कुरा उल्लेख गर्नुभयो ।

आशीर्वचन प्रश्चात् श्रद्धेय धम्मवती गुरुमांबाट कार्यक्रममा अतिथिका रूपमा पाल्नुभएका थेरवाद भन्तेहरू, थाई गुरुमांहरू, महायानी गुरुहरू, वज्राचार्य गुरुजुहरूलाई मायाको चिनो उपहार प्रदान गर्नुभयो ।

यही क्रममा उहाँले माननिय उपप्रधान तथा गृहमन्त्रीज्यूलाई पनि उपहार प्रदान गर्नुभयो भने मन्त्रीज्यूबाट पनि गुरुमांलाई धर्मदान गर्नु भएको थियो । यही क्रममा गुरुमांले म्यानमारका महामहिम राजदूत, उपमेयर सुनीता डंगोल, १७ वडाका वडा अध्यक्ष नविन मानन्धर, उद्योगपति पद्मज्योति कंसाकार आदिलाई पनि उपहार प्रदान गर्नुभयो । कार्यक्रममा म्यानमार राजदूतको तर्फबाट पनि गुरुमांलाई धर्मदान गर्नु भएको थियो ।

अन्त्यमा कार्यक्रममा धम्मपूजा आयोजक समितिका सचिव मदनरत्न मानन्धरले धन्यवाद ज्ञापन गर्नुहुँदै सर्वप्रथम यस सभागृहको हल कार्यक्रम सञ्चालनार्थ काठमाडौं महानगरपालिकाबाट निःशुल्क उपलब्ध गराउनुको साथै कार्यक्रम सञ्चालनार्थ रु. ५ लाख रकम प्रदान गरिएको जानकारी दिनुहुँदै यस सहयोगको लागि काठमाडौं महानगरपालिकालाई साधुवाद एवं धन्यवाद ज्ञापन गर्नुभयो । यसरी नै यस कार्यक्रम सञ्चालनार्थ आवश्यक सहयोग गर्नुहुने सबै संघसंस्थाहरू लगायत सञ्चार माध्यम, धर्मपूजा पत्र चढाउनका लागि सहयोगी ८१ वटा संघ संस्था समेत गरी सम्पूर्ण सहयोगीहरू, कार्यक्रम सफल पार्न पाल्नुभएका प्रमुख अतिथि लगायत सम्पूर्ण अधितिहरू एवं सहभागी हुनुभएका सम्पूर्ण महानुभावहरूलाई पनि धन्यवाद ज्ञापन गरी कार्यक्रम समापन गर्नुभयो ।

- **कोही संसारमा जन्म लिन्छन्, पापीहरू नर्कमा जन्मछन्, पुण्यवान् व्यक्तिहरू स्वर्गमा जन्मन्छन्, चित्तमल नभएका व्यक्तिहरू परिनिर्वाण हुन्छन् ।**
- **आकाश, समुद्र र पर्वतको प्वाल आदि जुनसुकै ठाउँहरूमा लुक्न गएपनि पापकर्मको फलबाट बच्न सकिने प्रदेश यस लोकमा कहीँ पनि छैन ।**
- **आकाश, समुद्र र पर्वतका प्वाल आदि जुनसुकै ठाउँमा लुक्न गएपनि मरणबाट बच्न सकिने प्रदेश यस लोकमा कहीँ पनि छैन ।** **– बुद्ध वचन**

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स

पूजा च पूजनेय्यानं एतं मंगलमुत्तमं

श्रद्धेय धम्मवती गुरुमां विशेष सामूहिक धम्मपूजा आयोजक समिति २०७९

सासनधजधम्माचरिय, अग्गमहागन्थवाचकपण्डित, भाषाथुवाः

श्रद्धेय धम्मवती गुरुमां

धम्मपूजा-पौ

परमपूज्य गुरुमां धम्मवती !

बुद्धजन्मभूमि नेपाःया यल देशय् वि.सं. १९९१ असार पुन्हिकुन्हु मां हेराथकुं शाक्य व बौ हर्षमान शाक्यया याकः म्ह्याय्मयजु गणेशकुमारी शाक्य कथं जन्म जुसें भिंप्यदँया नच्चागु वैसय् प्रव्रजित जुयाःलि अतिकं साहसपूर्वक म्यान्मार (बर्मा) य् वनाः भिंप्यदँ तकया अध्ययनलिपा बर्मा देशया हे सर्वोच्चतहया '**सासनधजधम्माचरिय**' उपाधि हासिल यानाबिज्याःम्ह,

बर्मा नेपाः लिहाँ बिज्यानाः धर्मकीर्ति विहार पलिस्था यानाः बुद्धधर्म जक मखु मिसा जागरण व मिसा साक्षरताया हामा जुसें आपालं सफूया लेखन व प्रकाशन यानाबिज्याःम्ह,

याउँक व अःपुक बुद्धशिक्षाबारे कनेगु विलक्षण क्षमताया निति म्यान्मार सरकारपाखें '**अग्गमहागन्थवाचकपण्डित**' उपाधि, नेपाःया नेपालभाषा परिषदपाखें '**भाषाथुवाः**' नेपाल बज्रयान महाविहारपाखें '**प्रथम महास्थविरा**' व '**प्रथम आचार्या**' सम्मान सुशोभित जुयाबिज्याःम्ह,

छःपिसं धर्म, भाषा, साहित्य व समाजसेवाया ख्यलय् यानाबिज्याःगु नेतृत्वकारी योगदानयात सदांसदां लुमंके कथं थौं छःपिनि चय्गुदँ धनीगु व प्रव्रजित जीवन न्हय्प्यदँ थ्यंगुया लसताय् लाकाः सकल धर्म, भाषा व समाजया थीथी खलः पुचःया प्रतिनिधित्व यासें सश्रद्धा धम्मपूजा लिसें थुगु धम्मपूजा – पौ लःल्हानाच्वना ।।

छः पिनि भिंउसाँय्, ताः आयु व सुख समृद्धिया कामनायासें बुद्धसासनिक ज्याय् छःपिनि नेतृत्व व निर्देशन अझ ताःकालतकं दयाः थ्व ख्यःयात चकंका यंकेत हःपाः व तिबः दयां च्वनी धकाः मनंतुनाच्वना ।

मू पाहां	संयोजक	सदस्य सचिव
....	....	....
नारायणकाजी श्रेष्ठ माननीय उपप्रधानमन्त्री व गृहमन्त्री	**खेमावती गुरुमां**	**मदन रत्न मानन्धर**

बुद्ध सम्बत् २५६६, ने.सं. ११४३, वि.सं. २०८० बैशाख १ गते, शुक्रबार, राष्ट्रिय सभागृह, यँ, नेपाः

"श्रद्धेय धम्मवती गुरुमां विशेष सामूहिक धम्मपूजा आयोजक समिति २०७९"

लिसें थीथी संघ-संस्थात :

८१ वटा संघ-संस्थाया नामावली

- अन्तर्राष्ट्रिय बौद्ध भावना केन्द्र, शंखमूल
- ओकुबहा: बहीया म्ह्याय्मचा पुच: यल
- कानिङ सेदुपलिङ्ग गुम्बा, बौद्ध
- गुम्बा विकास समिति
- च्वसापासा
- ज्यापु महागुथि नेपा: यें महानगर समिति
- दमक बुद्ध विहार, बगैंचा टोल, झापा
- धम्म विजय पदनम्, गणबहा:
- धर्मकीर्ति बसुन्धरा विहार, बसुन्धरा
- धर्मोदय सभा, बुद्ध विहार
- नगदेश बुद्ध विहार, थिमि
- निर्वाणमूर्ति विहार, किम्डोल
- नेपाल बौद्ध परियत्ति शिक्षा, नयाँ बानेश्वर
- नेपाल भाषा मिसा खल:
- नेवा: देय् दबू
- पाटी विहार, थिमि
- बौद्ध महिला संघ, नेपाल
- भोजपुर तक्सार शाक्य समाज, ललितपुर
- मोती बाल स्मृति प्रतिष्ठान केन्द्र, नयाँ बानेश्वर
- युवा बौद्ध समूह, काठमाडौं
- राजकीर्ति गगनगञ्ज परियत्ति केन्द्र चावहिल
- ब्योम कुसुम
- श्रद्धाकीर्ति विहार, च:मति
- श्री शाक्यसिंह विहार, थैना
- सुनन्दाराम विहार, थैना
- सुलक्षणकीर्ति विहार चोभा:
- असन सेवा समिति, असं त्वा: यैं
- इन्टरनेशनल नन्स् एशोसियान नेपाल
- गण महाविहार, गणबहाल
- गौतमी भिक्षुणी विहार, लुम्बिनी
- जगत सुन्दर ब्वने कुथि, लखुतिर्थ
- ज्योति विहार, चापागाउँ
- दी शाक्य फाउण्डेशन नेपाल, टेकु
- धम्माराम विहार, बलम्बु
- धर्मकीर्ति विहार संरक्षण कोष, धर्मकीर्ति विहार
- धिजविर कृष्णमति स्मृति प्रकाशन, ध्वाकाबहा
- नर बुद्ध विहार, हाडिगाउँ
- नेपा: बैंक्वेट, ढल्को
- नेपाल भाषा एकेडेमी, किपू
- नेपाल भाषा मंका: खल:
- पद्म कीर्ति विहार कमलपुखू
- बज्राचार्य संरक्षण गुथि
- बौद्ध उपासिका संघ, धर्मशीला मार्ग, पोखरा
- बौद्ध विहार संघ, यल
- माझखण्ड बुद्ध विहार माझखण्ड
- यशोधरा भिक्षुणी विहार, देवदह
- युवा बौद्ध संघ, धर्मशीला मार्ग, पोखरा
- रूद्रवर्ण महाविहार, ओकुबहा
- शाक्यधिता नेपाल
- श्रीघ: विहार, श्रीघ:
- संघाराम त्रिपिटक अध्ययन समूह
- सुभाषित ज्ञानमाला संघ, गणमहाविहार
- होटेल लुम्बिनी गार्डेन न्यू क्रिष्टल
- अक्षेश्वर महाविहार, पूच्व
- काठमाडौं महानगरपालिका
- गंगाजमुना गाँउ पालिका, धादिङ्ग
- चित्रकार पुं समाज
- जय मंगल विहार, यल
- थेरवाद बुद्धिष्ट एकेडेमी, नयाँ बानेश्वर
- धम्ममोलि विहार, खुसिबुँ
- धर्मशीला बुद्ध विहार दायक सभा, पोखरा
- नक:मि समाज सेवा पुच: (संघ)
- नरसिंहाराम विहार, थैना
- नेपाल परम्परागत बौद्ध धर्म संघ, कान्तिपुर
- नेपाल भाषा परिषद, न्यत
- नेवा: जागरण मञ्च
- पद्म चैत्य विहार, बुटबल
- बुद्ध विहार, भृकुटीमण्डप
- बौद्ध देश भ्रमण
- बौद्ध वृद्धाश्रम, बनेपा
- मातापिता स्मृति कोष
- युवा अनागारिका सहयोग समिति
- रत्नकीर्ति बौद्ध विहार, हात्तिवन
- विश्व शान्ति विहार दायक समिति
- शाक्यमुनि कीर्ति विहार,सतुंगल
- श्रीघ: ज्ञानमाला भजन खल: श्रीघ:
- सुधम्माराम विहार, कोबहाल
- सुलक्षणकीर्ति मिसा पुच:
- ज्ञानमाला संघ, धर्मशीला मार्ग, पोखरा

पुनःनिर्मित ध्यानकुटी विहार उद्घाटन

२०७९ पौष १९ गते
स्थान- ध्यानकुटी विहार, बनेपा

यसदिन बनेपास्थित ध्यानकुटी विहारको पुनः निर्मित भवन नेपालका संघ उपनायक भिक्षु गुणघोष महास्थविरबाट उद्घाटन भएको छ। ध्यानकुटी विहार प्रमुख भिक्षु राहुलद्वारा सञ्चालित उक्त कार्यक्रममा विहारको धम्महलमा स्थापित शिलापत्र पनि संघ उपनायक श्रद्धेय भिक्षु गुणघोष महास्थविरबाट नै अनावरण गरिएको थियो।

कार्यक्रममा भिक्षु कौण्डञ्य महास्थविरले ध्यानकुटी विहारका पूर्व प्रमुख भिक्षु महासंघका तत्कालिन छैठौं संघनायक भिक्षु अश्वघोष महास्थविरको बुद्धशासनिक देन प्रस्तुन गर्नुभएको थियो भने हाल पुनःनिर्मित ध्यानकुटी विहार निर्माता दाता द्रव्यमानसिंह, बसुन्धरा तुलाधर सपरिवारबाट विहार निर्माण कार्यमा पुऱ्याउनुभएको अमूल्य योगदानलाई सराहना गर्नुहुँदै विहार निर्माण कार्यको महत्व विषयमा चर्चा गर्नुहुँदै धर्मदेशना गर्नुभयो।

धर्मदेशना पश्चात् भिक्षु महासंघबाट अभिधर्मपाठ गर्नुभएको थिए। अभिधर्मपाठ एवं पाठ गर्नुभएका भिक्षु संघको नामाबलि यसरी रहेको छ।

क्र.सं.	अभिधर्म पाठ	पाठ गर्नुहुने श्रद्धेय भन्तेहरू
१	धम्मसङ्गिणी	शोभि, श्रद्धातिस्स, कोलित, बोधिज्ञान
२	विभंग	धम्मशोभन, शीलभद्र, उपतिस्स, सुख
३	धातुकथा	गुणघोष, चन्द्रगुप्त, धर्मगुप्त, सारद
४	पुग्गलपञ्ञति	धर्ममूर्ति, आचारो, पियदस्सी, सरणंकर
५	कथावत्थु	भद्दिय, कोण्डञ्य, पञ्ञासार, अमतो
६	यमक	सयादो उ सुजनपिय, महानाम, नागिद, प्रसन्न
७	पट्ठान	राहुल, नन्द, मेधंकर, सोरठ

अभिधर्मपाठ पश्चात् कार्यक्रममा भिक्षु अश्वघोष महास्थविर स्मृति ग्रन्थ विमोचन भएको थियो। श्रद्धेय भिक्षु अश्वघोष महास्थविरबाट बुद्ध शासन चिरस्थायी गर्नको लागि पुऱ्याउनु भएका अमूल्य योगदान उल्लेखित यस ग्रन्थ प्रकाशन विषयमा र पुनः निर्मित ध्यानकुटी विहार निर्माता द्रव्यमान सिंह तुलाधरले विहार निर्माण कार्यमा पुऱ्याउनु भएको योगदान एवं विहार निर्माण पश्चात् उक्त विहार उद्घाटनको लागि विहार प्रमुख श्रद्धेय भिक्षु अश्वघोष महास्थविर एवं दाता द्रव्यमानसिंह तुलाधर दुबैले संसारको अनित्य स्वभाव स्वीकार्नुहुँदै परलोक हुनु भएकोमा उपासिकाद्वय लोचनतारा तुलाधर एवं रीना तुलाधरले आ-आफ्नो मन्तव्य व्यक्त गर्नुहुँदै दुःख व्यक्त गर्नुभयो।

सो पश्चात् श्रद्धेय भिक्षु राहुलबाट विहारदाता परिवारलाई सम्मान-पत्र एवं स्मृति चिन्ह पनि प्रदान गर्नुभयो। त्यसपछि दाता परिवारबाट भिक्षु महासंघलाई अष्टपरिस्कार दान एवं आमन्त्रित भन्ते गुरुमांहरूलाई दान प्रदान गरी पुण्य सञ्चय गर्नुभएका थिए।

दान कार्यक्रम पश्चात् श्रद्धेय भिक्षुणी धम्मवती गुरुमांबाट ओवाद स्वरुप धर्मदेशना गर्नुहुँदै पुरानो ध्यानकुटी विहारको उदय कसरी भयो ? भन्ने विषयमा इतिहास बताउनु हुँदै पुरानो ध्यानकुटी विहारमा बर्माबाट आउनु भएका दो गुणवती गुरुमां सर्वप्रथम वर्षावास बस्नु भएको घटना उल्लेख गर्नुभयो। सोही ध्यानकुटी विहारले आज यो स्वरूप लिएको विषयमा हर्ष व्यक्त गर्नुभयो।

कार्यक्रमको अन्त्यमा श्रद्धेय धर्ममूर्ति भन्तेले आफ्नो मन्तव्य व्यक्त गर्नुभई कार्यक्रम समापन गर्नुभयो।

फोटोहरूको क्रमागत क्याप्सन यसप्रकार रहेको छ :

१) पुनःनिर्मित ध्यानकुटी विहार
२) उद्घाटित शिलापत्र
३) अभिधर्मपाठ गर्नुहुँदै भिक्षुसंघ
४) स्मृतिग्रन्थ विमोचन गर्नुहुँदै श्रद्धेय भिक्षुणी धम्मवती
५) स्मृतिगन्थ विमोचन गर्नुहुँदै भिक्षु राहुल
६) ओवाद दिनुहुँदै श्रद्धेय भिक्षुणी धम्मवती
७) सम्मानपत्र ग्रहण गर्नुहुँदै दाता बसुन्धरा तुलाधर
८) स्मृति चिन्ह ग्रहण गर्नुहुँदै दाता परिवार

१

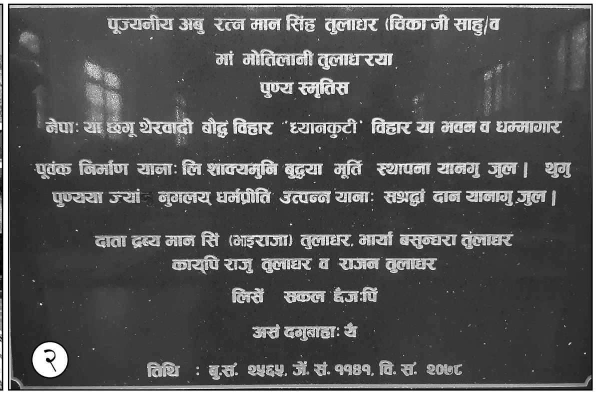
पूज्यनीय अबु रत्न मान सिंह तुलाधर (चिकाजी साहु)व
मां मोतिलानी तुलाधरया
पुण्य स्मृतिस
नेपाः या छगू थेरवादी बौद्ध विहार 'ध्यानकुटी' विहार या भवन व धम्मागार
पूर्वक निर्माण यानाः लि शाक्यमुनि बुद्धया मूर्ति स्थापना यानगु जुल। थुगु
पुण्यया ज्यां नुगलय् धर्मप्रीति उत्पन्न यानाः सश्रद्धां दान यानागु जुल।
दाता द्रव्य मान सिं (भाइराजा) तुलाधर, भार्या बसुन्धरा तुलाधर
काय्पिं राजु तुलाधर व राजन तुलाधर
लिसें सकल छैंजःपिं
असं दगुबाहाः यँ
तिथि : बु.सं. २५६५, जें. सं. ११४१, वि. सं. २०७८
२

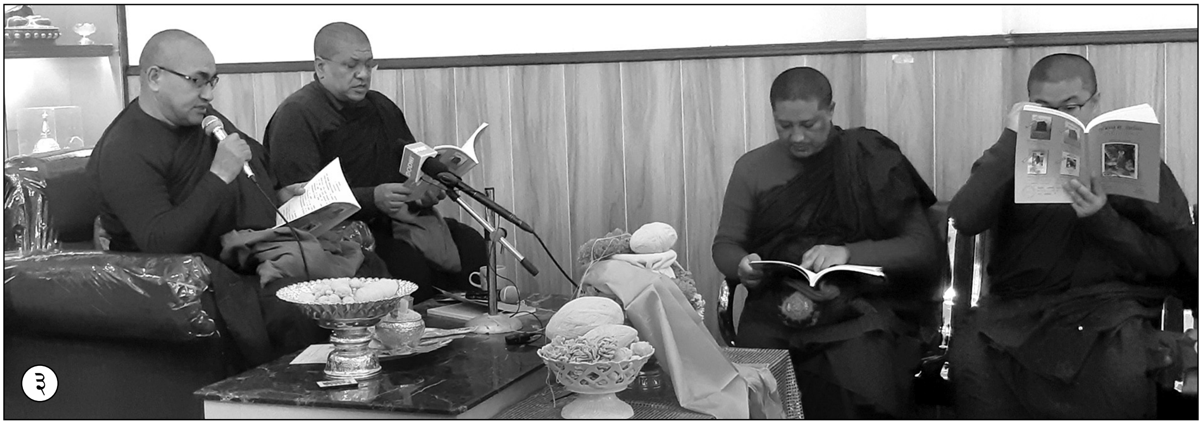
३

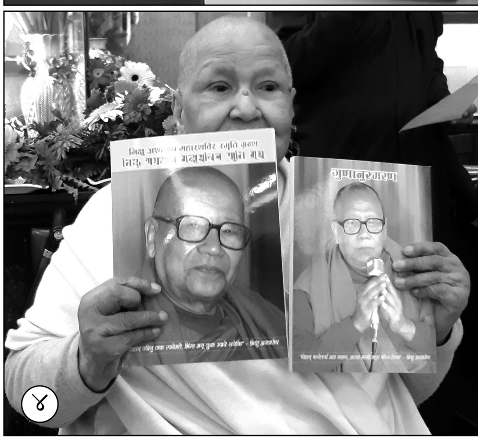
४

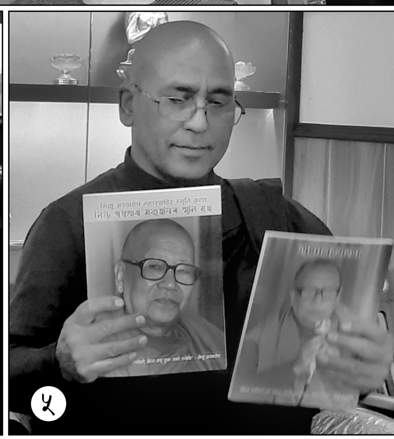
५

६

७

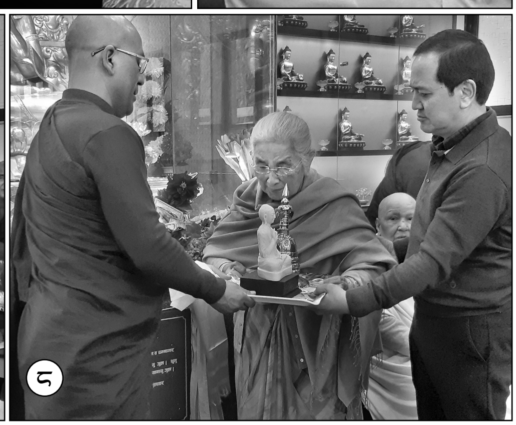
८

श्रद्धेय थानसेट्ठ महास्थविर भन्ते दिवंगत हुनुभयो

दिवंगत थानसेट्ठ भन्ते

जितवन बौद्ध विहार थानकोटमा रहँदै आउनु भएका श्रद्धेय थानसेट्ठ महास्थविर भन्ते मिति २०७९ चैत्र १९ गते ८० वर्षको उमेरमा दिवंगत हुनुभएको समाचार छ । प्राप्त समाचार अनुसार वि.सं. १९९९ वैशाख २५ गते बनेपाको श्रेष्ठ परिवारमा जन्मनुभएका उहाँको गृहस्थ नाम मखनलाल श्रेष्ठ रहेको बुझिएको छ । वि.सं. २०३४ साल फागुण १५ गते थाइलैण्डको वैंककस्थित वाटपकनाम विहारमा भिक्षु उपसम्पदा प्राप्त गर्नुभएका उहाँ भन्ते वि.सं. २०३३ सालमा श्रद्धेय अश्वघोष महास्थविर भन्तेको छत्रछायाँमा रही बुद्ध शिक्षा अध्ययन गर्नुभएको विषयमा पनि उल्लेख भएको छ । पटक-पटक कठिन दान गर्नु भएका उहाँ भन्तेले मरणपछि गरिने दानहरू आफू जीवित रहेकै अवस्थामा दान गरी पुण्य सञ्चय गर्न सफल हुनुभएको देखिन्छ । उहाँ भन्तेको परलोक जीवन सुगतिमय बनी निर्वाण हेतु प्राप्त होस् भनी कामना गर्दछौं ।

धर्मकीर्ति विहार, जन्मोत्सव

२०८० वैशाख १५ अष्टमी

स्थान- धर्मकीर्ति विहार धम्महल ।

यसदिन धर्मकीर्ति विहारले ५८ वर्ष पूरा गरेको छ । सह संस्थापिकाद्वय दो गुणवती गुरुमां एवं रत्नमञ्जरी गुरुमां सहित संस्थापिका धम्मवती गुरुमांबाट वि.सं. २०२२ सालमा स्थापित यस विहारले ५८ वर्ष पूरा गरी ५९ वर्षमा प्रवेश गरेको छ । त्यसैले यसदिन (२०८० साल बैशाख १५ गते अष्टमी) धर्मकीर्ति विहारको नियमित कार्यक्रम अनुसार बुद्धपूजा, धर्मदेशना, एवं पुण्यानुमोदन गरियो । बुद्धपूजा कार्यक्रममा सहभागी सम्पूर्ण उपासक उपासिकाहरूलाई धर्मकीर्ति विहारले विस्कुट प्रदान गरियो ।

धर्मकीर्ति विहारमा बुद्ध पूजा र धर्मदेशना

क्र. सं.	२०७९/८० साल	बुद्ध पूजा गर्नुहुने गुरुमांहरू	धर्मदेशना गर्नुहुने गुरुमांहरू
१	चैत्र १५ गते, बुधवार अष्टमी	वण्णवती	वण्णवती
२	चैत्र २३ गते, विहिवार ल्हुतिपुन्हि	पञ्ञावती	धम्मवती
३	वैशाख १ गते, अष्टमी शुक्रवार	जवनवती	जवनवती
४	वैशाख ७ गते, औंशी	खेमावती	खेमावती

अनिच्चावत संखारा उप्पादवय धम्मिनो
उपज्जित्वा निरूज्झन्ति तेसं वूपसमो सुखो

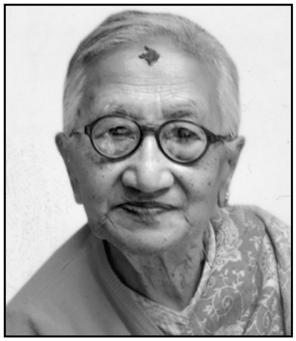

जन्म :
वि.सं. १९८९ जेठ

दिवंगत :
वि.सं. २०७९ चैत्र ६ गते
चतुर्दशी

दिवंगत शान्ति वज्राचार्य

जिमित मचाबले क, ख, निसें आखः स्यना बिज्याःम्ह जिमि निनी शान्ति वज्राचार्य गुइदं (९० वर्ष) या वैशय् संसारया त्रिलक्षण स्वभाव (अनित्य, दुःख व अनात्म) यात स्वीकार यानाः दिवंगत जुया बिज्यात । वसपोलयात सुगति सहित निर्वाण हेतु चूलाय्मा धकाः आशिका यासे जिमिसं पुण्यानुमोदन याना ।

कमला वज्राचार्य, रमला वज्राचार्य, निर्मला वज्राचार्य
वसन्तपुर, यैं

अनिच्चावत संखारा उप्पादवय धम्मिनो
उपज्जित्वा निरूज्झन्ति तेसं वूपसमो सुखो

जन्म :
वि.सं. २००३ चैत्र १५ गते

दिवंगत :
वि.सं. २०७९ माघ २९ गते,
सप्तमी शुक्लपक्ष

दिवंगत दुर्गा देवी मानन्धर

नेपाल वायुसेवा निगम पूर्व कर्मचारी संस्थाया पूर्व अध्यक्ष तथा वायुसेवा कर्मचारी बचत तथा ऋण सहकारी संस्थाया अध्यक्ष श्री हरिभक्त मानन्धरया जहान **दुर्गादेवी मानन्धर** न्ह्य्खुदँया (७६ वर्ष) वैशय् दिवंगत जुयादिल । वय्कलं थःगु जीवनय् गुलिनं भिंगु ज्या यानादीगु दु, उगु पुण्य शक्तिं वय्कःयात सुगति सहित निर्वाणया हेतु चूलाय्मा धकाः आशिका याना । थुगु दुःखं कयाच्वंगु इलय् वय्कःया परिवार दुजः पिन्सं संसारया त्रिलक्षण स्वभाव (अनित्य, दुःख व अनात्म) यात थ्वीकाः धैर्य धारण याय्फय्मा धकाः नं कामना याना । भवतु सब्ब मंगलम् ।

नेपाल वायुसेवा नियम पूर्व कर्मचारी संस्था, पासा पुचः

धर्मकीर्ति बसुन्धरा विहारमा दिनभर अभिधर्म पाठ सम्पन्न

२०८० बैशाख ९ गते, शनिवार
स्थान- धमकीर्ति बसुन्धरा विहार, धम्महल ।

यसदिन धर्मकीर्ति बसुन्धरा विहार बसुन्धरामा बुद्ध शासनमा प्रव्रजित गुरुमांहरूको तर्फबाट दिनभर अभिधर्म पाठ सम्पन्न गरिएको छ ।

बसुन्धरा निवासी उपासिका सुशीला श्रेष्ठ सपरिवारको आयोजनामा उपासिका सुशीला श्रेष्ठको भीमरथारोहणको उपलक्ष्यमा उहाँको सुस्वास्थ्य कामना गरी सञ्चालित यस कार्यक्रममा विहार प्रमुख कुसुम गुरुमांले कार्यक्रम आयोजक परिवारको परिचय प्रस्तुत गर्नुभएको थियो ।

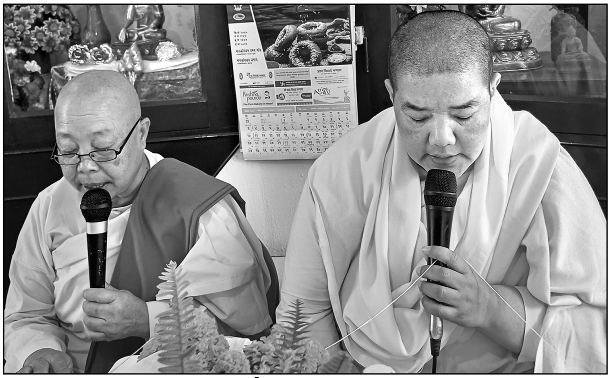

धम्मसङ्गिणी पाठ गर्नुहुँदै गुरुमांहरू अनुपमा र केशावती

विभङ्ग पाठ गर्नुहुँदै गुरुमांहरू पञ्ञावती र दानवती

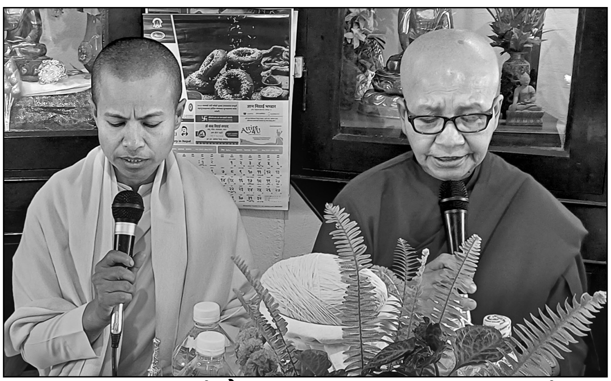

धातुकथा पाठ गर्नुहुँदै गुरुमांहरू सुनन्दावती र वीर्यवती

पुग्गलपञ्ञती पाठ गर्नुहुँदै गुरुमांहरू अमरावती र धम्मचारी

कथावत्थु पाठ गर्नुहुँदै गुरुमांहरू कुसुम र प्रीतिवती

यमक पाठ गर्नुहुँदै गुरुमांहरू निर्मलञाणी र कुशलञाणी

पट्ठान पाठ गर्नुहुँदै गुरुमांहरू धम्मविजया र श्रद्धा गौतमी

पुण्यानुमोदन गर्नुहुँदै उपासिका सुशीला श्रेष्ठ

कार्यक्रममा भगवान् बुद्धले अभिधर्म ज्ञान कुन स्थानमा प्राप्त गर्नुभयो र मानव समुदायमा यस ज्ञानको महत्व विषयमा वीर्यवती गुरुमांले धर्मदेशना गर्नुभएको थियो ।

आयोजक परिवारले कार्यक्रममा आमन्त्रित गुरुमांहरूलाई जलपान भोजनको प्रायोजन गर्नुका साथै दानप्रदान गरी पुण्य सञ्चय गर्नुभएका थिए ।

कार्यक्रममा अभिधर्म पाठ गर्नुभएका गुरुमांहरूको नामावली एवं पाठ विवरण यस तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

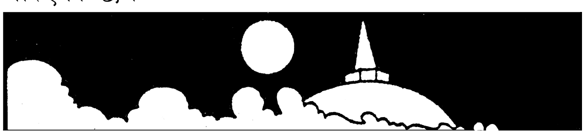

क्र	पाठ	पाठ गर्नुहुने प्रव्रजित गुरुमांहरूको नामवली
१	धम्मसङ्गणी	अनुपमा, केशावती
२	विभङ्ग	पञ्ञावती, दानवती
३	धातुकथा	सुनन्दावती, वीर्यवती
४	पुग्गल पञ्ञती	अमरावती, धम्मचारी
५	कथावत्थु	कुसुम, प्रीतिवती
६	यमक	निर्मलञाणी, कुशलञाणी
७	पट्ठान	धम्मविजया, श्रद्धा गौतमी

कार्यक्रमको अन्त्यमा सञ्चित पुण्य आ-आफ्ना दिवंगत पितृजनहरूलाई पनि प्राप्त होस् भन्ने कामनाका साथ पुण्यानुमोदन गरिएको थियो । ■

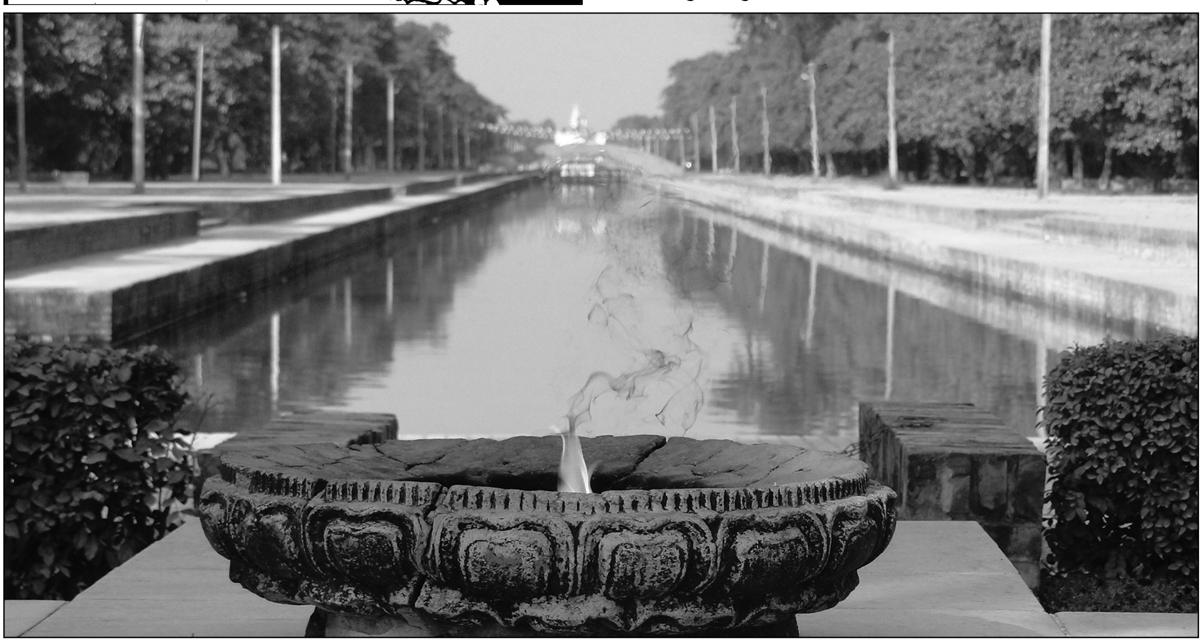

अन्तर्राष्ट्रिय भिक्षुणी संघ पाखें देबदहलय् दय्कूगु यशोधरा विहारयात जय मंगल विहार यल पाखें भिद्वः व वस्वयाः अपो चन्दा ब्यूपिं दातापिनि नां धलः

प्रस्तुती– अनुपमा गुरुमां

शिलापत्र नं. १५

क्र. सं.	नां, थर	ठेगाना	रकम रु.
१	माणिक रत्न, तीर्थतारा तुलाधर	अनामनगर, काठमाडौं	११,०००/-
२	बसन्ति शाक्य	चाकुपाट ललितपुर	१०,०००/-
३	राम महर्जन	–	१०,०००/-
४	पूर्णसिद्धि, नानुसिद्धि वज्राचार्य	त्रिपुरेश्वर, काठमाडौं	५०,०००/-
५	सुनन्दाराम विहार	थैना, ललितपुर	१०,०००/-
६	अष्टकुमारी शाक्य	इखा छ्यैं	११,१११/-
७	ज्ञानशोभा वज्राचार्य	टंगल	१०,०००/-
८	तुलसीदास महर्जन	सुनागुठी, ललितपुर	११,०००/-
९	तता क्येहें पुचः (स्व. मां बाः त्रिरत्न शाक्यया नामं)	गुजिबहाल, ललितपुर	१३,५००/-
१०	ईश्वर भाई बज्राचार्य	पाटन ढोका	१०,१०१/-
११	पद्मावती परियत्ति केन्द्र	नःबहाल, ललितपुर	१५,५००/-
१२	वन्दना शाक्य	चाकुपाट, ललितपुर	१०,५००/-
१३	मीना वज्राचार्य	–	१०,००५/-
१४	रत्नशोभा शाक्य	नःबहाल, ललितपुर	१२,३४५/-
१५	स्व. पुण्यराज शाक्य	नःबहाल, ललितपुर	११,११५/-
१६	अनुपमा गुरुमां	जयमंगल विहार, यल	५०,०००/-
१७	Mrs. Tuajai Phain Family	Thailand	१०,०००/-
१८	Mrs. Lakkhana Pramoed Family	Thailand	१०,५००/-
१९	शिक्षवीर, आशामाया वज्राचार्य	गाःबहाल, पाटन	२०,०००/-
२०	सुरेन्द्र शाक्य	मेलबर्न, अष्ट्रेलिया	१०,०००/-
२१	सबिना शाक्य	सिड्नी, अष्ट्रेलिया	१०,०००/-
२२	तःजः मिसा पुचः	नेपाल बौद्ध परियत्ति शिक्षा एवम् नैतिक शिक्षा	२४,२००/-
२३	ऋद्धि लक्ष्मी शाक्य	पाटन	५०,०००/-
२४	काजी बहादुर शाक्य	जावलाखेल	११,००५/-
२५	मोहन देवी धाख्वाः परिवार	चाकुपाट, पाटन	२०,०००/-
२६	सानुराज, चम्पा शाक्य	हःखा, ललितपुर	१०,०००/-
२७	आनन्द राज शाक्य	हःखा, त्रिशुली	१०,५००/-
२८	लोकाकीर्ति महाविहार बुद्ध पूजा संघ	नकबहिल, ललितपुर	१,५०,०००/-
२९	माया के.सी.	यल	१०,०००/-

"जुन व्यक्तिमा सत्य, धर्म, अहिंसा, संयम र दमनादि गुण छ, त्यस व्यक्तिलाई निर्मल भइसकेको धीर पुरुष तथा स्थविर भनिन्छ।"

– बुद्ध वचन

अन्तर्राष्ट्रिय भिक्षुणी संघ पाखें देबदहलय् दय्कूगु यशोधरा विहारयात जय मंगल विहार यल पाखें भिंद्वः व वस्वयाः अपो चन्दा ब्यूपिं दातापिनि नां धलः

प्रस्तुती- कुसुम गुरुमां

शिलापत्र नं. १६

क्र. सं.	नां, थर	ठेगाना	रकम रु.
१	धर्मकीर्ति बसुन्धरा, विहार	बसुन्धरा, काठमाडौं	१०,०००/-
२	रामभक्त मानन्धर	बालाजु, काठमाडौं	१,५१,५०५/-
३	हेरालक्ष्मी महर्जन (स्व. कान्छाभाईया नामं)	बसुन्धरा, काठमडौं	१०,०००/-
४	स्व. सानुमाया महर्जन	बसुन्धरा, काठमाडौं	१०,०००/-
५	स्व. ज्ञानमान महर्जन	बसुन्धरा, काठमाडौं	१०,०००/-
६	स्व. मोतीमाया महर्जन	बसुन्धरा, काठमाडौं	१०,०००/-
७	धर्मनारायण महर्जन	बसुन्धरा, काठमाडौं	१०,०००/-
८	हेरालक्ष्मी महर्जन	बसुन्धरा, काठमाडौं	१०,०००/-
९	मन्जु महर्जन	बसुन्धरा, काठमाडौं	१०,०००/-
१०	मन्जरी महर्जन	बसुन्धरा, काठमाडौं	१०,०००/-
११	डा. मनोज महर्जन	बसुन्धरा, काठमाडौं	१०,०००/-
१२	मनिसा महर्जन	बसुन्धरा, काठमाडौं	१०,०००/-
१३	भरत बहादुर, नानीमाया घले	जोरपाटी, काठमाडौं	११,०००/-
१४	तीर्थमाया महर्जन	बसुन्धरा, काठमाडौं	१०,०५०/-
१५	दिलभक्त, उमा देवी डंगोल	बसुन्धरा, काठमाडौं	१०,०००/-
१६	स्व. तीर्थ महर्जन	बसुन्धरा चौकी, काठमाडौं	१०,१००/-
१७	कृष्ण बहादुर नकर्मी	लाजिम्पाट, काठमाडौं	१०,०००/-
१८	शरण लक्ष्मी कंसाकार	पुतलीसडक, काठमाडौं	२०,०००/-

प्रस्तुती- नन्दावती गुरुमां

१९	उप्पलवर्णा गुरुमां	चाकुपाट, ललितपुर	२०,०००/-
२०	नन्दावती गुरुमां	अ.बौ.भा.केन्द्र, शंखमूल	२०,०००/-
२१	वजीरा गुरुमां	शाक्यसिंह विहार, ललितपुर	१५,०००/-
२२	अग्गञाणी गुरुमां	अ.बौ.भा. केन्द्र, शंखमूल	१०,०००/-
२३	दीपेन्द्र महर्जन	बानेश्वर, काठमाडौं (सेतो गुराँस मार्ग-१३)	१०,०१०/-
२४	ज्ञानुराजा, सन्जु	मानभवन, ललितपुर	२५,०००/-
२५	उ इन्दक सयादो	बर्मा	१०,५००/-
२६	स्व. राजेन्द्र काजी शाक्य	बुद्धनगर, काठमाडौं	१०,००५/-
२७	स्व. कर्मशीला गुरुमां	पोखरा	१५,०००/-
२८	चन्द्र धंगु बलसी	बानेश्वर, काठमाडौं	२५,५५५/-
२९	गणेशमान श्रेष्ठ	जगाति, भक्तपुर	१५,५५५/-
३०	सुभद्रा सङ्कर	गैरी गाउँ	१०,०५५/-

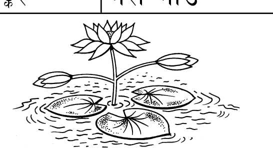

अनिच्चावत संखारा उप्पादवय धम्मिनो
उपज्जित्वा निरूज्झन्ति तेसं वूपसमो सुखो

जन्म :
वि.सं. १९८९
मंसिर २ गते

दिवंगत :
वि.सं. २०७९
चैत्र २२ गते
बुधवार

दिवंगत जगत लक्ष्मी ताम्राकार

जन्म :
वि.सं. १९९५
असार २५ गते

दिवंगत :
वि.सं. २०७९
फागुन २५ गते

दिवंगत तुलसी महर्जन

लक्ष्मी नानी ङत पुचःया दुजःपिं उपासिका **जगत लक्ष्मी ताम्राकार** व उपासक **तुलसी महर्जन** दिवंगत जुयादिल । वयक:पिसं थथःगु जीवनय् गुलिनं कुशल कर्म यानादिल, उकीया पुण्य शक्तिं वयक:पिनि परलोक जीवनय् छुं हे मगाः मचाः मजुसे सम्पूर्ण पुरेज्वीमा लिसें निर्वाणया हेतु नं चूलाय्मा धकाः पुण्यानुमोदन याना । अथेहे वयक:पिनि छ्येँजःपिसं अनित्ययात थ्वीकाः धैर्य धारण याय्फय्मा धकाः आशिका याना ।

धर्मकीर्ति लक्ष्मी नानी न्यतपुचः

धर्मकीर्ति विहार, श्रीघः नःघः यें

अनिच्चावत संखारा उप्पादवय धम्मिनो
उपज्जित्वा निरूज्झन्ति तेसं वूपसमो सुखो

जन्म :
वि.सं. १९८९
मंसिर २ गते

दिवंगत :
वि.सं. २०७९
चैत्र २२ गते
बुधवार

दिवंगत जगत लक्ष्मी ताम्राकार

जन्म :
वि.सं. २०१४
चतुर्थी

दिवंगत :
वि.सं. १९७९
२१ बुधवार
चतुर्दशी

दिवंगत नेमरत्न शाक्य, ह्यूमत, कौंशावहाः

धर्मकीर्ति बौद्ध ज्ञानमाला भजन खलःया दुजःपिं (ऐश्वर्य लक्ष्मी ताम्राकारया) मां **जगत लक्ष्मी ताम्राकार** व **नेमरत्न शाक्य** (तारा शाक्यया जहान) प्रकृतिया अनित्य स्वभावयात क्यनाः परलोक जुयादिल । वयक:पिसं थथःगु जीवन् गुलिनं भिंगु कर्मत यानादिल, उगु संचित पुण्यं वयक:पिनि परलोक जीवन सुखमय जुयाः निर्वाणया हेतु नं चूलाय्मा धकाः पुण्यानुमोदन याना । अथेहे वयक:पिनि छ्येँजःपिसं बुद्ध शिक्षा थ्वीकाः धैर्य धारण याय्फय्मा धका नं आशिका याना ।

धर्मकीर्ति बौद्ध ज्ञानमाला भजन खलः

धर्मकीर्ति विहार, श्रीघः नःघः यें

शाक्यधिता नेपाल पाखें बौद्ध तीर्थ यात्रा

शाक्यधिता तिर्थयात्री समूह साँची स्तूपामा

शाक्यधिता तिर्थयात्री समूह कुशीनगर स्थित शाक्यमुनी बुद्ध अस्ति दाहसंस्कार स्थानमा

शाक्यधिता तिर्थयात्री समूह अजन्तामा

वि.सं. २०७९ साल फागुन १७ निसें ३० गतेतक शाक्यधिता नेपालया ग्वसालय् बौद्ध तिर्थयात्रा क्वचाःगु बुखँ दु । प्राप्त बुखँ अनुसार थुगु बौद्ध तीर्थ यात्राय् भन्तेपिं स्वम्ह (सागर भन्ते, पञ्ञासार भन्ते व संघरक्षित भन्ते) व गुरुमांपिं स्वम्ह (मेत्तावती गुरुमां, चन्द्रशीला गुरुमां व इन्दावती गुरुमां) बिज्याःगु खः । स्वीन्याम्ह उपासक उपासिकापिं सहभागी जूगु थुगु यात्राय् काठमाडौं, भैरहवा, कुशीनगर, सारनाथ नागपूर, अजन्ता, एलौरा, साँची, श्रावस्ती व लुम्बिनी यानाः बुद्ध जीवनी नाप स्वापू दुगु यक्को अमूल्य थाय् चाहिलेगु ज्या जूग खः । ■

श्रद्धेय धम्मवती गुरुमां विशेष सामूहिक धम्मपूजा अर्पण कार्यक्रम

कार्यक्रम उद्घाटन गर्नुहुँदै उपप्रधान तथा गृह मन्त्रीज्यू

धम्मवती गुरुमां समक्ष आशिर्वाद थाप्नुहुँदै उपप्रधान तथा गृह मन्त्रीज्यू

पुस्तक विमोचन गर्नुहुँदै उपप्रधान मन्त्रीज्यू एवं बर्मी राजदूत

ज्ञानमाला भजन प्रस्तुत गर्नुहुँदै धर्मकीर्ति ज्ञानमाला भजन समूह

मंगल पाठ गर्नुहुँदै थेरवाद भिक्षु संघ

मंगल पाठ गर्नुहुँदै थाई गुरुमांहरू

मंगल पाठ गर्नुहुँदै महायानी गुरुहरू

मंगल पाठ गर्नुहुँदै बज्रयानी गुरुजू संघ

धर्मपूजा पत्र वाचन गर्नुहुँदै गुरुमां प्रीतिवती र अरुणसिद्धि तुलाधर

बा.अ.का.द.नं. - ७०/०४०/४१ म.क्षे.हु.नि.द.नं. १७/०६५/०६६ (०७९/०८०)

साधुवाद !!!

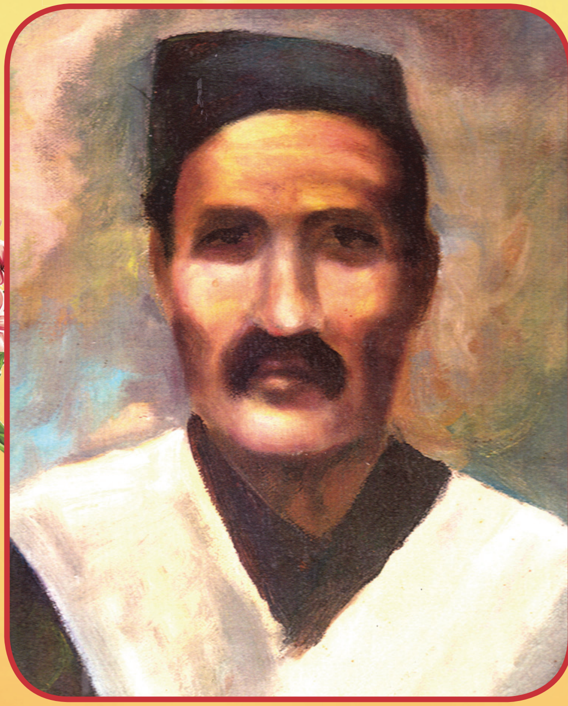

जन्म दिं :
ने.सं. १०२१ कौलाथ्व: नवमी

दिवंगत दिं :
ने.सं. १०८३ चौलागा: दशमी

मदुम्ह हर्षमान शाक्य

धर्मकीर्ति पत्रिका वर्ष ४१, अङ्क १ या रङ्गिन कभरपेज (प्यपाना)

दिवंगत हर्षमान शाक्य

(भिक्षुणी धम्मवती गुरुमांया बा:) या पुण्य स्मृतिस
धम्मवती गुरुमां प्रमुख सपरिवारया पाखें धर्मदान यानादीगु ख: । धर्मदान याना:
सञ्चय यानादीगु पुण्य शक्तिं दिवंगत जुयादीम्ह उपासक
हर्षमान शाक्यया नापनापं सकल पितृजनपिनि सुगति व निर्वाण हेतु
प्राप्त ज्वीमा धका: कामना यासे पुण्यानुमोदन यानागु जुल ।
अथेहे धर्मदान यानादीपिं दाता सपरिवारयात आयु आरोग्य व निरोगी कामना यासे
वसपोलपिसं बुद्ध शिक्षा अभ्यास यायां थथ:गु जीवन सफल
याय् फय्मा धका: आशिका यासे धर्मदानया लागि साधुवाद नं व्यक्त यानागु जुल ।
॥ भवतु सब्ब मंगलम् ॥

धर्मकीर्ति पत्रिका परिवार

धर्मकीर्ति विहार, श्रीघ: नघ:, काठमाडौं

मुद्रक: न्यू नेपाल प्रेस १४२ मनकामना मार्ग, नागपोखरी, काठमाडौं • फोन: ४५३३९२९, ४५३४८५० • e-mail: newnepalpress011@gmail.com